

**PRAVILA I PROCEDURE POSLOVANJA
Beogradske berze a.d. Beograd**

01/1 br. 3280/25

OBJAVA PRAVILA I PROCEDURA POSLOVANJA BEOGRADSKJE BERZE A.D. BEOGRAD

(1) Komisija za hartije od vrednosti je Rešenjem o davanju saglasnosti na Pravila i procedure poslovanja Beogradske berze a.d. Beograd (del.br. Komisije: 2/2-105-2014/3-25, od 09.10.2025. godine; prij. br. Berze: 01/4-3276/25, od 10.10.2025.godine), dala saglasnost na Pravila i procedure poslovanja Beogradske berze a.d. Beograd 04/2 br. 3172/25 utvrđene Odlukom o usvajanju Pravila i procedura poslovanja Beogradske berze a.d. Beograd 04/2 br. 3173/25 od 24.09.2025. godine.

Pravila i procedure poslovanja Beogradske berze a.d. Beograd (04/2 br. 3172/25)
OBJAVLJENA NA INTERNET STRANICI BERZE, dana 10.10.2025.godine,

STUPAJU NA SNAGU

prvog radnog dana po proteku roka od 8 (osam) dana od dana njihovog objavljivanja na internet stranici Berze:
- 20.10.2025. godine –

**A PRIMENJUJU SE
od 24.11.2025. godine**

BEOGRADSKA BERZA
Lazo Ostojić, izvršni direktor

Beograd, septembar 2025

Sadržaj:

I OPŠTE ODREDBE	4
II POSLOVI BERZE I PRAVILA POSTUPKA	7
1. Poslovi Berze.....	7
2. Pravila postupka u obavljanju poslova Berze.....	8
III ČLANSTVO NA BERZI.....	13
1. Uslovi za članstvo na Berzi	14
2. Sticanje statusa člana Berze.....	15
3. Sticanje statusa ovlašćenog brokera člana Berze.....	17
4. Kontrolor člana Berze.....	19
5. Prestanak statusa člana Berze	20
6. Privremena obustava pristupa člana Berze TS	21
7. Prestanak statusa ovlašćenog brokera (prestanak dozvole za trgovanje).....	22
8. Privremena obustava pristupa ovlašćenog brokera TS	23
9. Oduzimanje dozvole za trgovanje	23
10. Načela etičkog kodeksa	24
11. Prava i obaveze Berze u odnosu na članove Berze i njihove ovlašćene brokere.....	24
12. Rešavanje sporova između Berze i člana Berze	29
13. Market Mejker	30
IV TRŽIŠTA BERZE	31
1. Komisija za listing	33
V UKLJUČENJE HARTIJA OD VREDNOSTI	33
1. Regulisano tržište – Listing	34
2. Open Market	37
3. MTP Belex.....	38
4. Zajednička pravila za regulisano tržište i MTP Belex	39
VI IZVEŠTAVANJE IZDAVAOCA	39
1. Obaveze izdavaoca čije su hartije od vrednosti uključene na Open Market.....	40
2. Obaveze izdavaoca čije su hartije od vrednosti uključene na MTP Belex	41
3. Evidencija i objava izveštaja izdavalaca na internet stranici Berze.....	41
VII TRGOVINA NA BERZI	42
1. Indikativna cena za trgovanje hartijama od vrednosti	43
2. Nalozi za trgovanje.....	43
3. Kontrola pre trgovanja	45
3. Model zone fluktuacije	45
4. Mehanizmi za upravljanje volatilnošću	47
5. Metod preovlađujuće cene.....	47
6. Kontinuirano trgovanje.....	48
7. Blok trgovanje	51
8. Transakcije.....	52
9. Usluge dostave podataka	54
VIII NADZOR I KONTROLA.....	55
1. Nadzor nad članovima Berze i trgovanjem	55
2. Sprečavanje neurednih uslova trgovanja	57
3. Mere i postupci za otkrivanje i sprečavanje zloupotreba na tržištu	57
4. Indikatori procene pri utvrđivanju sumnje na manipulacije na tržištu	58
5. Postupak nadzora i kontrole	58
6. Disciplinski postupak	60
7. Nadzor nad izdavaocem i mere u nadzoru.....	62
IX PRIVREMENA OBUSTAVA TRGOVANJA.....	63

1. Privremena obustava trgovanja po predlogu	65
2. Privremena obustava trgovanja zbog razloga koji su u vezi sa pristupom i korišćenjem TS	66
3. Prestanak privremene obustave trgovanja i nastavak trgovanja hartijama od vrednosti na regulisanom tržištu	67
X ISKLJUČENJE HARTIJA OD VREDNOSTI	68
1. Isključenje hartije od vrednosti sa regulisanog tržišta kada je trgovanje tom hartijom bilo privremeno obustavljeno	68
2. Isključenje sa regulisanog tržišta po zahtevu.....	68
3. Isključenje sa regulisanog tržišta u drugim slučajevima.	70
XI NAČIN ORGANIZOVANJA I FUNKCIONISANJA TS	71
1. Otpornost i kapacitet sistema za elektronsko trgovanje i obezbeđenje kontinuiteta poslovanja ..	71
2. Kontinuirano praćenje funkcionisanja TS	72
3. Procena usklađenosti TS sa propisanim zahtevima	72
5. Usklađivanje poslovnih satova	73
6. Uslovi za pristup i korišćenje TS.....	73
7. Uslovi za pristup i korišćenje TS putem BelexFIXAPI modula.....	79
XII IZVEŠTAVANJE BERZE I EDUKACIJA	80
1. Izveštavanje Berze	80
2. Edukacija	81
XIII REŠAVANJE SUKOBA INTERESA	82
XIV UPRAVLJANJE RIZICIMA, LIČNE TRANSAKCIJE I SPREČAVANJE ZLOUPOTREBE POVERLJIVIH ILI INSAJD INFORMACIJA	83
XV ZAŠTITA POVERLJIVIH PODATAKA I PODATAKA O LIČNOSTI	84
XVI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE	86

Na osnovu člana 136. Zakona o tržištu kapitala ("Sl. glasnik RS", br. 129/2021, u daljem tekstu ZTK) i čl. 49. st. 2. tač. 13. Statuta Beogradske berze a.d. Beograd (04/1 br. 3931-2/24), Nadzorni odbor Beogradske berze a.d. Beograd je, na VI/25 sednici, dana 24.09.2025. godine, doneo

PRAVILA I PROCEDURE POSLOVANJA Beogradske berze a.d. Beograd

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

BEOGRADSKA BERZA A.D. BEOGRAD (u daljem tekstu: Berza) ovim pravilima i procedurama poslovanja (u daljem tekstu: Pravila) uređuje sledeća pitanja u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala (u daljem tekstu: **ZTK**):

- 1) poslovi koje Berza obavlja, uključujući i uslove i način obavljanja poslova, kao i pravila, procedura i postupaka koji se vode na Berzi po poslovima uređenim ovim Pravilima;
- 2) uslove za sticanje i prestanak statusa člana Berze i ovlašćenog brokera, kao i prava i obaveze po osnovu članstva na Berzi;
- 3) uključenje, privremena obustava i isključenje finansijskih instrumenata iz trgovanja sa segmenata kojim Berza upravlja, odnosno vodi poslovanje i to: listinga regulisanog tržišta (u daljem tekstu: Listing), regulisanog tržišta koje nije listing (u daljem tekstu: Open Market) i multilateralne trgovačke platforme (u daljem tekstu: MTP Belex);
- 4) uslovi i način trgovanja;
- 5) pristup i korišćenje elektronskog sistema Berze za trgovanje (u daljem tekstu: Trgovački sistem, skraćeno TS);
- 6) postupak obelodanjivanja informacija o trgovanju na Berzi;
- 7) način obavljanja nadzora i praćenja usklađenosti sa pravilima i procedurama trgovanja i drugih pravnih obaveza;
- 8) procedure za rešavanje sporova između članova Berze, a u vezi sa transakcijama finansijskim instrumentima koji su uključeni u trgovanje na regulisano tržište i MTP;
- 9) procedure za pokretanje disciplinskih postupaka protiv članova Berze i ovlašćenih brokera za postupanje suprotno ovim Pravilima, odredbama ZTK i akata Komisije za hartije od vrednosti;
- 10) druga pitanja od značaja za rad Berze.

Na pitanja koja ovim Pravilima nisu posebno uređena u pogledu drugih finansijskih instrumenata, shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila koje se odnose na hartije od vrednosti.

Član 2.

Pojedini izrazi, upotrebljeni u Pravilima i ostalim opštim aktima Berze u odgovarajućem padežu i broju imaju sledeće značenje:

1. TRGOVAČKI SISTEM (TS)	Elektronska platforma za trgovanje hartijama od vrednosti na daljinu, koju uspostavlja i održava Berza u skladu sa dozvolom Komisije za hartije od vrednosti i odredbama ovih Pravila. TS obuhvata sledeće tehnološke komponente: • OASIS (osnovni sistem trgovanja), • Klijentsku aplikaciju BELEX,
-------------------------------------	---

	• Klijentsku aplikaciju ATHEX Trader, • BelexFIXAPI modul.
1.1 OASIS	Za trgovanje finansijskim instrumentima na Berzi koristi se trgovačka platforma Atinske berze (ATHEX), koju čine sledeći podsistemi: 1. Jezgro sistema za trgovanje („trading engine“) i baza podataka za konfigurisanje tržišnih parametara i nadzor aktivnosti; 2. Serverska infrastruktura, koja obuhvata: • serversku aplikaciju za korisnike, • aplikaciju za konfiguraciju sistema, • komunikacioni server, • centralnu bazu podataka; 3. Interfejsi: • unutrašnji interfejsi za povezivanje podsistema trgovačke platforme sa sistemima Berze, • spoljni interfejsi za povezivanje sa članovima i drugim učesnicima na tržištu.
1.2. KLIJENTSKA APLIKACIJA – BELEX	Aplikacija koju član Berze instalira na sopstvenoj IKT infrastrukturi, a koja služi za pristup trgovačkom sistemu (TS) i podnošenje naloga za trgovanje. Aplikacija omogućava interakciju sa TS-om u skladu sa tehničkim i bezbednosnim uslovima koje utvrđuje Berza.
1.3. KLIJENTSKA APLIKACIJA ATHEX TRADER	Internet aplikacija koju član Berze instalira na svojoj IKT infrastrukturi, a koja omogućava ovlašćenim brokerima podnošenje naloga za trgovanje u trgovačkom sistemu (TS). Upotreba ove aplikacije vrši se u skladu sa tehničkim uslovima i bezbednosnim zahtevima koje propisuje Berza.
1.4 BelexFIXAPI MODUL	Programski modul Berze kojim se omogućava direktno elektronsko povezivanje TS i korisničke aplikacije člana Berze (koju je Berza sertifikovala u delu FIXAPI funkcionalnosti), radi korišćenja FIXAPI servisa Berze, pod uslovima utvrđenim ovim Pravilima.
2. BERZANSKI SASTANAK	Vremenski interval u toku trgovačkog dana, utvrđen u skladu sa ovim Pravilima, u kome se organizuje trgovanje hartijama od vrednosti putem trgovačkog sistema (TS). Tokom berzanskog sastanka moguće je podnositi i izvršavati naloge za trgovanje, kao i zaključivati transakcije, u skladu sa pravilima trgovanja.
3. BLOK TRGOVANJE	Blok trgovanje je poseban vid zaključenja transakcije između jednog kupca i jednog prodavca, u bilateralnom odnosu, čiji je predmet hartija od vrednosti kojom se trguje na regulisanom tržištu ili MTP Belex, a koja se zaključuje tokom berzanskog sastanka, van metoda trgovanja predviđenih ovim Pravilima.
4. CENOVNI INKREMENT	Najmanje dozvoljena promena cene u odnosu na poslednju postignutu cenu za svaku vrstu hartija od vrednosti.
5. ČLAN BERZE	Pravno lice – investiciono društvo ili kreditna institucija, kome je Berza dodelila status člana Berze sa ovlašćenjem da posredstvom svog ovlašćenog brokera obavlja na Berzi investicione aktivnosti koje se odnose na izvršavanje naloga za trgovanje i druge poslove utvrđene ovim Pravilima, a uz prethodnu ispunjenost uslova za članstvo na Berzi koji su utvrđeni ovim Pravilima.

6. ELEKTRONSKA KNJIGA NALOGA	Elektronska baza podataka formirana od naloga za trgovanje članova Berze ispostavljenih u TS, sa upisanim dodeljenim statusom naloga za trgovanje u skladu sa ovim Pravilima.
7. ELEKTRONSKA POŠTA	Zvanična adresa elektronske pošte koju je Berza registrovala u nadležnom registru za privredna duštva, za prijem elektronske pošte i dokumentacije koja se Berzi dostavlja u skladu sa ovim Pravilima.
8. GLAVNI INFORMACIONI SISTEM ČLANA BERZE	Informacioni sistem člana Berze za obavljanje poslova trgovanja na Berzi, preko koga član Berze vrši komunikacione, mrežne i procesne funkcije neophodne za pristup i korišćenje TS Berze.
9. INDIKATIVNA CENA	Indikativna cena je cena utvrđena u skladu sa ovim Pravilima, koja predstavlja osnovu za određivanje zone fluktuacije odnosno raspona cena unutar kojeg je dozvoljeno ispostavljanje naloga i zaključivanje transakcija tokom jednog berzanskog sastanka.
10. INFORMATOR O IZDAVAOCU	Dokument koji sadrži osnovne podatke o izdavaocu i hartijama od vrednosti čije se uključivanje na tržište zahteva. Informator se sastavlja u propisanoj formi, u skladu sa odlukom Nadzornog odbora Berze, prema registrovanoj delatnosti izdavaoca, važećim propisima koji uređuju njegovu organizaciju i poslovanje, kao i u skladu sa relevantnim računovodstvenim propisima. Odlukom Nadzornog odbora Berze bliže se uređuju: – sadržina i forma informatora, – način prikazivanja podataka, – kao i druga pitanja od značaja za uključivanje hartija od vrednosti u trgovanje i organizovanje trgovanja na Berzi.
11. INSAJDERSKJE INFORMACIJE	Informacije u smislu relevantnog člana ZTK, odnosno informacije o tačno određenim, neobjavljenim činjenicama koje mogu imati značajan uticaj na cenu finansijskih instrumenata i koje bi razumni investitor verovatno uzeo u obzir pri donošenju odluke o ulaganju.
12. IZDAVALAC	Domaće ili strano pravno lice privatnog ili javnog prava, koje izdaje ili predlaže izdavanje hartija od vrednosti, a ukoliko se radi o depozitnim potvrdama, izdavaocem se smatra lice koje izdaje hartije od vrednosti koje predstavljaju te depozitne potvrde.
13. KLIJENTSKA RADNA STANICA	Uređaj (računar) u poslovnim prostorijama člana Berze, koji ispunjava tehničke uslove propisane ovim Pravilima, na kome je instalirana klijentska aplikacija za pristup i korišćenje trgovačkog sistema, u skladu sa uslovima i načinom korišćenja utvrđenim ovim Pravilima.
14. KOMISIJA ZA LISTING	Komisija Berze koja obavlja poslove u vezi sa Listingom Berze u skladu sa ovim Pravilima i Pravilnikom o listingu.
15. KORISNIČKA APLIKACIJA	Softver člana Berze (kojim član Berza obavlja sve svoje osnovne funkcije - back office), koji omogućava elektronsko povezivanje njegove FIXAPI funkcionalnosti (koju je Berza sertifikovala), sa TS putem BelexFIXAPI modula.
16. KOTIRANA CENA	Kotirana cena je cena hartije od vrednosti navedena u nalogu za kupovinu ili prodaju koji je član Berze uneo u trgovački sistem, a koja odražava cenu po kojoj je član spreman da zaključi transakciju.
17. MODEL ZONE FLUKTUACIJE	Predstavlja skup primenjenih zona fluktuacija, a koji obavezno sadrži AZF, primenjenu samostalno ili u kombinaciji sa SZF.
18. APSOLUTNA ZONA FLUKTUACIJE /AZF/	Predstavlja najveće dozvoljeno odstupanje cene od indikativne cene hartije od vrednosti, odnosno raspon cena van kojeg nije dozvoljeno

	ispostavljanje naloga i zaključivanje transakcija na istom berzanskom sastanku.
19. STATIČKA ZONA FLUKTUACIJE /SZF/	Predstavlja odstupanje cene od indikativne cene, odnosno cene utvrđene u prethodnoj aukciji na istom berzanskom sastanku, a čije dostizanje tokom faze kontinuiranog trgovanja aktivira vanredne faze trgovanja.
20. NALOZI ZA TRGOVANJE	Nalozi koje članovi Berze unose u trgovački sistem, u skladu sa ovim Pravilima, radi kupovine ili prodaje određene hartije od vrednosti. Nalozi sadrže podatke o vrsti, količini i ceni hartija od vrednosti, kao i druge elemente u skladu sa pravilima i tehničkim uslovima trgovanja.
21. OVLAŠĆENI BROKER	Fizičko lice sa dozvolom za trgovanje koju mu je izdala Berza i ovlašćenjem člana Berze da u ime i za račun člana Berze obavlja poslove na Berzi, te pristupa i koristi TS Berze za ispostavljanje naloga za trgovanje i zaključivanje transakcija, uz prethodnu ispunjenost uslova za ovlašćenog brokera člana Berze koji su utvrđeni ovim Pravilima.
22. PODZAKONSKI AKT	Podzakonski akt je propis koji donosi Komisija za hartije od vrednosti na osnovu ovlašćenja iz Zakona o tržištu kapitala, radi bližeg uređivanja pitanja od značaja za rad Berze i obavljanje poslova na tržištu kapitala.
23. PRAVILA POSTUPKA	Skup pravila postupka (procedura) koje Berza primenjuje kada postupa po zahtevima u pojedinačnim situacijama u vezi sa pitanjima iz ovih Pravila, kao i u odlučivanju po poslovima utvrđenim ovim Pravilima.
24. REFERENTNA CENA	Cena utvrđena na poslednjoj aukciji a pre početka skupa faza unutar-dnevne (intraday) aukcije, odnosno cena koja je jednaka indikativnoj ceni ukoliko na predmetnom berzanskom sastanku nije bilo zaključenih transakcija.
25. REZERVNI INFORMACIONI SISTEM ČLANA BERZE	Sistemi i resursi člana Berze uspostavljeni saglasno propisima koji regulišu upravljanje kontinuitetom poslovanja člana Berze u vanrednim okolnostima, odnosno u slučaju nastupanja incidentnog (neplaniranog ili neželjenog) događaja koji može narušiti bezbednost ili funkcionalnost glavnog informacionog sistema člana Berze, a koncipiran je tako da omogućava blagovremeni i uredan nastavak obavljanja poslova na Berzi u skladu sa ovim Pravilima.
26. SERVER - REGISTROVANI KLIJENT CENTAR	Server člana Berze koji ispunjava tehničke uslove propisane ovim Pravilima, na kome je instalirana klijentska aplikacija BELEX za pristup i korišćenje TS pod uslovima i na način utvrđen ovim Pravilima.
27. UPUTSTVO O KOMUNIKACIJI	Akt Berze kojim se bliže reguliše forma i način dostavljanja dokumentacije utvrđene ovim Pravilima u vezi sa poslovima koji se obavljaju na Berzi u skladu sa ovim Pravilima i drugim opštim aktima Berze.
28. ZAKLJUČNICA	Elektronska transakcija kupoprodaje hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata, zaključena uparivanjem naloga za trgovanje u TS.

II POSLOVI BERZE I PRAVILA POSTUPKA

1. Poslovi Berze

Član 3.

Berza je organizator tržišta u skladu sa ZTK i upravlja, odnosno vodi poslovanje u vezi sa funkcionisanjem regulisanog tržišta i multilateralne trgovačke platforme (MTP).

Poslovi Berze na regulisanom tržištu su:

- 1) spajanje ili olakšavanje spajanja različitih interesa trećih lica za kupovinom i prodajom hartija od vrednosti na tržištu, a u skladu sa obavezujućim pravilima tržišta i na način koji dovodi do zaključenja transakcija sa hartijama od vrednosti uključenim u trgovanje;
- 2) čuvanje i obelodanjivanje informacija o tražnji, ponudi, kotaciji i tržišnim cenama hartija od vrednosti, kao i drugih informacija značajnih za trgovanje hartijama od vrednosti u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima;
- 3) uspostavljanje i sprovođenje:
 - (1) uslova za članstvo na Berzi,
 - (2) uslova za uključenje hartija od vrednosti u trgovanje, privremenu obustavu i isključenje iz trgovanja,
 - (3) uslova za trgovanje hartijama od vrednosti,
 - (4) tržišnog nadzora nad trgovanjem hartijama od vrednosti i usklađenosti sa pravilima trgovanja i drugih pravnih obaveza, u cilju sprečavanja i otkrivanja nepostupanja po Pravilima, ZTK i podzakonskim aktima, naročito u delu odredbi koje regulišu zloupotrebe na tržištu,
 - (5) procedura za pokretanje disciplinskih postupaka protiv članova Berze i ovlašćenih brokera članova Berze koji se ponašaju suprotno odredbama opštih akata Berze, ZTK i podzakonskih akata;
- 4) obavljanje drugih poslova u vezi sa regulisanim tržištem u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima.

Na MTP Belex shodno se primenjuju odredbe stava 2. ovog člana, ako nije drugačije određeno ovim Pravilima za MTP Belex.

Pored poslova iz stava 1. ovog člana, Berza može obavljati i druge poslove, u meri u kojoj su oni predviđeni zakonom, podzakonskim aktima, ovim Pravilima ili drugim opštim aktima Berze.

2. Pravila postupka u obavljanju poslova Berze

Član 4.

Berza sprovodi postupke u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala, podzakonskim aktima, ovim Pravilima i drugim svojim opštim aktima, primenjujući pravila postupka kada je to predviđeno.

Ovim aktom uređuju se pravila postupka koje primenjuje Berza prilikom obavljanja poslova koji su joj povereni ZTK i ovim Pravilima, uključujući i postupanje po zahtevima ovlašćenih lica, osim ako nije drugačije propisano.

Pojedina pitanja postupka pred nadležnim komisijama i telima Berze, kao i u slučaju kada je to u pojedinim oblastima neophodno, uređuju se posebnim aktom Berze.

U slučajevima kada je Berza, na osnovu zakona, podzakonskih akata ili svojih opštih akata, ovlašćena da odlučuje na osnovu sopstvene procene, dužna je da odluku donese u granicama propisanih razloga i uz poštovanje interesa regulisanog tržišta, zasnovano na odlučnim činjenicama, u skladu sa objektivnim kriterijumima rasuđivanja i načelom nepristrasnosti, tako da odluka predstavlja logičnu i obrazloženu posledicu utvrđenog činjeničnog stanja, uz uvažavanje propisanih kriterijuma i prakse odlučivanja u istim ili sličnim stvarima, u skladu sa ZTK.

U postupku po zahtevu, Berza može donositi akte kojima se ostvaruje svrha u datom postupku i zbog čega je taj akt donet.

Prilikom odlučivanja po zahtevu, Berza donosi odluku na osnovu činjenica navedenih u zahtevu, priloženih dokumenata i podataka koji su javno dostupni na internet stranicama nadležnih registara, državnih i pravosudnih organa, kao i drugih relevantnih izvora, pod uslovom da su besplatno dostupni Berzi.

Berza ne ispituje tačnost navoda iz zahteva, verodostojnost priloženih dokumenata, niti pravilnost i zakonitost postupaka u kojima su ti dokumenti doneti.

Odluke i druga akta Berze donose organi i komisije Berze sa delokrugom poslova utvrđenim Statutom i ovim Pravilima, te pravilnicima donetim na osnovu ovih Pravila, i to: Nadzorni odbor Berze (u daljem tekstu ovih Pravila: Nadzorni odbor Berze), Izvršni direktor Berze (u daljem tekstu ovih Pravila: Direktor Berze), kao i komisije Berze i druga tela.

Odluku Berze koju je doneo Direktor Berze u skladu sa ovim Pravilima, potpisuje Direktor Berze svojeručno, faksimilom ili elektronski u skladu sa propisima kojima se uređuju elektronski dokument, elektronska identifikacija, elektronski potpis i usluge od poverenja u elektronskom poslovanju.

Potpisivanje odluka na način utvrđen ovim članom, shodno se primenjuje na predsednika Nadzornog odbora, odnosno nadležne komisije Berze kada je odluku doneo Nadzorni odbor Berze, odnosno ta komisija.

Član 5.

Zahtevi koji se podnose Berzi u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima, ovim Pravilima i drugim aktima Berze, podnose se na obrascima koji su javno objavljeni na internet stranici Berze.

Obrasce zahteva koji se u skladu sa ovim Pravilima i drugim aktima Berze mogu podneti Berzi, kao i sadržinu ugovora koji su prilažu uz te zahteve, odnosno sporazuma u smislu odredbe ovih Pravila, utvrđuje Direktor Berze.

Dokumentacija i dokazi koji se Berzi dostavljaju u skladu sa ovim Pravilima (zahtevi, akta, odluke, zapisnici, izjave i dr.), ako drugačije nije regulisano ovim Pravilima, sastavljaju se na srpskom jeziku i izrađuju se, po pravilu, u elektronskoj formi u skladu sa zakonom i Uputstvom o komunikaciji. Izuzetno, uz zahtev se mogu priložiti dokumenti koji nisu u elektronskoj formi, a u originalu, overenom prepisu ili overenoj fotokopiji.

Uz zahtev, prilaže se i dokaz o uplati naknada utvrđenih ovim Pravilima i u visini koja je određena Pravilnikom o tarifi Berze (u daljem tekstu: Tarifnik Berze).

Dokumentacija iz stava 3. ovog člana sačinjena u elektronskoj formi mora biti potpisana važećim kvalifikovanim elektronskim potpisom, u skladu sa Zakonom o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju.

Izjave koje se prilažu uz zahtev, daju se neopozivo, pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću za njihovu istinitost i verodostojnost, u skladu sa propisima Republike Srbije i takve izjave potpisuje zakonski zastupnik, ovlašćeno lice pravnog lica ili fizičko lice koje podnosi izjavu, odnosno lice određeno ovim Pravilima.

Strani izdavaoci obavezni su da uz dokumentaciju koja nije sačinjena na srpskom jeziku dostave njen prevod na srpski jezik, sačinjen i potpisan od strane ovlašćenog sudskog tumača.

Član 6.

Obaveza dostavljanja dokumenata, ili podataka u formi i na način utvrđen Pravilima postupka ne primenjuje se ukoliko su ti dokumenti ili podaci već javno objavljeni i javno dostupni u smislu člana 4. ovih Pravila.

Ako se zahtev upućuje Berzi elektronskim putem, neradnog dana ili po završetku berzanskog sastanka, smatra se da je podnet prvog narednog radnog dana Berze, od kada počinju da teku rokovi utvrđeni ovim Pravilima, kao i obaveze postupanja Berze po podnetom zahtevu.

Član 7.

Zahtev je neuredan i nepotpun ako ima nedostatke koji Berzu onemogućavaju da postupi po njemu, ako nije razumljiv ili ako nije potpun, kao i u slučaju kada je za odlučivanje Berze po istom potrebno dostaviti dodatnu dokumentaciju i dokaze, kao i dodatne izjave nadležnih organa podnosioca izjave:

- 1) radi sagledavanja ispunjenosti uslova predmeta zahteva propisanih ovim Pravilima;
- 2) radi sagledavanja činjenica i okolnosti koje su prema proceni Berze od značaja za odlučivanje Berze o predmetu zahteva;
- 3) kada prethodnim pregledom zahteva, Berza utvrdi neusaglašenost u podacima dostavljenih dokumenata i dokaza uz zahtev.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, Berza će pozivom u roku od 15 dana od dana prijema zahteva, obavestiti podnosioca na koji način da uredi zahtev i to u roku koji ne može biti kraći od osam dana, niti duži od 60 dana, vodeći računa o razumnom vremenu potrebnom za uređenje zahteva.

U slučaju da po proteku naknadno određenog roka nisu otklonjeni razlozi neurednosti zahteva u smislu ovog člana, Berza aktom odbacuje zahtev kao neuredan, a protiv čega je dozvoljena žalba. Upozorenje o posledici nepostupanja po pozivu Berze i odbačaju neurednog zahteva, sastavni je deo poziva Berze iz stava 2. ovog člana.

Berza donosi odluku o odbacivanju zahteva i u slučaju kada je isti podnet od strane lica koje u skladu sa ovim Pravilima nije određeno za lica koje može podneti zahtev (neovlašćeno lice).

Ako do donošenja odluke Berze po podnetom zahtevu njegov podnosilac odustane od istog, Berza odlukom obustavlja postupak.

Odustanak u smislu stava 5. ovog člana vrši se podnošenjem izjave o odustanku sačinjene i dostavljene Berzi u svemu u skladu sa odredbama ovih pravila postupka,

Član 8.

Ako zahtev bude uređen u roku utvrđenom u skladu sa članom 7. ovih Pravila, smatra se da je isti od početka bio uredan.

Rokovi za odlučivanje počinju da teku od prvog narednog radnog dana koji sledi danu prijema urednog zahteva.

Berza donosi odluku po zahtevu u roku od 30 dana od dana početka roka za odlučivanje, osim ako ovim Pravilima nije određeno drugačije.

Ukoliko Berza ne donese odluku u roku utvrđenom za odlučivanje, podnosilac zahteva može izjaviti žalbu u skladu sa ovim Pravilima, kao da je zahtev odbijen.

Član 9.

Protiv odluke Berze donete u prvostepenom postupku, koju u skladu sa ovim Pravilima donosi Direktor Berze ili nadležna komisija, može se izjaviti žalba Nadzornom odboru Berze kao drugostepenom organu, u roku od osam dana od dana prijema odluke u vezi sa:

- 1) članstvom na Berzi;
- 2) postupcima uključenja, privremene obustave trgovanja ili isključenja hartija od vrednosti sa regulisanog tržišta ili MTP Belex;
- 3) zahtevima ili predlozima koji se, u skladu sa ovim Pravilima, mogu podneti Berzi;
- 4) drugim stvarima u kojima je ovim Pravilima predviđena nadležnost direktora ili nadležne komisije, ako nije drugačije određeno ovim Pravilima.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, žalba na odluku Berze nije dozvoljena u postupcima u kojima je to ovim Pravilima ili Pravilnikom o listingu izričito isključeno.

Protiv drugih akata prvostepenog organa koji nisu doneti u formi odluke, žalba se ne može izjaviti kao samostveni pravni lek, već se mogu pobijati samo u okviru žalbe na odluku iz stava 1. ovog člana.

Protiv drugih akata koje je doneo prvostepeni organ i koja akta nisu odluke, nije dozvoljena posebna žalba već se isti mogu pobijati samo u okviru žalbe na odluku iz stava 1. ovog člana.

Podnosilac zahteva može se odreći prava na žalbu nakon što je primio odluku Berze, a najkasnije do isteka roka za žalbu.

Žalilac može odustati od izjavljene žalbe sve dok nije obavešten o odluci donetoj po žalbi.

Izjava o odricanju od prava na žalbu, kao i odustajanju od žalbe, daje se u pisanom obliku ili u elektronskoj formi potpisanoj kvalifikovanim elektronskim potpisom, i dostavlja se Berzi.

Odricanje od prava na žalbu, kao i odustajanje od žalbe, ne mogu se opozvati i proizvode pravno dejstvo od trenutka prijema izjave u Berzi.

Žalba sadrži:

- oznaku akta protiv koga se izjavljuje;
- navođenje da li se akt pobija u celini ili u određenom delu;
- razloge zbog kojih se žalba podnosi;
- predlog žalioca u pogledu odluke koju bi trebalo doneti po žalbi.

Žalba mora biti potpisana i podneta u pisanom obliku ili u elektronskoj formi potpisanoj kvalifikovanim elektronskim potpisom, u skladu sa Uputstvom o komunikaciji.

Uz žalbu se prilaže dokaz o uplati naknade za postupanje po žalbi, u skladu sa Tarifnikom Berze.

Žalba se podnosi neposrednom predajom u Berzi, preporučenim pismom sa povratnicom ili u elektronskoj formi, u skladu sa Uputstvom o komunikaciji.

Ako je žalba podneta putem pošte, smatra se da je podneta dana kada je preporučena pošiljka predata pošti.

U smislu stava 12. ovog člana, neposrednom predajom se smatra i podnošenje žalbe putem elektronske pošte, na zvaničnu adresu Berze objavljenu u skladu sa Uputstvom o komunikaciji, pod uslovom da je podnesak potpisan važećim kvalifikovanim elektronskim potpisom podnosioca.

Član 10.

U postupku po žalbi, Berza vrši prethodnu proveru ispunjenosti uslova, odnosno da li je žalba blagovremena, dozvoljena, uredna i podneta od ovlašćenog lica.

Ako utvrdi da žalba nije blagovremena, nije dozvoljena, nije podneta od ovlašćenog lica ili nije uređena u naknadnom roku određenom u skladu sa pravilima postupka o uređivanju podnesaka, Berza o tome obaveštava Nadzorni odbor i dostavlja mu predlog za donošenje odluke o odbacivanju žalbe.

Po prijemu blagovremene i uredne žalbe, organ Berze koji je doneo prvostepenu odluku dužan je da pripremi odgovor na žalbu, koji sadrži ocenu i obrazloženje u pogledu navoda iz žalbe.

Uz odgovor na žalbu iz prethodnog stava ovog člana, dostavljaju se i svi dokazi koji su bili od značaja za donošenje prvostepene odluke.

Odgovor na žalbu sa predmetom i dokazima dostavljaju se Nadzornom odboru u roku od osam dana od dana prijema uredne žalbe, odnosno od dana okončanja postupka uređenja žalbe ako je isti vođen.

U postupku po žalbi, pre dostavljanja žalbe Nadzornom odboru, Berza može doneti novu odluku kojom u celini ili delimično udovoljava zahtevu iz žalbe. Tom odlukom pobijana odluka se poništava ili zamenjuje.

Ako donese novu odluku, lice koje je izjavilo žalbu može protiv nje podneti novu žalbu Nadzornom odboru, u skladu sa ovim Pravilima.

Berza može, pre donošenja nove odluke, po potrebi dopuniti postupak u meri u kojoj je to neophodno radi pravilnog i potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja.

Član 11.

Nadzorni odbor Berze odlučuje po žalbi tako što može:

- odbaciti žalbu ako je neblagovremena, nedozvoljena, podneta od neovlašćenog lica ili nije uređena u ostavljenom roku;
- odbiti žalbu kao neosnovanu;
- uvažiti žalbu i ukinuti ili poništiti pobijanu odluku u celini ili delimično;
- uvažiti žalbu i sam odlučiti umesto organa koji je doneo prvostepenu odluku;
- preinačiti pobijanu odluku u celini ili delimično.

Nadzorni odbor Berze donosi odluku po izjavljenoj žalbi bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema blagovremene i uredne žalbe.

Odluka se donosi na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog u prvostepenom postupku, osim ako Nadzorni odbor smatra da je potrebno da sam izvrši dopunu ili ponovno utvrđivanje činjenica radi pravilnog odlučivanja.

Prilikom odlučivanja po žalbi Nadzorni odbor Berze postupa u skladu sa ZTK, ovim pravilima i načelima procesnih propisa koji su primenjivi na postupke pred Berzom.

Ako se žalba usvoji u celini, Berza je dužna da bez odlaganja izvrši povraćaj iznosa naknade za žalbu na prvostepeni akt, na račun sa koga je naknada uplaćena, odnosno na račun koji je podnosilac žalbe naznačio u žalbi.

Član 12.

Odluka Berze postaje konačna:

1. ako u propisanom roku nije izjavljena žalba, danom isteka tog roka;
2. ako je žalba izjavljena, danom donošenja odluke Nadzornog odbora kojom se žalba odbija ili se prvostepena odluka preinačuje.
3. danon donošenja ukoliko je ovim Pravilima ili Pravilnikom o listingu propisano da na prvostepenu odluku nije dozvoljena žalba.

Odluke Nadzornog odbora donete u skladu sa odredbama ovih Pravila su konačne.

Član 13.

Odredbe Pravila postupka koje se odnose na zahtev i priloge zahteva, odlučivanje po zahtevu i žalbi shodno se primenjuju na predlog koji se može podneti Berzi u skladu sa ovim Pravilima i drugim opštim aktima Berze, ako drugačije nije određeno ovim Pravilima.

III ČLANSTVO NA BERZI**Član 14.**

Članstvo na Berzi je dobrovoljno i stiče se podnošenjem zahteva lica koje, u skladu sa ZTK i ovim Pravilima, može biti član Berze, pod uslovom da su ispunjeni svi uslovi za prijem utvrđeni ovim Pravilima.

Danom prijema u članstvo na Berzi, član Berze i njegovi ovlašćeni brokeri, neopozivo prihvataju sve odredbe ovih Pravila i drugih akata Berze, kao i njihove izmene i dopune, sa obavezom poštovanja i sprovođenja istih.

Članstvo na Berzi prestaje na zahtev člana, osim u slučajevima kada prestanak nastupa po osnovu odredaba ovih Pravila, bez obzira na volju člana.

Član 15.

Član Berze obavlja poslove na Berzi u skladu sa ovim Pravilima i drugim opštim aktima Berze, u granicama ovlašćenja koja proističu iz dozvole za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti izdate od strane Komisije za hartije od vrednosti.

Poslovi u vezi sa trgovanjem hartijama od vrednosti koje su uključene na tržišta Berze mogu se obavljati isključivo preko članova Berze, od strane ovlašćenih brokera ili drugih lica u skladu sa ovim Pravilima.

Izuzetno, Republika Srbija, Narodna banka Srbije i Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti (u daljem tekstu: Centralni registar), u skladu sa sporazumom koji imaju zaključen sa Berzom, mogu obavljati poslove na Berzi, neposredno, bez posredovanja člana Berze, u okviru koga će biti utvrđeni stručni i tehnički uslovi.

Član 16.

Poslove propisane ovim Pravilima u vezi sa: sticanjem statusa člana Berze u redovnom postupku, prestankom članstva na Berzi koje nije voljom člana Berze, te privremenom suspenzijom člana Berze pod uslovima uređenim ovim Pravilima, obavlja Nadzorni odbor Berze, ako nije drugačije određeno ovim Pravilima.

Poslove propisane ovim Pravilima u vezi sa sticanjem statusa člana Berze u skraćenom postupku, statusom ovlašćenog brokera, prestankom članstva na Berzi voljom člana Berze i iz razloga oduzimanja članu Berze dozvole za rad od strane nadležnog organa, te privremenom suspenzijom ovlašćenog brokera, obavlja Direktor Berze pod uslovima i na način uređen ovim Pravilima. Direktor Berze može odlučivanje o pojedinim pitanjima iz ovog stava preneti na Nadzorni odbor Berze.

1. Uslovi za članstvo na Berzi

Član 17.

Član Berze može biti investiciono društvo ili kreditna institucija osnovana u skladu sa zakonom kojim se uređuju banke, odnosno u skladu sa zakonom kojim se uređuju kreditne institucije, ukoliko ispunjava sledeće uslove:

1. poseduje važeću dozvolu za rad izdate od strane Komisije za hartije od vrednosti u skladu sa ZTK;
2. ima status člana Centralnog registra;
3. je član Fonda za zaštitu investitora (u daljem tekstu: Fond) u okviru Agencije za osiguranje depozita.

Lice iz stava 1. ovog člana ne može steći svojstvo člana Berze ako:

1. lice koje ima više od 50% učešća u osnovnom kapitalu podnosioca zahteva, ili član organa uprave podnosioca zahteva, ima ili je u poslednje dve godine imao to svojstvo u drugom licu koje je bilo član Berze, prema kome je Berza izrekla:
 - meru suspenzije u trajanju od najmanje šest meseci, ili
 - meru isključenja iz članstva zbog izrečene trajne zabrane obavljanja trgovine na Berzi;
2. ima neizmirene finansijske obaveze prema Berzi iz ranijeg perioda, izuzev ako ih nije izmirio do dana podnošenja zahteva za članstvo na Berzi, u svemu u skladu sa verodostojnim ispravama Berze i/ili izvršnim ispravama nadležnih organa.

Prilikom podnošenja zahteva za članstvo na Berzi, kao i tokom celokupnog perioda članstva, lice iz stava 1. ovog člana dužno je da kontinuirano ispunjava uslove kadrovske i organizacione osposobljenosti propisane podzakonskim aktima koje donosi Komisija za hartije od vrednosti u skladu sa ZTK, kao i dodatne uslove stručne osposobljenosti i tehničke organizovanosti propisane ovim Pravilima, tehničkom dokumentacijom i protokolima za komunikaciju informacionog sistema člana Berze sa Trgovačkim sistemom (TS).

Član 18.

U cilju ispunjenja uslova stručne osposobljenosti za članstvo na Berzi, član Berze je dužan da imenuje najmanje dva lica iz reda svojih zaposlenih za obavljanje poslova na Berzi u statusu ovlašćenog brokera, koja ispunjavaju uslove propisane ovim Pravilima, te koja su ovlašćena da u ime i za račun člana obavljaju poslove na Berzi i neograničeno pristupaju i koriste TS radi ispostavljanja i izvršenja naloga za trgovanje, u skladu sa ovim Pravilima i drugim opštim aktima Berze.

Izuzetno, smatra se da je uslov iz stava 1. ovog člana ispunjen i ukoliko član Berze:

1. ima najmanje jedno lice u statusu ovlašćenog brokera, i
2. ima zaključen ugovor sa Berzom o pristupu i korišćenju TS putem BelexFIXAPI modula, u skladu sa ovim Pravilima.
 - (1) jedno lice za obavljanje komunikacije sa Berzom po poslovima koje član Berze preko ovlašćenog brokera obavlja na Berzi – a koje lice kod člana Berze obavlja poslove kontrole i ovlašćeno je za komunikaciju sa Berzom u svrhu redovnog praćenja usklađenosti člana Berze sa Pravilima Berze i drugim aktima Berze u postupanju i izvršavanju naloga za trgovanje u TS.

Član 19.

U svrhu ispunjenosti uslova tehničke organizovanosti za članstvo na Berzi, informacijski sistem za trgovanje člana Berze mora biti tehnički i funkcionalno usklađen sa informacijskim sistemom za trgovanje Berze, te je član Berze dužan da obezbedi ispunjenost minimalnih tehničkih i telekomunikacionih uslova za pristup i korišćenje TS, kojima se omogućava stalna i pouzdana komunikacija člana Berze sa TS, te neposredno obezbeđuje kontinuitet poslovanja člana Berze i posredno kontinuitet poslovanja Berze i drugih članova Berze.

Tehničkom dokumentacijom i komunikacionim protokolima Berze, uređuju se tehnički uslovi koje mora da ispunjava informacijski sistem člana Berze, uključujući vrstu i minimalne kapacitete informacione i telekomunikacione opreme, kao i operativne sisteme potrebne za njihovo funkcionisanje.

Informacijski sistem člana Berze za potrebe trgovanja mora biti povezan sa TS Berze, u skladu sa tehničkim protokolima.

O svakoj izmeni u pogledu pružaoca telekomunikacionih usluga koje se koriste za pristup TS, Berza je dužna da obavesti članove najkasnije dva meseca pre početka primene novih usluga.

Član Berze je dužan da za pristup i korišćenje TS za ispostavljanje i izvršenje naloga za trgovanje obezbedi najmanje dve klijentske radne stanice.

Izuzetno, ovaj uslov se smatra ispunjenim i kada član Berze ima jednu klijentsku radnu stanicu, pod uslovom da je sa Berzom, u skladu sa ovim Pravilima, ugovoren pristup i korišćenje TS putem BelexFIXAPI modula.

Član Berze je dužan da po zahtevu Berze dostavi jednu ili više statičkih javnih IP adresa preko kojih će isključivo pristupati klijentskoj aplikaciji ATHEX Trader.

Član Berze je dužan da uspostavi i održava odgovarajuće tehničke, organizacione i bezbednosne mere, sisteme i mehanizme kojima se sprečava pristup opremi iz st. 1. i 2. ovog člana, kao i TS, od strane neovlašćenih lica, bilo direktno ili posredno.

2. Sticanje statusa člana Berze**Član 20.**

Redovan postupak prijema u članstvo na Berzi započinje zahtevom lica koje može biti član Berze u skladu sa ZTK i ovim Pravilima (u daljem tekstu: Zahtev za članstvo).

Skraćeni postupak za prijem u članstvo Berze obuhvata postupak sticanja članstva Berze putem statusne promene člana Berze, ako drugačije nije uređeno ovim Pravilima, a usled koje statusne promena član Berze prestaje da postoji, a njegova prava i obaveze po osnovu članstva preuzima drugi član Berze ili drugo lice koje može biti član Berze u skladu sa ovim Pravilima i koje u datom postupku statusne promene obezbeđuje ispunjenost uslova za dozvolu za rad u skladu sa ZTK i ispunjenost uslova za članstvo propisanih ovim Pravilima.

Član 21.

Uz zahtev za sticanje statusa člana Berze, u redovnom ili skraćenom postupku, podnosilac zahteva prilaže sledeću dokumentaciju:

- 1) dozvolu za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti izdato od strane Komisije za hartije od vrednosti, u skladu sa ZTK;
- 2) opšta akta podnosioca zahteva, utvrđena Zakonom o tržištu kapitala, uključujući i akta za koja je propisana saglasnost nadležnog organa;
- 3) dokaz o članstvu u Centralnom registru i Fondu, izjavu o podacima o kvalifikovanom

- učešću u skladu sa ZTK;
- 4) izjavu sa podacima o kvalifikovanom učešću, u skladu sa ZTK;
 - 5) instrumente obezbeđenja plaćanja, i to:
 - pet blanko menica izdatih na ime obezbeđenja obaveza prema Berzi, sa pripadajućim meničnim ovlašćenjem,
 - potvrdu Narodne banke Srbije o registraciji menica i meničnih ovlašćenja, u skladu sa zakonima i odlukama koje donosi NBS,
 - karton deponovanih potpisa, overen od strane poslovne banke,
 - Direktor Berze može posebnim aktom propisati dodatnu dokumentaciju koja se dostavlja uz instrumente obezbeđenja;
 - 6) dokumentacija i dokazi o ispunjenosti uslova stručne osposobljenosti i tehničke organizovanosti za članstvo na Berzi propisanih ovim Pravilima;
 - 7) neopozivu izjavu podnosioca zahteva, kojom potvrđuje da:
 - prihvata sve odredbe akata Berze, uključujući i njihove izmene i dopune, sa obavezom njihovog poštovanja i primene,
 - neće pokretati postupke za prestanak članstva u Centralnom registru i Fondu, niti za brisanje iz registra investicionih društava, pre nego što pravnosnažno prestane članstvo na Berzi u skladu sa ovim Pravilima,
 - će u roku od 30 dana od sticanja članstva uskladiti svoja akta i uslove poslovanja sa aktima Berze i kontinuirano ih usklađivati sa njihovim izmenama, u rokovima koje propiše Berza;
 - 8) ugovor o članstvu na Berzi, u četiri primerka, potpisan od strane zakonskih zastupnika podnosioca zahteva, u formi utvrđenoj aktom Direktora Berze;
 - 9) saglasnost za elektronsku komunikaciju, kojom se prihvata da se sva pisana komunikacija sa Berzom može obavljati putem naznačene službene elektronske adrese navedene u zahtevu ili registrovane u odgovarajućem javnom registru;
 - 10) dokaz o uplati naknada za obradu zahteva i prijem u članstvo Berze u skladu sa iznosima utvrđenim Tarifnikom Berze.

Određbe stava 1. ovog člana shodno se primenjuju na:

- 1) kreditnu instituciju kao podnosioca zahteva u redovnom ili skraćenom postupku sticanja članstva na Berzi, kao i
- 2) slučaj kada se članstvo na Berzi stiče u skraćenom postupku, osim ako je ovim Pravilima drugačije određeno u pogledu obavezne dokumentacije i dokaza.

Član 22.

Odluku o zahtevu za članstvo u redovnom postupku, Berza donosi u roku od 60 dana od dana prijema urednog zahteva za članstvo.

Donošenjem odluke o prijemu u članstvo, lice iz člana 17. ovih Pravila stiče status člana Berze, a ugovor o članstvu na Berzi smatra se zaključenim danom donošenja te odluke.

Odluka iz stava 1. ovog člana objavljuje se na internet stranici Berze.

Odluka o odbijanju zahteva za članstvo mora biti obrazložena.

Po konačnosti odluke o odbijanju zahteva za članstvo, Berza odmah, bez odlaganja, podnosiocu zahteva vrši povraćaj sredstava na ime naknade za prijem u članstvo.

Član 23.

U slučaju statusne promene člana Berze usled koje isti prestaje da postoji (u daljem tekstu: član Berze-društvo koje prestaje da postoji), njegova prava i obaveze po osnovu članstva na Berzi može da preuzme:

- 1) drugi član Berze, ili
- 2) drugo društvo, odnosno kreditna institucija koje nije član Berze, a dati status stiće u skraćenom postupku za prijem u članstvo Berze u skladu sa ovim Pravilima.

Berza ne suspenduje pravo pristupa TS članu Berze koji prestaje da postoji usled statusne promene, pod uslovima i na način predviđen za dobrovoljni prestanak članstva u skladu sa ovim Pravilima.

Zahtev za dobrovoljni prestanak članstva, koji je istovremeno i zahtev za sticanje članstva na Berzi u skraćenom postupku, podnosi se od strane zakonskih zastupnika člana Berze – pravnog lica koje prestaje da postoji, i zakonskih zastupnika sticaoca članstva (u daljem tekstu: Sticalac), najkasnije 15 dana pre datuma iz stava 5. ovog člana.

Uz zahtev se prilaže sledeća dokumentacija:

1. akt o statusnoj promeni, iz kojeg se sa sigurnošću može utvrditi da Sticalac preuzima aktivnosti i poslovanje člana Berze u pružanju investicionih usluga i aktivnosti u skladu sa ZTK;
2. plan sprovođenja statusne promene, sa preciziranim datumom od kojeg Sticalac preuzima sva prava i obaveze člana Berze koji prestaje da postoji;
3. rešenje Komisije za hartije od vrednosti doneta povodom izmene uslova iz dozvola za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti člana Berze i Sticaoca;
4. dva primerka ugovora o članstvu na Berzi, potpisana od strane zakonskih zastupnika Sticaoca;
5. dokaz o uplati naknada za obradu zahteva i prijem u članstvo u skraćenom postupku, u skladu sa Tarifnikom Berze.

Status člana Berze - društva koje prestaje da postoji, prestaje prvog narednog dana od dana upisa statusne promene u nadležni registar privrednih subjekata, a Sticalac sa danom iz ovog stava preuzima sva prava i obaveze člana Berze-društva koje prestaje da postoji nastale po osnovu članstva na Berzi, te obavljanja poslova na Berzi, kao i prava i obaveze člana Berze-društva koje prestaje da postoji nastale po osnovu ugovora zaključenih sa Berzom.

Berza sa danom izvršene registracije u smislu stava 4. ovog člana, potpisuje ugovor dostavljen uz zahtev u skladu sa ovim članom, sa kojim danom se taj ugovor smatra zaključenim.

U pogledu statusne promene iz stava 1. tačke 1) ovog člana, sticalac koji je član Berze umesto naknade za prijem u članstvo Berze, plaća Berzi naknadu za obradu zahteva utvrđenu Tarifnikom Berze.

Član 24.

U slučaju promena u statusu člana Berze koje su registrovane u nadležnom registru, a koje obuhvataju promenu poslovnog imena, sedišta, delatnosti, poslovne jedinice ili organizacione strukture, odluka o prijemu u članstvo Berze se menja saglasno tim promenama, na osnovu rešenja Komisije za hartije od vrednosti ili podataka iz nadležnog registra, a odluku o izmeni donosi Direktor Berze.

3. Sticanje statusa ovlašćenog brokera člana Berze

Član 25.

Broker člana Berze je fizičko lice koje je član Berze ovlastio da u njegovo ime i za njegov račun učestvuje u zaključivanju poslova na Berzi, te pristupa i koristi TS za neposredno ispostavljanje naloga za trgovanje i zaključenje transakcija, te kome je Berza izdala dozvolu za trgovanje u skladu sa ovim Pravilima (u daljem tekstu: ovlašćeni broker).

Ovlašćeni broker može biti lice koje, pored prethodne ispunjenosti uslova propisanih ZTK i podzakonskim aktima za obavljanje poslova brokera, ispunjava i sledeće uslove:

- 1) zaposlen je kod člana Berze na neodređeno vreme (nakon isteka probnog rada ukoliko je isti ugovoren), sa punim radnim vremenom;
- 2) sa članom Berze je, ugovorom o radu, ugovorio obavljanje poslova, po pravilu, za pružanje usluga prijema, prenosa i izvršenje naloga za trgovanje;
- 3) ima dozvolu za obavljanje poslova brokera, te je upisan u registar Komisije za hartije od vrednosti o licima kojima je izdata dozvola za obavljanje poslova brokera;
- 4) uspešno je obučen i osposobljen za pristup i korišćenje TS, u skladu sa ovim Pravilima;
- 5) nije u evidenciji Berze o licima prema kojima je u periodu od dve godine koji prethodi podnošenju zahteva za izdavanje dozvole za trgovanje, u disciplinskom postupku pravnosnažno izrečena mera suspenzije, odnosno da se prema njemu u trenutku podnošenja zahteva ne vodi disciplinski postupak u smislu odredbi ovih Pravila.

Smatra se da je lice uspešno obučeno za rad na TS ako je, po završetku obuke, tačno odgovorilo na više od 50% ukupnog broja pitanja na testu Berze o načinu pristupa i obavljanja poslova člana Berze putem TS.

Izuzetno od stava 2. tačke 1. i 2. ovog člana, a uz ispunjenost ostalih uslova iz stava 2. ovog člana, ovlašćeni broker može biti i zaposleni kod člana Berze:

- 1) sa ugovorenim radnim odnosom na određeno vreme do povratka ovlašćenog brokera na rad kod člana Berze, a koji je privremeno sprečen za rad u smislu propisa o zdravstvenoj zaštiti, odnosno na korišćenju odsustva u smislu propisa o radu, ili
- 2) koji je jedan od direktora člana Berze (kada član Berze ima zaključen sa Berzom ugovor o korišćenju BelexFIXAPI modula), a u skladu sa podzakonskim aktom i odlukom člana Berze ima ugovoreno obavljanje poslova jednog od direktora člana Berze i poslova iz stava 2. tačke 2. ovog člana.

Član 26.

Uz zahtev za izdavanje dozvole za trgovanje člana Berze, podnosilac zahteva prilaže sledeću dokumentaciju:

- 1) odluka kojom član Berze imenuje brokera sa ovlašćenjem da u njegovo ime i za njegov račun obavlja poslove na Berzi, pristupa i koristi TS za ispostavljanje naloga za trgovanje i zaključivanje transakcija;
- 2) izjavu kojom član Berze potvrđuje:
 1. da imenovano lice ispunjava sve uslove za izdavanje dozvole za trgovanje utvrđene ovim Pravilima, kao i da poseduje potrebna znanja o organizaciji tržišta u skladu sa propisima, ovim Pravilima i drugim opštim aktima Berze,
 2. da će se, ukoliko imenovano lice nije upisano u evidenciju koju Berza vodi o ovlašćenim brokerima u skladu sa ovim Pravilima, isto odazvati obuci u terminu koji odredi Berza, te se smatra da je uslov stručne osposobljenosti ispunjen po uspešno okončanoj obuci,
 3. da imenovani broker prihvata sve obaveze koje na Berzi preuzima kao svoje;
- 3) obaveštenje o obradi podataka o ličnosti u skladu sa zakonom o zaštiti podataka o ličnosti i saglasnost za obradu podataka o ličnosti (saglasnost i obaveštenje potpisuje imenovani broker na obrascima koje je propisala Berza);
- 4) dokaz o uplati naknada za obradu zahteva i za obuku za rad na TS, ukoliko imenovani broker nije upisan u evidenciju Berze o obučanim licima za rad na TS, u iznosima utvrđenim Tarifnikom Berze.

U slučaju korišćenja izuzetka propisanog ovim Pravilima za lice koje može biti ovlašćeni broker, član Berze je, pored dokumentacije iz stava 1. ovog člana, dužan da dostavi i:

1. neopozivu izjavu kojom potvrđuje da je sa licem zaključen ugovor o radu na određeno vreme, uz navođenje razloga zaključenja tog ugovora, očekivanog trajanja privremenog odsustva ovlašćenog brokera i datuma njegovog povratka na rad, pri čemu je član Berze

- obavezan da bez odlaganja obavesti Berzu ako ugovor na određeno vreme preraste u radni odnos na neodređeno vreme sa punim radnim vremenom ili
2. odluku nadležnog organa člana Berze kojom se jedno od njegovih direktora određuje da obavlja poslove ovlašćenog brokera, sa taksativno navedenim opisom tih poslova i izjavom zakonskog zastupnika da ta odluka nije u suprotnosti sa zakonom, uz dostavljanje dokaza da je odluka prethodno dostavljena Komisiji za hartije od vrednosti.

Član 27.

Odluku o izdavanju dozvole za trgovanje i podnetom zahtevu Berza donosi u roku od 30 dana, a pri odlučivanju, Berza može uzeti u obzir:

- 1) broj izdatih dozvola za trgovanje tom licu u okviru istog člana Berze u prethodne dve godine;
- 2) broj izdatih dozvola za trgovanje koje su tom licu izdate po osnovu ovlašćenja članova Berze u prethodne dve godine;
- 3) broj društava u kojima je to lice bilo u radnom odnosu u prethodnih godinu dana.

Član Berze dužan je da bez odlaganja pismeno obavesti Berzu o svakoj promeni u pravima i odgovornostima koje je dao svom ovlašćenom brokeru, kao i o nastupanju bilo koje od sledećih okolnosti:

- 1) da je ovlašćenom brokeru oduzeta dozvola za obavljanje poslova brokera;
- 2) da je ovlašćeni broker osuđen, odnosno da su prema njemu nastupile pravne posledice osude u skladu sa ZTK;
- 3) da je nastupila promena činjenica na osnovu kojih je tom licu izdata dozvola za trgovanje.

Odluka o odbijanju zahteva za izdavanje dozvole za trgovanje mora biti obrazložena, a protiv nje se može izjaviti žalba u skladu sa ovim Pravilima, koja odlaže njeno izvršenje.

4 Kontrolor člana Berze

Član 28.

Kontrolor člana Berze (u daljem tekstu: kontrolor) je zaposleno lice kod člana Berze koje je određeno za komunikaciju sa Berzom u postupku nadzora nad postupanjem člana Berze sa nalogima za trgovanje, radi otkrivanja povreda pravila, nepravilnih uslova trgovanja ili postupanja koje može ukazivati na trgovanje na osnovu insajderskih informacija, manipulaciju tržištem ili poremećaj u sistemu u vezi sa finansijskim instrumentom.

Kontrolor može biti lice koje kod člana Berze obavlja poslove u okviru sistema i mehanizama unutrašnje kontrole i nadzora u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima, koje ima odgovarajuće obrazovanje, stručnu osposobljenost i profesionalno iskustvo u oblasti tržišta kapitala, po mogućstvu da ima dozvolu za obavljanje poslova brokera, portfolio menadžera ili investicionog savetnika.

U svrhu potvrde ispunjenosti uslova iz stava 1. i 2. ovog člana, član Berze uz zahtev za upis kontrolora u dosije člana Berze koji Berza vodi, prilaže:

- 1) odluku kojom imenuje to lice sa ovlašćenjem iz stava 1. ovog člana;
- 2) neopozivu izjavu da to lice ispunjava uslove i poseduje znanja u smislu stava 2. ovog člana.

Član Berze dužan je da bez odlaganja, pismenim putem, obavesti Berzu o svakoj promeni u vezi sa poslovima lica iz stava 1. ovog člana, naročito ako tom licu prestane radni odnos kod člana Berze ili ako nastupe pravnim posledice osude u skladu sa ZTK, te da istovremeno odredi novo lice koje ispunjava uslove iz stava 2. ovog člana za obavljanje poslova iz stava 1. ovog člana.

Komunikacija između Berze i člana Berze u postupku kontrole koji se sprovodi u skladu sa stavom 1. ovog člana, ne ograničava se isključivo na kontrolora člana Berze, već Berza može zahtevati dostavljanje podataka i dokumentacije i od drugih zaposlenih kod člana Berze.

Član 29.

Berza kroz dosije člana Berze, vodi evidencije o:

- 1) ovlaštenim brokerima, uključujući i podatke da su se isti uspješno obučili za rad na TS;
- 2) kontrolorima koje je član Berze odredio za komunikaciju sa Berzom u skladu sa ovim Pravilima;
- 3) posrednicima na tržištu koji su članu Berze, u skladu sa ZTK, preneli naloge za trgovanje radi ispostavljanja i izvršenja istih na Berzi.

Berza briše podatak da je lice obučeno za rad na TS iz evidencije iz stava 1. ovog člana:

- 1) ako su izvršene značajne ili koncepcijske izmene ovih Pravila ili funkcionalnosti TS, ili
- 2) ako lice nije bilo u neprekidnom statusu ovlaštenog brokera duže od jedne godine.

Na zahtev člana Berze, odnosno na lični zahtev lica iz stava 1. ovog člana, Berza izdaje potvrdu iz evidencija koje vodi u skladu sa ovim članom.

Berza može izdati potvrdu o podacima iz svojih evidencija i na zahtev organa i lica koja imaju ovlašćenje da zahtevaju takve podatke u:

- 1) postupcima javnih nabavki;
- 2) postupcima koje vodi nadležni organ za unutrašnje poslove;
- 3) postupcima pred nadležnim sudom;
- 4) istražnim ili krivičnim postupcima;
- 5) drugim slučajevima u kojima Berza, na osnovu sopstvene procene, oceni da je dostavljanje podataka svrsishodno ili opravdano.

5. Prestanak statusa člana Berze**Član 30.**

Članstvo na Berzi prestaje:

- 1) na pisani i obrazloženi zahtev člana Berze, pod uslovima utvrđenim ovim Pravilima (u daljem tekstu: dobrovoljni prestanak članstva);
- 2) ako članu Berze nadležni organ oduzme dozvolu za rad;
- 3) ako se član Berze ne pridržava odredaba ovih Pravila i ostalih akata Berze;
- 4) ako svojim postupanjem narušava ugled Berze ili drugih članova Berze;
- 5) ako u utvrđenom roku ne uskladi svoja akta i uslove poslovanja sa aktima Berze, tehničkom dokumentacijom i protokolima Berze;
- 6) ako ne dostavi ili neuredno izvršava obaveze u vezi sa instrumentom obezbeđenja plaćanja utvrđenim u skladu sa ovim Pravilima;
- 7) ako prestane da postoji neki od uslova na osnovu kojih je stekao status člana Berze;
- 8) ako, i pored opomene, u roku utvrđenom opomenom koji ne može biti kraći od osam dana, ne izvrši finansijske obaveze prema Berzi;
- 9) ako mu je izrečena mera trajne zabrane trgovanja na Berzi.

Članstvo na Berzi prestaje i ako Nadzorni odbor utvrdi da je član Berze u zahtevu, pratećoj dokumentaciji ili u vezi sa licem koje je predloženo za ovlašćenog brokera ili kontrolora, izostavio da navede bitne činjenice ili dostavio netačne podatke.

Član 31.

Članstvo na Berzi ne može prestati članu Berze pre isteka roka važenja naloga za trgovanje koje je isti ispostavio u TS, a koje nije povukao u skladu sa ovim Pravilima.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, status člana Berze prestaje prvog narednog dana od dana dostavljanja Berzi konačnog akta nadležnog organa o oduzimanju dozvole za rad, osim ako

drugačije nije određeno tim aktom, s tim da Berza istovremeno povlači sve naloge za trgovanje tog člana ispostavljene u TS.

Član 32.

U slučaju podnošenja zahteva za dobrovoljni prestanak članstva, član Berze je dužan da uz zahtev dostavi odluku nadležnog organa tog člana o podnošenju zahteva, sa obrazloženjem razloga za prestanak statusa člana Berze.

Po prijemu zahteva i odluke iz stava 1. ovog člana, Berza odmah suspenduje pravo člana Berze i njegovih ovlašćenih brokera da koriste TS za ispostavljanje naloga za trgovanje, te član Berze, u periodu od dana podnošenja datog zahteva Berzi do prestanka članstva na Berzi, od clijenata može primiti samo naloge za povlačenje naloga za trgovanje koje je u ranijem periodu ispostavio u TS.

Član Berze primljene naloge clijenata za povlačenje u smislu ovog stava, dostavlja berzanskom kontroloru odmah po prijemu istih, a najkasnije do početka prvog narednog berzanskog sastanka, radi njihovog povlačenja iz TS.

O podnetom zahtevu za prestanak članstva, Berza donosi odluku po isteku trajanja ili povlačenja poslednjeg ispostavljenog naloga za trgovanje člana Berze u TS.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i u slučajevima prestanka članstva iz drugih razloga utvrđenih ovim Pravilima, ako drugačije nije propisano ovim Pravilima.

Član 33.

Odluka o prestanku statusa člana Berze sadrži:

- 1) obrazložen razlog prestanka statusa člana Berze;
- 2) datum prestanka statusa člana Berze utvrđen u skladu sa ovim Pravilima, kao i obavezu člana Berze da do tog datuma izvrši sve svoje finansijske i druge obaveze prema Berzi u skladu sa aktima Berze i odlukom o prestanku statusa člana Berze;
- 3) odredbu o postupanju sa nalogima za trgovanje ispostavljenim u TS od strane člana Berze kome status člana Berze prestaje bez njegove volje, u skladu sa članom 31. ovih Pravila.

Berza dostavlja odluku o prestanku statusa člana Berze licu kome status prestaje, objavljuje je na svojoj internet stranici i o donetoj odluci dostavlja podatke Komisiji za hartije od vrednosti.

6. Privremena obustava pristupa člana Berze TS

Član 34.

Berza može članu Berze privremeno da obustavi pravo pristup TS, u slučaju:

- 1) Postoji osnovana sumnja na neovlašćeni pristup TS;
- 2) ako se protiv člana Berze pred Berzom vodi postupak zbog osnovane sumnje da je isti povredio odredbe ZTK, podzakonskih akata donetih na osnovu tog zakona i/ili ovih Pravila;
- 3) da član Berze privremeno ne ispunjava uslove za članstvo na Berzi utvrđene ovim Pravilima;
- 4) ako član Berze ne izvršava obaveze utvrđene ovim Pravilima ili drugim aktima Berze, kao i ugovorom koje je zaključio sa Berzom;
- 5) ako član Berze privremeno ili trajno nije u mogućnosti da uredno izmiruje svoje dospele novčane obaveze, ili je njegovo finansijsko i operativno stanje takvo da dalje poslovanje člana Berze može ugroziti poslovnu sigurnost investitora, drugih učesnika u radu Berze ili same Berze; ako član Berze ne dostavi Berzi informacije, dokumentaciju, druge isprave ili zapise koje je dužan da vodi i čuva u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima, ovim Pravilima ili drugim aktima Berze, ili ako ne omogućiti Berzi sprovođenje postupka nadzora;
- 6) težeg ili ponovljenog kršenja odredbi ovih Pravila ili drugih akata Berze, kao mera zaštite tržišta;

- 7) u drugim slučajevima kada nastupe okolnosti za koje se može opravdano očekivati da će uticati na mogućnost člana Berze da izvršava propisane obaveze, ili bi mogle uticati na funkcionisanje Berze, članova Berze, investitora i dr, kao i u drugim slučajevima utvrđenim propisima i ovim Pravilima.

Odluku o privremenoj obustavi prava pristupa člana Berze na rok koji ne može biti duži od pet berzanskih sastanaka donosi Direktor Berze odmah po saznanju nastupanja razloga iz stava 1. ovog člana i o svojoj odluci, odmah, bez odlaganja obaveštava Nadzorni odbor Berze, sa odgovarajućim predlogom u vezi sa trajanjem privremene obustave prava pristupa člana Berze, odnosno statusom članstva na Berzi i postojanja razloga za prestanak istog u skladu sa ovim Pravilima.

Protiv odluke iz prethodnog stava dozvoljena je žalba, a žalba ne odlaže izvršenje date odluke.

Predlog za privremenu obustavu u smislu odredbi ovog člana može uputiti i Disciplinska komisija Berze.

Prilikom donošenja odluke o privremenoj obustavi člana Berze u smislu odredbi ovog člana, Berza će uzeti u obzir sve činjenice i okolnosti slučaja, a naročito razlog, težinu i uticaj na poslovanje Berze, druge članove Berze, investitore i uredno funkcionisanje tržišta i/ili TS.

Privremena obustava člana Berze utvrđena u smislu stava 1. ovog člana:

- 1) traje do dana utvrđenog odlukom Nadzornog odbora ako je izjavljena žalba, odnosno do otklanjanja razloga zbog koga je članu Berze privremeno suspendovan pristup TS, ako je razlog takve prirode da se realno može otkloniti u kratkom roku, ali ne duže od dva meseca od dana donošenja odluke iz stava 2. ovog člana;
- 2) prestaje danom donošenja odluke o prestanku privremene obustave, odnosno danom konačnosti odluke donete u disciplinskom postupku kojim je član Berze oslobođen odgovornosti ili mu je izrečena mera opomene u skladu sa ovim Pravilima,
- 3) nastavlja se do isteka vremena trajanja mere obustave izrečene mu konačnom odlukom u disciplinskom postupku, a u vreme trajanja obustave određeno konačnom odlukom iz ove tačke uračunava se vreme u kome je član Berze bio privremeno suspendovan u smislu odredbi ovog člana.

U slučaju privremene suspenzije u smislu odredbi ovog člana, na postupanje sa nalogima za trgovanje člana Berze, shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila za prestanak članstva na Berzi, ako drugačije nije regulisano odlukom Berze o privremenoj suspenziji člana Berze.

7. Prestanak statusa ovlašćenog brokera (prestanak dozvole za trgovanje)

Član 35.

Dozvola za trgovanje prestaje iz sledećih razloga:

- 1) opozivom datog ovlašćenja brokeru za obavljanje poslova na Berzi;
- 2) prestankom nekog od uslova na osnovu kojih je dozvola izdata;
- 3) neovlašćenog pristupa TS korišćenjem identifikacionih elemenata ovlašćenog brokera za pristup TS;
- 4) ukoliko članu Berze koji ga je ovlastio za obavljanje poslova na Berzi, prestane status člana Berze;
- 5) u drugim slučajevima zbog kojih ovlašćeni broker privremeno ili trajno nije u mogućnosti da obavlja poslove za koje je ovlašćen.

U slučaju postojanja razloga iz stava 1. ovog člana, Berza odmah, bez odlaganja privremeno obustavlja ovlašćenom brokeru pristup i korišćenje TS.

Protiv odluke Berze o prestanku dozvole za trgovanje može se izjaviti žalba Nadzornom odboru Berze, u roku od osam dana od dana prijema odluke, pri čemu izjavljena žalba odlaže izvršenje odluke.

Žalbu imaju pravo da podnesu član Berze i ovlašćeni broker kome prestaje dozvola za trgovanje.

8. Privremena obustava pristupa ovlašćenog brokera TS

Član 36.

Berza ovlašćenom brokeru privremeno obustavlja pristup TS iz razloga utvrđenih ovim Pravilima za prestanak ili oduzimanje dozvole za trgovanje, a može privremeno obustaviti u slučaju postojanja osnovane sumnje da je ovlašćeni broker izvršio neko od dela koja su ZTK, podzakonskim aktima i ovim Pravilima zabranjena i zbog kojih se može voditi ili se vodi disciplinski postupak u skladu sa ovim Pravilima.

O donetoj odluci iz stava 1 ovog člana, Berza obaveštava člana Berze odmah, bez odlaganja. Predlog za donošenje odluke u smislu odredbi ovog člana može uputiti i Disciplinska komisija Berze.

Na trajanje i prestanak privremene obustave ovlašćenog brokera utvrđene u smislu stava 1. ovog člana, shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila o trajanju i prestanku privremene obustave člana Berze.

Izuzetno, u slučaju postojanja osnova za izdavanje dozvole za trgovanje korišćenjem izuzetka utvrđenog ovim Pravilima, Berza odmah bez odlaganja privremeno obustavlja pristup TS privremeno sprečenom, odnosno odsutnom brokeru i data obustava traje do prestanka te sprečenosti, odnosno povratka ovlašćenog brokera u skladu sa ovim Pravilima.

Protiv odluke Berze o privremenoj obustavi u smislu odredbi ovog člana dozvoljena je žalba, a žalba ne odlaže izvršenje odluke.

Žalbu može izjaviti član Berze i/ili ovlašćen broker kome je privremeno obustavljen pristup TS.

9. Oduzimanje dozvole za trgovanje

Član 37.

Berza oduzima dozvolu za trgovanje ovlašćenom brokeru člana Berze u sledećim slučajevima:

- 1) ako mu je izrečena mera trajne zabrane trgovanja na Berzi;
- 2) ako svojim postupanjem, izjavama ili ponašanjem ozbiljno narušava ugled Berze ili drugih članova Berze, što je utvrđeno u odgovarajućem postupku u skladu sa ovim Pravilima.

Protiv odluke o oduzimanju dozvole za trgovanje može se izjaviti žalba Nadzornom odboru Berze u roku od osam dana od dana dostavljanja odluke.

Žalba odlaže izvršenje odluke, osim ako ovim Pravilima nije drugačije određeno.

Po konačnosti odluke o oduzimanju dozvole za trgovanje, Berza je objavljuje na svojoj internet stranici.

Licu kome je dozvola za trgovanje oduzeta zbog razloga navedenih u stavu 1. tačka 2) ovog člana, ne može se izdati nova dozvola za trgovanje pre isteka roka od dve godine od dana konačnosti odluke.

10. Načela etičkog kodeksa

Član 38.

Radi obezbeđivanja pravičnog i efikasnog funkcionisanja tržišta hartija od vrednosti, članovi Berze u svom poslovanju dužni su da se pridžavaju ZTK i podzakonskim aktima propisanih pravila sigurnog i dobrog poslovanja i poštuju načela etičkog kodeksa.

1. Načelo zakonitosti

Članovi Berze su dužni da svoje poslovanje organizuju i obavljaju uz poštovanje svih zakonskih i podzakonskih propisa i akata Berze. Ovo načelo obuhvata i zabranu obavljanja poslova kojima se zloupotrebljavaju insajderske informacije.

2. Načelo dužne pažnje

Prilikom poslovanja sa klijentima, članovi postupaju savesno, informisano i u skladu sa profesionalnim standardima, pri čemu su dužni da obezbede klijentu pravovremene i razumljive informacije relevantne za donošenje investicionih odluka, uvažavajući nivo znanja i iskustva klijenta.

3. Načelo pouzdanosti, poštenja i fer odnosa

Članovi Berze dužni su da svoje poslovanje obavljaju uz obezbeđenje odgovarajućeg stepena pouzdanosti i integriteta kao i da kontakte sa javnošću, klijentima, zaposlenima i drugim članovima Berze obavljaju na način koji obezbeđuje pošteno i fer poslovanje. Ovo načelo naročito obuhvata poštovanje prioriteta klijentovih interesa, zaštitu imovine klijenta, pružanje kompletnih i blagovremenih informacija kao i obaveštavanje klijenta o svim realnim i mogućim sukobima interesa kako bi se obezbedilo fer i objektivno poslovanje sa klijentima.

4. Načelo profesionalizma

Svoje poslovanje članovi Berze dužni su da obavljaju stručno i odgovorno, kao i da održavaju i unapređuju svoje profesionalno znanje. Ovo načelo obuhvata naročito pravila poslovanja koja se odnose na poslovanje sa naložima klijenta, poslovanje sa naložima člana Berze i njegovih zaposlenih i sa njima povezanih lica, kao i kontinuiranu edukaciju učesnika u poslovanju.

5. Načelo poverljivosti

Članovi Berze su dužni da obezbede poverljivost podataka o klijentu u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima i drugima aktima Berze i članova Berze.

6. Načelo zabrane nelojalne konkurencije

Članovi Berze ne smeju koristiti nelojalne oblike konkurentske utakmice, pod kojima se podrazumeva: damping, neetičko pribavljanje informacija o konkurentima i posebno širenje neistinitih informacija o njima. Članovi Berze ne smeju koristiti nelojalne i oblike saradnje na tržištu protivne dobrim poslovnim običajima, a naročito: dogovor o cenama, podeli tržišta, bojkotu klijenata, ograničavanje pružanja usluga ili bilo koji oblik tajnog sporazuma radi sticanja povlašćene tržišne pozicije.

11. Prava i obaveze Berze u odnosu na članove Berze i njihove ovlašćene brokere

Član 39.

Svi članovi Berze su ravnopravni u ostvarivanju svojih prava i obaveza.

Član 40.

Član Berze ima pravo:

- 1) da na berzanskim sastancima pristupa i koristi TS za ispostavljanje i izvršenje naloga za trgovanje u skladu sa Pravilima Berze i drugim opštim aktima Berze;
- 2) da pod jednakim uslovima utvrđenim ovim Pravilima pristupa i koristi TS putem Korisničkih aplikacija (BELEX i ATHEX Trader) i BelexFIXAPI modula;
- 3) da koristi tehnike algoritamskog trgovanja, pod uslovima utvrđenim ovim Pravilima;
- 4) da koristi raspoloživi berzanski prostor i raspoloživu berzansku opremu u skladu sa aktima Berze;
- 5) na jednak pristup svim informacijama od značaja za trgovanje na Berzi;
- 6) na ostvarivanje i drugih prava utvrđenih ovim Pravilima i drugim opštim aktima Berze.

Član 41.

Član Berze je dužan:

- 1) da se pridržava svih zakonskih i podzakonskih akata, akata Berze i ugovora koje je zaključio sa Berzom,
- 2) da se pridržava načela etičkog kodeksa propisanih ovim Pravilima,
- 3) da profesionalno, savesno i u skladu sa dobrim poslovnim običajima i poslovnim moralom obavlja poslove na Berzi,
- 4) da odmah bez odlaganja, pismeno obaveštava Berzu o svakoj promeni svojih ovlašćenja, prava, obaveza i odgovornosti u pravnom prometu, a naročito o promenama koje se odnose na uslove za članstvo na Berzi koje je dužan da neprekidno, u svakom trenutku, ispunjava,
- 5) da uredno i blagovremeno evidentira na Berzi posrednike na tržištu u skladu sa ovim Pravilima,
- 6) da uredno i blagovremeno izvršava finansijske obaveze prema Berzi po osnovu članstva na Berzi i po poslovima zaključenim na Berzi, u skladu sa Tarifnikom Berze i ugovorom koji je zaključio sa Berzom ,
- 7) da izvršava obaveze po poslovima koji su pod njegovim jedinstvenim identifikacionim elementima zaključeni na Berzi, uključujući i omogućavanje saldiranja zaključenih transakcija u skladu sa važećim propisima,
- 8) da odmah, bez odlaganja, dostavi Berzi opis algoritamskih strategija trgovanja ukoliko ih koristi, pojedinosti o parametrima trgovanja ili ograničenjima koja se primenjuju na sistem, opis glavnih načina kontrole usklađenosti poslovanja sa propisima i prisutnih rizika, kao i detalje o testiranju njegovih sistema, te po zahtevu Berze dostavi dodatne informacije o algoritamskom trgovanju i sistemima koji se koriste za to trgovanje.
- 9) da raspolaže sopstvenom funkcijom za isključivanje svog informacionog sistema za trgovanje u skladu sa podzakonskim aktom;
- 10) da ne zloupotrebljava informacije koje nisu dostupne svim učesnicima na Berzi;
- 11) da prispeli nalog klijenta ispostavi na trgovanje u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima i ovim Pravilima;
- 12) da ne učestvuje u veštačkom uspostavljanju cena hartija od vrednosti;
- 13) da u slučaju zloupotrebe identifikacionih elemenata člana Berze koji se koriste za pristup TS (identifikacionih oznaka, korisničkih imena i lozinki) odmah o tome obavesti Berzu;
- 14) da svoje poslovne satove uskladi sa vremenom TS;
- 15) da dostavlja Berzi podatke o poslovima zaključenim van Berze, radi evidentiranja u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima i ovim Pravilima, a pod uslovom da Berza u skladu sa ZTK pruža usluge objavljivanja izveštaja o trgovanju (APA);
- 16) da redovno i blagovremeno dostavlja informacije i dokumenta koja se u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima i ovim Pravilima dostavljaju Berzi;
- 17) dostavlja informacije, podatke, izveštaje, dokumente i druge relevantne dokaze bitne za zaštitu integriteta tržišta hartija od vrednosti i interesa učesnika u trgovanju, što se naročito odnosi na dostavljanje istih u skladu sa zahtevima u postupku kontrole i nadzora koji sprovodi Berza u skladu sa ovim Pravilima;
- 18) da prijavi Berzi promenu povezanih lica, poslova iz delatnosti, kao i nameru za osnivanje drugog pravnog lica u kome stiče značajno učešće;
- 19) da odmah dostavi detaljan izveštaj Berzi u slučaju:

- (1) promene načina poslovanja, solventnosti i likvidnosti, uključujući i mogućnost da postane, ili je već postao insolventan; sedišta ili poslovnih jedinica, visine akcionarskog kapitala, nastalih promena procenata koji su ZTK propisani za sticanje kvalifikovanog učešća u kapitalu člana Berze; drugih podataka upisanih u nadležni registar privrednih subjekata; učešća u upravljanju drugog pravnog lica,
 - (2) pokretanja postupka od strane nadležnog državnog organa ili druge berze čiji je član, protiv člana Berze;
- 20) da se brine za ugled Berze pri javnom nastupanju, kao i u poslovanju na Berzi;
- 21) da poštuje druge dužnosti utvrđene ovim Pravilima i drugim aktima Berze za člana Berze.

Podaci, izveštaji, dokumentacija i dokazi koji se dostavljaju Berzi moraju biti potpuni, istiniti i tačni, te blagovremeno dostavljeni Berzi u svemu u roku i na način koji je odredila Berza.

Član 42.

Član Berze je dužan da prostor u kom posluje sa klijentima u prijemu naloga za trgovanje (sedište člana Berze ili korišćenje prostora drugog društva) obeleži na način koji kod klijenata ne stvara zabunu u pogledu identiteta društva sa kojim stupaju u poslovni odnos.

Ukoliko je član Berze, u skladu sa ZTK, zaključio ugovor o posredovanju sa posrednikom na tržištu, dužan je da o tome bez odlaganja pismeno obavesti Berzu, radi evidencije tog lica u dosijeu člana Berze, u skladu sa ovim Pravilima. Član Berze u svemu odgovara za ispravnost naloga za trgovanje koje je ispostavio u TS, uključujući i naloge za trgovanje koji su mu prosleđeni od strane posrednika na tržištu.

Berza na svojoj internet stranici objavljuje spisak evidentiranih posrednika u skladu sa ovim Pravilima.

Član Berze je dužan da utvrdi i na javnom mestu i svojoj internet stranici istakne svoje radno vreme sa klijentima u poslovima neposrednog prijema naloga za trgovanje, kao i obaveštenje o promeni tog vremena.

Član 43.

Član Berze ne sme davati savete, preporuke, niti izdavati ili distribuirati pisani ili elektronski materijal, niti koristiti javne medije, na način koji može naštetiti interesima ili ugledu Berze ili drugih članova Berze.

Član Berze može u dokumentima i na internet stranici navesti da je član Berze, kao i koristiti znak ili drugo obeležje Berze, isključivo uz prethodnu pismenu saglasnost Berze, i na način koji ne dovodi treća lica u zabludu u pogledu prirode pravnog odnosa sa Berzom.

Član 44.

Članovi Berze su dužni da svoje zaposlene koji obavljanju poslove vezane za trgovinu na Berzi i/ili pristupaju TS upoznaju sa relevantnim propisima, uključujući zakon, podzakonske akte, ova Pravila i druge opšte akte kojima se uređuje trgovanje na Berzi.

Član Berze je dužan da obezbedi da se njegovi zaposleni pridržavaju pravila postupanja prilikom pružanja usluga propisanih podzakonskim aktima.

Članovi Berze su dužni da TS sistemu pristupaju i njime se koriste sa dužnom pažnjom, putem tehničkih, organizacionih i kontrolnih mehanizama koji obezbeđuju usklađenost poslovanja sa propisima, a naročito u pogledu:

- 1) kontrole cena, obima i vrednosti naloga pre trgovanja, kao i aktivnosti klijenata nakon zaključenja transakcija;
- 2) obezbeđenosti propisanih kvalifikacija lica na ključnim položajima;
- 3) tehničke i funkcionalne usklađenosti internih sistema člana sa TS;

- 4) uslova i načina elektronskog pristupa klijenata sistemu, uključujući primenljive kriterijume i interne procedure.

Berza najmanje jednom godišnje sprovodi procenu usklađenosti svojih članova u smislu odredbi stava 3. ovog člana.

Član 45.

Berza je ovlašćena da aktivira menice člana Berze, ukoliko član Berze o roku dospelosti ne ispunjava, ili neuredno ispunjava dospele finansijske i druge obaveze koje iz zaključenih transakcija ili odredaba Pravila, drugih opštih akata Berze, ili Tarifnika Berze za njega proizlaze prema Berzi.

U slučaju kada Berza:

- 1) naplati menicu izdatu od strane člana Berze,
- 2) u postupku kontrole utvrdi formalno-pravne nedostatke ili druge nepravilnosti u vezi sa dostavljenim menicama,
- 3) utvrdi oštećenje menice ili postoji drugi razlog opravdane potrebe za njenom zamenom, član Berze je dužan da, na pisani poziv Berze, u roku od osam dana od dana prijema poziva, dostavi nove menice i nova menična ovlašćenja, u broju potrebnom za popunu do pet blanko menica koje se deponuju kod Berze.

Član 46.

U slučaju kada član Berze prestane da ispunjava jedan od uslova za članstvo propisan ovim Pravilima, a dati uslov ne predstavlja imperativnu zakonsku odredbu i prestanak datog uslova ne ugrožava ili bi mogao ugroziti uredno funkcionisanje TS, Berza o istom odmah obaveštava člana Berze sa pozivom da u najkraćem roku obezbedi ispunjenost datog uslova.

U slučaju kada član Berze ne postupi po pozivu Berze u ostavljenom roku, Berza upućuje predlog Nadzornom odboru.

Nadzorni odbor Berze po predlogu iz ovog stava može:

- 1) članu Berze utvrditi primeren rok, ne duži od dva meseca, u kom roku je član Berze dužan da obezbedi ispunjenost datog uslova,
- 2) ili privremeno suspendovati člana Berze u skladu sa ovim Pravilima, na rok koji nije duži od dva meseca, računajući od dana prestanka uslova za članstvo na Berzi.

U slučaju da po proteku utvrđenog roka član Berze i dalje ne ispunjava sve uslove za članstvo na Berzi, Nadzorni odbor donosi odluku o prestanku statusa člana Berze.

Član 47.

Prava i obaveze ovlašćenog brokera proističu iz prava i obaveza člana Berze koji ga je ovlastio za poslove na Berzi.

Pored obaveza koje proizilaze iz stava 1. ovog člana, ovlašćeni broker je dužan da:

- 1) poslovanje sa klijentima i aktivnosti na Berzi obavlja profesionalno, savesno i u skladu sa dobrom praksom trgovanja i ZTK;
- 2) prilikom trgovanja i u javnim nastupima čuva ugled Berze;
- 3) svoje korisničke kredencijale koristi isključivo lično, u skladu sa ovim Pravilima, i ne sme ih ustupati, deliti, niti na drugi način činiti dostupnim drugim licima;
- 4) bez odlaganja obavesti Berzu o svim uočenim tehničkim nepravilnostima u funkcionisanju trgovačkog sistema, uključujući kvarove, greške u radu ili druge nedostatke.

Član 48.

Član Berze dužan je da bez odlaganja obavesti Berzu o:

- 1) otkazu ugovora o radu koji su član Berze i ovlašćeni broker zaključili, odnosno prestanku radnog odnosa ovlašćenog brokera kod člana Berze;
- 2) o nastanku okolnosti zbog kojih ovlašćeni broker neće obavljati poslove duže od dva meseca, uključujući privremenu sprečenost za rad, korišćenje odsustva u skladu sa propisima kojima se uređuju radni odnosi, kao i druge zakonom predviđene oblike privremene obustave rada.

U slučaju iz stava 1. tačke 2) ovog člana, Berza odmah po prijemu obaveštenja člana Berze privremeno obustavlja pristup TS licu kod koga je nastupio razlog iz stava 1. ovog člana, do prijema obaveštenja o prestanku razloga zbog koga je privremeno obustavljen, u skladu sa propisima kojima se uređuju radni odnosi.

Član Berze prestaje da ispunjava uslov stručne osposobljenosti za članstvo na Berzi u skladu sa ovim Pravilima, ako nakon nastupanja okolnosti iz stava 1 ovog člana nastavi da posluje sa samo jednim ovlašćenim brokerom.

Prestanak ispunjenosti uslova iz stava 1. ovog člana nastupa danom kada član Berze obavlja poslove na Berzi samo preko jednog ovlašćenog brokera, a nije sa Berzom zaključio ugovor o korišćenju funkcionalnosti BelexFIXAPI modula.

Dan prestanka ispunjenosti uslova u smislu stava 3. ovog člana je dan sa kojim je:

- 1) njegovom drugom ovlašćenom brokeru prestao radni odnos ili sa kojim je nastupila privremena spečenost, odnosno odsustvo sa rada kod člana Berze, ili
- 2) raskinut sa Berzom ugovor o korišćenju funkcionalnosti BelexFIXAPI modula, a član Berze je do tog dana poslovao sa jednim ovlašćenim brokerom.

U slučaju nastupanja slučaja iz stava 1. ovog člana, član Berze je dužan da odmah, bez odlaganja preduzme sve radnje i postupke koji su u funkciji kontinuiranog obezbeđenja ispunjenosti uslova stručne osposobljenosti za članstvo na Berzi.

Postupanje člana Berze iz stava 5. ovog člana, Berza uzima u obzir kod odlučivanja da li će članu Berze utvrditi primereni rok za obezbeđenje datog uslova i u kom trajanju, ili privremeno suspendovati člana Berze u skladu sa ovim Pravilima.

Član 49.

Članovi Berze dužni su da primaju i u svemu postupaju sa nalogima za trgovanje klijenata u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima, aktima člana Berze, ovim Pravilima i drugim aktima Berze.

Prijem i obrada naloga za trgovanje iz stava 1. ovog člana obuhvataju:

1. način prijema naloga za trgovanje;
2. elemente koje nalog za trgovanje mora da sadrži;
3. postupanje sa primljenim nalogima;
4. način izvršenja naloga za trgovanje;
5. saldiranje transakcija zaključenih na osnovu naloga.

Članovi Berze ispostavljaju naloge za trgovanje na Berzi u skladu sa ovlašćenjima sadržanim u odlukama o sticanju statusa člana Berze i ovlašćenog brokera.

Član Berze dužan je da:

1. vodi dokumentaciju o nalogima za trgovanje u skladu sa propisima;
2. uskladi i primenjuje obrasce u formi koju propisuje Berza;
3. donese interne procedure za postupanje sa nalogima za trgovanje klijenata, u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima i sopstvenim opštim aktima.

Član 50.

Član Berze odgovara za štetu koju svojim nepravilnim, neodgovornim ili nemarnim postupanjem u vezi sa nalogima za trgovanje prouzrokuje klijentu i/ili drugim učesnicima u trgovanju, ako postupa suprotno ZTK, podzakonskim aktima, sopstvenim opštim aktima i ovim Pravilima.

Pri obavljanju poslova u okviru registrovane delatnosti i u pružanju usluga klijentima, član Berze je dužan da:

1. postupa profesionalno, pošteno i u skladu sa najboljim interesom klijenta;
2. interes klijenta pretpostavi sopstvenom interesu;
3. poštuje načela i obaveze propisane ZTK, podzakonskim aktima i ovim Pravilima.

Član Berze je dužan da svojim opštim aktom uredi:

1. redosled ispostavljanja naloga za trgovanje u TS;
2. postupanje sa nalogima koji potiču od klijenata, ovlašćenih brokera, zaposlenih, članova uprave i članova uže porodice navedenih lica;
3. postupanje u situacijama kada član Berze nastupa kao broker i kao diler na istom trgovanju.

Član 51.

Član Berze koji se bavi algoritamskim trgovanjem dužan je da uspostavi efikasne sisteme i načine kontrole rizika koji:

- 1) su prikladni za aktivnost koju obavlja, te osigurava da su sistemi trgovanja otporni i dovoljnog kapaciteta;
- 2) podležu odgovarajućim pragovima i ograničenjima trgovanja;
- 3) sprečavaju ispostavljanje naloga za trgovanje sa greškom ili da sistemi na drugi način remete tržište ili doprinose poremećaju na tržištu;
- 4) osiguravaju da se sistemi trgovanja ne mogu koristiti u svrhe koje nisu u skladu sa propisima ili ovim Pravilima;
- 5) raspolazu sopstvenom funkcijom isključenja svog informacionog sistema za trgovanje u cilju sprečavanja neurednih uslova trgovanja;
- 6) obezbeđuju efikasne mehanizme kontinuiteta poslovanja u slučaju otkaza ili neurednog funkcionisanja sistema trgovanja;
- 7) sprovodi detaljno testiranje i kontrolu sistema u skladu sa zahtevima iz ovog stava.

Član Berze je dužan da obezbedi označavanje naloga za trgovanje koje generiše algoritamsko trgovanje, odnosno različitih algoritama koji se koriste za donošenje investicionih odluka i ispostavljanje naloga za trgovanje.

Bliže odredbe o načinu označavanja naloga za algoritamsko trgovanje, strukturi i formatu tih oznaka, kao i načinu identifikacije trgovinskih algoritama, utvrđuje Berza posebnom odlukom.

12. Rešavanje sporova između Berze i člana Berze

Član 52.

Sve međusobne sporove Berza i član Berze pokušaću da reše mirnim putem, a ako to nije moguće za njihovo rešavanje nadležan je sud u Beogradu.

Član 53.

Berza može odlukom obrazovati arbitražu radi vansudskog rešavanja sporova između članova Berze u vezi sa poslovima zaključenim na Berzi.

Sastav arbitraže, postupak pred arbitražom i druga relevantna pitanja uređuju se aktom Berze koji donosi organ Berze određen statutom.

13. Market Mejker**Član 54.**

Market mejker, u smislu ovih Pravila, jeste član Berze koji ispunjava uslove propisane ZTK i koji sa Berzom zaključi poseban sporazum, na osnovu odluke direktora Berze, kojim se obavezuje da na kontinuiranoj osnovi, za sopstveni račun, u periodu utvrđenom sporazumom i tokom berzanskog sastanka, istovremeno ispostavlja naloge za kupovinu i prodaju za hartije od vrednosti obuhvaćene sporazumom, u skladu sa uslovima utvrđenim podzakonskim aktom Komisije za hartije od vrednosti i ovim Pravilima.

Predmet sporazuma sa market mejkerom može biti finansijski instrument kojim se na Berzi trgujeje metodom kontinuiranog trgovanja.

Svaki član Berze ima pravo da podnese zahtev za obavljanje poslova market mejkera i zaključenje sporazuma sa Berzom.

Berza može zaključiti sporazume o market mejkingu sa više članova u vezi sa istim finansijskim instrumentom.

Po zaključenju sporazuma, Berza pismeno obaveštava izdavaoca hartija od vrednosti na koje se sporazum odnosi, kao i Komisiju za hartije od vrednosti, i objavljuje informaciju na svojoj internet stranici.

Odluku iz stava 1. ovog člana, kao i njene izmene i dopune, Berza objavljuje najmanje 30 dana pre početka njene primene.

Član 55.

Market mejker je dužan da tokom svakog berzanskog sastanka, u periodu koji je utvrđen sporazumom sa Berzom, u fazi kontinuiranog trgovanja, istovremeno ispostavlja naloge za kupovinu i prodaju za predmetnu hartiju od vrednosti.

Nalozi iz stava 1. ovog člana moraju ispunjavati uslove u pogledu minimalne količine i maksimalnog dozvoljenog raspona između cene kupovine i cene prodaje, u skladu sa odlukom direktora Berze.

Nalozi iz stava 1. ovog člana mogu se u TS ispostavljati samo i isključivo preko klijentske aplikacije Belex.

Član 56.

Član Berze koji obavlja poslove market mejkera ne sme ispostavljati naloge za trgovanje koji bi doveli do transakcije u kojoj je istovremeno i kupac i prodavac.

Berza prati ispunjavanje obaveza market mejkera tokom svakog berzanskog sastanka i ima pravo da, radi pojašnjenja ponašanja market mejkera, zatraži pismeno izjašnjenje o radnjama koje je preduzeo ili propustio da preduzme u vezi sa svojim obavezama.

U slučaju povrede obaveza iz sporazuma, odredaba ovih Pravila, ZTK ili podzakonskih akata, direktor Berze može doneti odluku o privremenoj ili potpunoj obustavi sporazuma sa market mejkerom, odnosno pojedinih njegovih odredbi.

Član 57.

Odluka o obustavi iz stava 3. ovog člana dostavlja se članu Berze, obaveštava Komisija i objavljuje na internet stranici Berze.

Direktor Berze može doneti odluku o jednostranom raskidu sporazuma o market mejkingu u sledećim slučajevima:

- 1) ako član Berze povredi odredbe sporazuma, ovih Pravila ili drugih opštih akata Berze;
- 2) ako je raskid neophodan radi očuvanja integriteta i bezbednosti trgovanja ili zaštite interesa drugih učesnika na tržištu.

Raskid sporazuma proizvodi pravno dejstvo danom dostavljanja odluke članu Berze, ako u samoj odluci nije drugačije određeno.

Član 58.

O suspenziji ili raskidu sporazuma, Berza odmah pisano obaveštava izdavaoca hartija od vrednosti iz sporazuma o market mejkingu, kao i Komisiju za hartije od vrednosti i člana Berze sa kojim je sporazum zaključen. Informaciju o preduzetim merama, Berza objavljuje na svojoj internet stranici.

IV TRŽIŠTA BERZE

Član 59.

Berza organizuje i upravlja sledećim tržištima:

- 1) Regulisano tržište koje obuhvata:
 - (1) Segmenti listinga - Listing;
 - (2) Segment koji nije listing - Open Market
- 2) multilateralnom trgovačkom platformom koja je organizovana kao sistem elektronskog trgovanja u skladu sa odredbama ZTK, podzakonskih akata i ovih Pravila - MTP Belex.

Segmenti listinga iz stava 1. ovog člana uređuju se Pravilnikom o listingu.

U okviru segmenta regulisanog tržišta koji nije listing, Berza upravlja i vodi poslovanje posebnim delom segmenta tržišta za nevlasničke hartije od vrednosti, koje se izdaju u skladu sa prospektom koji je odobrila Komisija za hartije od vrednosti na kome mogu da trguju samo kvalifikovani investitori, u skladu sa ZTK.

Član 60.

Berza organizuje trgovanje slobodno prenosivim hartijama od vrednosti koje su, na zahtev ovlašćenog lica, uključene u trgovanje na regulisano tržište ili MTP Belex, u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima i ovim Pravilima.

Uključene hartije od vrednosti se razvrstavaju po tržišnim segmentima, koji se određuju prema sledećim kriterijumima: uslovima za uključenje, vrsti hartija od vrednosti, metodama trgovanja, fazama i trajanju faza trgovanja, tipovima naloga i drugim relevantnim tržišnim elementima.

Hartijom od vrednosti koja je uključena na jedan od tržišnih segmenata u smislu stava 2. ovog člana, ne može se trgovati na drugom tržišnom segmentu regulisanog tržišta, odnosno MTP Belex.

Član 61.

Berza uključuje i organizuje trgovanje hartijama od vrednosti, po pravilu, na zahtev izdavaoca za uključenje, na opredeljen segment regulisanog tržišta, odnosno MTP Belex, uz prethodnu obezbeđenost propisanih uslova za uključenje.

Zahtev iz stava 1. ovog člana mora se odnositi na sve izdate hartije od vrednosti izdavaoca jedinstvenog identifikacionog broja hartije od vrednosti (u daljem tekstu: ISIN) koje mogu biti predmet trgovanja na Berzi.

Dugoročne dužničke hartije od vrednosti koje izdaje Republika Srbija ili Narodna banka Srbije uključuju se na Listing bez ispunjenja uslova koji su utvrđeni za druge izdavaoce dužničkih hartija od vrednosti.

Akcije koje su izdate ili podeljene u skladu sa zakonom kojim se uređuje privatizacija i zakonom kojim se uređuju prava građana na besplatne akcije i novčane naknade u postupku privatizacije i zakonom kojim se uređuje stečaj, uključuju se na segment regulisanog tržišta, odnosno MTP Belex, bez odobrenja prospekta u skladu sa ZTK, ukoliko ispunjavaju druge uslove utvrđene ovim Pravilima i uz dostavljanje izjave izdavaoca o korišćenju prava na korišćenje izuzetka u skladu sa zakonom.

Berza ne uključuje u trgovanje u okviru segmenata Listinga kratkoročne dužničke hartije od vrednosti.

Ako je hartija od vrednosti već uključena u trgovanje na drugom regulisanom tržištu ili MTP-u koji nije pod upravom Berze, zahtev za njeno uključenje na regulisano tržište ili MTP Belex može podneti i drugo lice, u skladu sa ZTK.

Član 62.

Uslovi za uključenje hartija od vrednosti na segmente Listinga, obaveze izdavalaca u pogledu povećane transparentnosti i kvaliteta obaveštavanja javnosti, kao i druga pitanja od značaja za Listing, uređeni su Pravilnikom o listingu.

Uslovi za uključenje hartija od vrednosti na segment Open Market i na MTP Belex uređeni su ovim Pravilima.

Član 63.

Ako hartije od vrednosti ne ispunjavaju uslove za uključenje na segment regulisanog tržišta koji je izdavalac u zahtevu označio kao prioritetni, Berza, uz prethodnu saglasnost izdavaoca, može odlučiti da ih uključi na drugi segment regulisanog tržišta ili na MTP Belex, u skladu sa ovim Pravilima.

Izuzetno, Berza može odobriti uključenje hartija od vrednosti i na prioritetno opredeljeni segment regulisanog tržišta, ako na osnovu raspoloživih informacija, pripremljenih u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala, oceni da se tim hartijama može trgovati korektno, uredno i efikasno. Pri odlučivanju, Berza uzima u obzir naročito:

- visinu kapitala ili tržišnu kapitalizaciju izdavaoca,
- procenat hartija od vrednosti u slobodnom prometu (free float),
- druge kriterijume utvrđene podzakonskim aktom.

Odlukom o uključanju hartije od vrednosti određuju se:

1. segment regulisanog tržišta ili MTP Belex na kome će se hartija uključiti;
2. datum prvog trgovanja;
3. indikativna cena za prvo trgovanje;
4. način iskazivanja cene u nalogima za trgovanje;
5. datum poslednjeg trgovačkog dana za dužničke hartije od vrednosti;

6. drugi elementi od značaja za organizovanje trgovanja, u skladu sa ovim Pravilima.

Berza objavljuje odluku iz ovog člana na svojoj internet stranici.

1. Komisija za listing

Član 64.

Poslove propisane ovim Pravilima koji se odnose na uključenje, privremenu obustavu trgovanja i isključenje hartije od vrednosti sa Listinga, kao i nadzor nad izveštavanjem izdavalaca čije su hartije listirane na Listingu, vrši Komisija za listing u svojstvu prvostepenog organa Berze, a u svemu u skladu sa ovim Pravilima i Pravilnikom o listingu.

Berza osniva Komisiju za listing radi sprovođenja poslova u vezi sa uključivanjem hartija od vrednosti na listing, u skladu sa ovim Pravilima.

Komisija za listing ima neparan broj članova, ali ne manje od tri.

Za člana Komisije za listing može biti imenovano lice koje ima najmanje tri godine radnog iskustva u oblasti hartija od vrednosti u zemlji ili inostranstvu.

Članove Komisije za listing imenuje nadležni organ Berze iz reda akcionara, članova, zaposlenih kod Berze, kao i drugih kvalifikovanih lica.

Mandat članova iz stava 3. ovog člana traje dve godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

Mandat člana Komisije za listing prestaje pre isteka roka:

1. na lični zahtev člana;
2. u slučaju prestanka ispunjenosti uslova na osnovu kojih je imenovan;
3. opozivom od strane Nadzornog odbora, uz obrazloženje.

Komisija za listing odlučuje većinom glasova ukupnog broja svojih članova.

Poslovnikom o radu Komisije za listing bliže se uređuju pitanja sazivanja i održavanja sednica, način odlučivanja, postupanje u slučaju sukoba interesa ili zahteva za izuzeće člana, kao i druga pitanja od značaja za njen rad.

Član 65.

Direktor Berze, kao prvostepeni organ, odlučuje o uključanju hartija od vrednosti, privremeno obustavi trgovanja i isključenju hartija od vrednosti sa Open Market i MTP Belex segmenta.

Direktor takođe obavlja i druge poslove u vezi sa navedenim tržišnim segmentima, u skladu sa ovim Pravilima i drugim opštim aktima Berze, osim ako tim aktima nije drugačije određeno.

Ukoliko Komisija za listing odbije zahtev za uključanje hartija od vrednosti na neki od segmenata listinga a zahtev sadrži alternativno opredeljenje i za uključanje na neki od drugih segmenata tržišta, u pogledu alternativnog zahteva Komisija za listing će proslediti predmet na prvostepeno odlučivanje Direktor Berze.

V UKLJUČENJE HARTIJA OD VREDNOSTI

Član 66.

Postupak uključanja hartija od vrednosti na regulisano tržište, odnosno MTP Belex, započinje podnošenjem zahteva Berzi, kojim izdavalac može zahtevati:

- 1) uključenje i listiranje hartija od vrednosti na opredeljenom segmentu Listinga (u daljem tekstu: zahtev za listing),
- 2) uključenje i kotaciju hartija od vrednosti na segment Open Market, ili MTP Belex (u daljem tekstu: zahtev za uključenje)

Pravilima postupka koja su utvrđena ovim Pravilima bliže su uređena pitanja u vezi sa zahtevom i priložima uz zahtev po pojedinačnim pitanjima u vezi sa uključanjem hartija od vrednosti na regulisano tržište, kao i pitanja u vezi sa odlukama Berze po podnetim zahtevima.

Član 67.

Izdavalac odgovara za verodostojnost i istinitost podataka iz zahteva, kao i dokumentacije priložene uz zahtev i obavezan je da iste, uredno i blagovremeno ažurira, uključujući i podatke objavljene na njegovoj internet stranici.

Berza ne vrši ocenu boniteta izdavaoca hartije od vrednosti za čije je uključenje podnet zahtev, niti garantuje za njegovu sposobnost da izvršava obaveze iz hartija od vrednosti.

Član 68.

Kada Berzi zahtev podnosi lice koje nije izdavalac, pravila utvrđena ovim Pravilima za izdavaoca kao podnosioca zahteva, kao i odlučivanje Berze po podnetom zahtevu i dostavljanje odluke, shodno se primenjuju na lice koje u skladu sa ZTK i ovim Pravilima može zahtevati uključenje hartija od vrednosti na Berzu.

Izuzetno, kada zahtev za uključenje hartija od vrednosti podnosi lice koje nije izdavalac, u skladu sa stavom 1. ovog člana, zahtev se podnosi posredstvom člana Berze.

Ukoliko podnosilac, po prirodi stvari, nije u mogućnosti da dostavi pojedine propisane dokumente i/ili dokaze, Berza može odlučiti da ga oslobodi te obaveze i da, umesto toga, naloži dostavljanje zamenskih akata koji omogućavaju sagledavanje ispunjenosti uslova za uključenje na Listing, odnosno MTP Belex, u skladu sa ovim Pravilima.

Na podnosioca zahteva iz stava 1. ovog člana ne primenjuju se odredbe ovih Pravila koje se odnose na sačinjavanje, dostavljanje i ažuriranje Informatora o izdavaocu.

Berza o donetoj odluci u vezi sa zahtevom iz stava 1. ovog člana, informiše izdavaoca.

1. Regulisano tržište – Listing

Član 69.

Uz zahtev za listing prilaže se sledeća dokumentacija:

- 1) informator o izdavaocu u skladu sa ovim Pravilima;
- 2) prospekt izdavaoca – koji je u skladu sa ZTK odobrila Komisija za hartije od vrednosti u vezi izdatih hartija od vrednosti čije se uključenje i listiranje zahteva,
- 3) prečišćen tekst osnivačkog akta i statuta izdavaoca na srpskom, odnosno engleskom jeziku ukoliko je izdavalac strano pravno lice, ili link ka internet stranici na kojoj su objavljena;
- 4) najnoviji izvod nadležnog registra privrednih društava o registrovanim podacima o Izdavaocu, uz ovlašćen prevod na srpskom jeziku, ako je izdavalac strano pravno lice;
- 5) godišnji finansijski izveštaj sa mišljenjem revizora u svrhu dokaza o ispunjenosti uslova propisanih Pravilnikom o listingu za uključenje na pripadajući listing regulisanog tržišta ukoliko dati podaci nisu sadržani u prospektu izdavaoca iz tačke (2) ovog stava;
- 6) informaciju o isplaćenim dividendama u prethodne tri godine, a koja naročito sadrži podatke o danu dividende i vrednosti dividende po akciji ukoliko dati podaci nisu sadržani u prospektu izdavaoca iz tačke (2) ovog člana;
- 7) odluku nadležnog organa izdavaoca o izdavanju hartije od vrednosti;

- 8) odluku o podnošenju zahteva za Listing, koju donosi odbor izdavaoca, u skladu sa statutom tog društva;
- 9) kopije svih akata koje je Komisija za hartije od vrednosti izdala u vezi sa hartijama od vrednosti čije se uključanje zahteva;
- 10) garanciju, ako je emisija hartija od vrednosti koja je predmet zahteva za listing garantovana;
- 11) izveštaj o ishodu javne ponude hartija od vrednosti čije se uključanje na regulisano tržište zahteva, a u slučaju kada datom uključanju prethodi javna ponuda tih hartija od vrednosti;
- 12) izjava odbora izdavaoca o zaključenim ugovorima, ako postoje sa investicionim društvom ili kreditnom institucijom preko koje je vršena emisija, agentom odnosno pokroviteljem emisije ili market mejkerom;
- 13) pisane izjave nadležnog odbora izdavaoca:
 - (1) da prema izdavaocu nisu preduzimane mere od strane Komisije za hartije od vrednosti, odnosno pismeno obaveštenje o preduzetim merama u prethodne 3 godine;
 - (2) da je u okviru svoje organizacije obezbedio stručni kadar koji će biti zadužen za ispunjavanje obaveze izdavaoca tokom listiranja njegovih hartija od vrednosti na segmentu Listinga
- 14) kod uključanja akcija i depozitnih potvrda na akcije - usvojen kodeks korporativnog upravljanja ili izjavu o prihvatanju primene drugog kodeksa, sa kopijom teksta kodeksa, izuzev u slučaju kada Berza isti već poseduje ili je isti javno objavljen u kom slučaju se dostavlja link na internet stranicu na kojoj je dati kodeks korporativnog upravljanja objavljen na srpskom, odnosno engleskom jeziku ukoliko je izdavalac strano pravno lice;
- 15) ugovor o uključanju na segment Listinga potpisan od strane izdavaoca. Izdavaoci koji su domaća pravna lica uz dati Ugovor dostavljaju i instrument obezbeđenja za izvršavanje finansijskih obaveza prema Berzi (dve blanko menice sa overenim OP obrascem i dva menična ovlašćenja), te potvrdu Narodne banke Srbije o registraciji instrumenta obezbeđenja plaćanja (menice / ovlašćenja) u skladu sa zakonom i odlukama Narodne banke Srbije;
- 16) dokaz o uplati naknada, u skladu sa Tarifnikom Berze.

Ako u skladu sa ZTK ne postoji obaveza objavljivanja prospekta, uz zahtev za listing prilaže se:

- 1) obaveštenje o korišćenju izuzetka od obaveze objavljivanja prospekta, koje je prethodno dostavljeno Komisiji za hartije od vrednosti, uz prilaganje dokaza o izvršenoj dostavi;
- 2) dokument o informacijama u vezi sa ponudom i hartijama od vrednosti koje se nude, sastavljen u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima, i dostavljen Komisiji za hartije od vrednosti, uz dokaz o dostavi.

U slučaju korišćenja izuzetka iz stava 2. tačke 2) ovog člana, Izdavalac je dužan da u Informatoru o izdavaocu navede podatke sadržane u dokumentu iz ove tačke, te naročito podatke o bitnim elementima hartija od vrednosti čije se uključanje zahteva, opis prava koja su u njima sadržana, kao i količinu tih hartija od vrednosti.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, uz zahtev za listing:

- 1) dužničkih hartija od vrednosti koje izdaju jedinice teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, izdavalac ne podnosi dokumentaciju iz tački (3), (4), (6) i (13) stava 1. ovog člana;
- 2) hartije od vrednosti koju izdaje strani izdavalac, izdavalac ne podnosi dokumentaciju iz tačke (13) stava 1. ovog člana.

Član 70.

Kada zahtev za listing podnosi Republika Srbija, ili Narodna banka Srbija uz zahtev se prilažu sledeći dokumenti:

- 1) Odluka nadležnog organa izdavaoca o emisiji hartija od vrednosti koje su predmet zahteva za listing;
- 2) Izveštaj o ishodu javne ponude hartija od vrednosti, ako je uključanju prethodila javna ponuda;
- 3) odluku nadležnog organa izdavaoca o podnošenju zahteva za listing;
- 4) ugovor o uključanju na segment Listinga, potpisan od strane ovlašćenog lica izdavaoca;
- 5) dokaz o uplaćenim naknadama predviđenim ugovorom o uključanju.

Na izdavaoce iz stava 1. ovog člana se ne primenjuju odredbe o obavezama dostavljanja prospekta, informatora o izdavaocu, kao ni instrumenta obezbeđenja u smislu ovih Pravila.

Član 71.

Berza neće razmatrati podneti zahtev za listing:

- 1) ako je Komisija za hartije od vrednosti, u skladu sa ZTK, u roku od najviše tri meseca pre dana podnošenja zahteva, javno objavila rešenje kojim su utvrđene nezakornosti u poslovanju izdavaoca u vezi sa hartijama od vrednosti koje su predmet zahteva,
- 2) osim ako je izdavalac u ostavljenom roku otklonio utvrđene nezakornosti, a Komisija za hartije od vrednosti to konstatovala posebnim aktom.
- 3) ukoliko je Komisija za hartije od vrednosti rešenjem naložila Berzi da privremeno obustavi trgovanje ili isključi hartiju od vrednosti koja je već uključena na drugi segment regulisanog tržišta, odnosno MTP Belex, a ista je predmet zahteva za listing;
- 4) ukoliko je Berza u skladu sa ovim Pravilima privremeno obustavila trgovanje hartijom od vrednosti koja je već uključena na drugi segment regulisanog tržišta, odnosno MTP Belex, a ista je predmet zahteva za listing;
- 5) ako je nad izdavaocem pokrenut postupak stečaja ili likvidacije.

U slučaju postojanja razloga iz stava 1. ovog člana, ako drugačije nije određeno ovim članom, Berza donosi odluku o odbacivanju zahteva za listing, obrazloženu razlozima zbog kojih nije razmatrala zahtev za listing i istu dostavlja izdavaocu i Nadzornom odboru Berze.

Protiv odluke iz ovog stava dozvoljena je žalba, a Berza podatke o konačnoj odluci o odbacivanju zahteva za listing dostavlja i Komisiji za hartije od vrednosti.

U slučaju donošenja odluke iz stava 2. ovog člana, novi zahtev za listing hartija od vrednosti koje su bile predmet odbačenog zahteva za listing, može se podneti Berzi po prestanku razloga zbog koga je donet konačni akt u smislu ovog člana.

Član 72.

U slučaju donošenja odluke kojom se postupak obustavlja Berza odmah, bez odlaganja, vrši povraćaj sedstava na ime uplaćene naknade za uključenje na Listing.

Član 73.

Berza donosi odluku o uključanju i listiranju hartija od vrednosti na segment Listinga u roku od 15 radnih dana od dana prijema urednog zahteva za listing, izuzev u slučaju kada je predmet tog zahteva dužnička hartija od vrednosti, u kom slučaju se odluka donosi u roku od 5 radnih dana.

Ukoliko se zahtev za listing odnosi na hartije od vrednosti izdavaoca koji u ranijem periodu nije upućivao javnu ponudu hartija od vrednosti u skladu sa ZTK ili iste nisu bile uključene u trgovanje na regulisano tržište, rok iz ovog stava produžava se na 30 dana.

Izuzetno, kada je predmet zahteva za listing:

- 1) dužnička hartija od vrednosti čiji je izdavalac pravno lice osnovano u skladu sa zakonima Republike Srbije kojima se uređuje pravni položaj privrednih društava i javnih preduzeća – odluku donosi Direktor Berze u roku od pet radnih dana od dana prijema urednog zahteva;
- 2) nova emisija hartija od vrednosti sa istim ISIN brojem kao hartije koje su već uključene na listing, ili promena broja takvih hartija, kao i nova emisija dužničkih hartija od vrednosti koje izdaje Republika Srbija ili Narodna banka Srbije sa istim CFI kodom kao hartije koje su već uključene na listing, odnosno promena broja tih hartija – odluku donosi predsednik Komisije za listing u roku od pet radnih dana od dana prijema zahteva, a uz zahtev se prilažu samo izmene i dopune prethodno dostavljene dokumentacije ili izjava nadležnog organa izdavaoca da nije bilo izmena.

Odlukom iz tačke 2. stava 3. ovog člana utvrđuje samo promena količine hartije od vrednosti prethodno uključenih na Listing, odnosno podaci o ISIN i broju hartija od vrednosti koji se uključuju na Listing.

O donetoj odluci po izuzetku iz stava 3. ovog člana, odmah bez odlaganja informiše se Komisija za listing.

Berza u roku iz stava 1. ovog člana donosi odluku o odbijanju zahteva za listing, ukoliko:

- 1) nisu ispunjeni uslovi za uključenje hartije od vrednosti na listing regulisanog tržišta opredeljen zahtevom za listing, ako drugačije nije određeno ovim Pravilima ili Pravilnikom o listingu, ili
- 2) su javno objavljeni podaci o okolnostima koje mogu ugroziti javni interes ili sigurnost investitora u hartiju od vrednosti koja je predmet zahteva za listing.

Član 74.

Berza odluku donetu po zahtevu za listing dostavlja izdavaocu, koji protiv odluke o odbijanju zahteva za listing može izjaviti žalbu u skladu sa ovim Pravilima, a žalba odlaže izvršenje te odluke.

Berza odluku iz stava 1. ovog člana odmah, bez odlaganja dostavlja izdavaocu i o tome dostavlja podatke Komisiji za hartije od vrednosti.

Član 75.

Po donošenju odluke o uključanju hartije od vrednosti na listing, Berza:

- 1) sa izdavaocem zaključuje ugovor priložen uz zahtev za listing, kojim se bliže regulišu prava i obaveze izdavaoca i Berze po osnovu uključanja i listiranja hartije od vrednosti na Listing;
- 2) objavljuje na internet stranici Berze informator o izdavaocu, kao i prospekt izdavaoca, odnosno dokumenta utvrđena ovim Pravilima ako se izdavalac koristio izuzetkom u skladu sa ZTK .

Izdavalac hartije od vrednosti kojom se trguje na listingu, dužan je da prethodno obavesti Berzu o podnošenju zahteva za uključanje njegovih hartija od vrednosti na drugo regulisano tržište, odnosno MTP, izuzev kada je podnosilac tog zahteva drugo lice.

2. Open Market

Član 76.

Za uključanje hartija od vrednosti na Open Market, izdavalac mora da ispunjava sledeće uslove:

- 1) da nad izdavaocem nije otvoren postupak stečaja ili likvidacije;
- 2) u slučaju akcija i depozitnih potvrda na akcije, da ispunjava najmanje jedan od sledećih uslova:
 - da je iznos trajnog kapitala, odnosno knjigovodstvena vrednost kapitala, prema finansijskim izveštajima za poslednji obračunski period koji prethodi danu podnošenja zahteva, najmanje 300.000 EUR u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu NBS, ili
 - da tržišna kapitalizacija akcija iznosi najmanje 300.000 EUR u u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu NBS, ako se tim akcijama već trguje na drugom segmentu regulisanog tržišta ili MTP, ili
 - da je najmanje 15% akcija u slobodnom prometu (free float);
- 3) za dužničke hartije od vrednosti, najmanja vrednosti emisije iznosi 200.000 EUR u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu NBS.

Izdavalac je dužan da kontinuirano tokom kotacije hartija od vrednosti na Open Market uredno i blagovremeno izvršava obaveze koje su za njega, kao javno društvo, propisane ZTK, podzakonskim aktima, kao i ovim Pravilima.

Član 77.

Uz zahtev za uključanje na Open Market izdavalac je dužan da priloži:

- 1) informator o izdavaocu – dokument o osnovnim podacima o izdavaocu i hartijama od vrednosti čije se uključanje zahteva, u sadržini koju je propisala Berza;
- 2) prospekt izdavaoca – koji je u skladu sa ZTK odobrila Komisija za hartije od vrednosti u vezi izdatih hartija od vrednosti čije se uključanje zahteva na Open Market, ili
ako prilikom uključanja hartija od vrednosti na regulisano tržište nije potrebno objavljivanje prospekta u skladu sa ZTK, prilaže se (1) obaveštenje o korišćenju izuzetka od obaveze objavljivanja prospekta, koje je dostavljeno Komisiji za hartije od vrednosti u skladu sa ZTK (sa dokazom o dostavi), i (2) dokument o informacijama u vezi sa ponudom i hartijama od vrednosti koje se nude, dostavljen Komisiji za hartije od vrednosti (sa dokazom o dostavi) u sadržini dokumenta koji je propisan ZTK i podzakonskim aktom;

U slučaju korišćenja izuzetka od obaveze objavljivanja prospekta, izdavalac je dužan da u Informatoru o izdavaocu navede podatke sadržane u dokumentu iz tačke 1) ovog stava, a naročito:

- bitne elemente hartija od vrednosti koje su predmet zahteva za uključanje;
 - opis prava sadržanih u tim hartijama od vrednosti;
 - količinu hartija od vrednosti koje se uključuju.
- 3) instrument obezbeđenja plaćanja – dve blanko menice koje izdavalac dostavlja kao sredstvo obezbeđenja izvršavanja finansijskih obaveza prema Berzi, u skladu sa ovim Pravilima i u visini naknada utvrđenih Tarifnikom Berze;

Uz blanko menice obavezno se prilaže:

(1) ovlašćenje za raspolaganje menicama,

(2) potvrda Narodne banke Srbije o registraciji instrumenta obezbeđenja plaćanja (menice i ovlašćenja), u skladu sa zakonom i aktima Narodne banke Srbije.

- 4) kopije svih akata koje je Komisija za hartije od vrednosti izdala u vezi sa hartijama od vrednosti čije se uključanje zahteva;
- 5) izveštaj o ishodu javne ponude hartija od vrednosti čije se uključanje na regulisano tržište prvi put zahteva, a u slučaju kada datom uključanju prethodi javna ponuda tih hartija od vrednosti;
- 6) garanciju, ako je emisija hartija od vrednosti garantovana;
- 7) ugovor o uključanju hartija od vrednosti na segment koji nije Listing;
- 8) dokaz o uplati naknada, u skladu sa Tarifnikom Berze.

Izdavalac koji podnosi zahtev za uključivanje hartija od vrednosti u trgovanje na Berzi dužan je da do dana podnošenja zahteva izmiri sve dospele finansijske obaveze prema Berzi, nastale po osnovu zaključenih ugovora, izdatih faktura ili izvršnih odluka nadležnih organa.

3. MTP Belex

Član 78.

MTP Belex je tržište koje previđa niže zahteve javnosti podataka za izdavaoce u odnosu na regulisano tržište, u skladu sa ZTK.

Na MTP Belex mogu se uključiti hartije od vrednosti bez ispunjenosti posebnih uslova propisanih ovim Pravilima na zahtev izdavaoca uz koji se prilaže dokumentacija i dokazi iz člana 77. ovih Pravila osim dokumentacije iz stava 1. tačke 2) člana 77. ovih Pravila.

Izuzetno, Berza ne uključuje na MTP Belex hartije od vrednosti izdavaoca nad kojim je otvoren postupak stečaja ili likvidacije.

4. Zajednička pravila za regulisano tržište i MTP Belex

Član 79.

U slučaju povećanja ili smanjenja broja hartija od vrednosti sa istim ISIN brojem kao hartije koje su već uključene u trgovanje na regulisanom tržištu ili MTP Belex, Berza, po prijemu obaveštenja Centralnog registra, poziva izdavaoca da u roku od 5 radnih dana podnese zahtev za ažuriranje broja uključenih hartija. Zahtev mora biti praćen:

- ažuriranim Informatorom o izdavaocu, i
- izmenjenom dokumentacijom dostavljenom uz prethodni zahtev za uključenje, u delu koji se odnosi na izmenu broja hartija.

Ako izdavalac ne postupi po pozivu iz stava 1. ovog člana, Berza objavljuje na svojoj internet stranici informaciju o neusaglašenosti između podataka Centralnog registra i odluke o uključanju, i o tome obaveštava Komisiju za hartije od vrednosti.

Član 80.

Ako ovim Pravilima nije drugačije uređeno, na pitanja u vezi sa uključanjem i kotacijom hartija od vrednosti na Open Market i MTP Belex shodno se primenjuju odredbe koje uređuju postupak i uslove za listiranje na regulisanom tržištu.

Član 81.

Odredbe ovih Pravila koje se odnose na uključanje i kotaciju hartija od vrednosti na Open Market i MTP Belex shodno se primenjuju i na lice koje je podnelo zahtev, u slučaju kada izdavalac nije podnosilac zahteva, ako je takva mogućnost predviđena ZTK i ovim Pravilima.

VI IZVEŠTAVANJE IZDAVAOCA

Član 82.

Ovim Pravilima uređuju se obaveze izdavaoca hartija od vrednosti koje su uključene na Open Market ili MTP Belex, u pogledu početnog, redovnog i povremenog obelodanjivanja informacija u skladu sa ZTK, ovim Pravilima i podzakonskim aktima.

Obelodanjivanje se odnosi na sve informacije koje su od značaja za razumevanje pravnog i finansijskog položaja izdavaoca, kao i za ocenu vrednosti njegovih hartija od vrednosti.

Izdavalac je dužan da Berzi dostavlja sve izveštaje, obaveštenja i informacije koje su propisane ZTK, podzakonskim aktima, ovim Pravilima i opštim aktima Berze, na način utvrđen Uputstvom o komunikaciji.

Berza ne proverava sadržinu i istinitost podataka koje je izdavalac, ili drugo lice u skladu sa ovim Pravilima, dostavilo Berzi, i ne snosi odgovornost za istinitost, tačnost i potpunost podataka navedenih u izveštajima ili drugim dokumentima koji su joj dostavljeni.

1. Obaveze izdavaoca čije su hartije od vrednosti uključene na Open Market

Član 83.

Izdavalac je dužan da kontinuirano, tokom kotacije hartija od vrednosti na Open Market, uredno i blagovremeno izvršava obaveze koje su za njega, kao javno društvo, utvrđene ZTK, podzakonskim aktom i ovim Pravilima, ako drugačije nije određeno datim propisima.

Izdavalac je dužan da u svemu u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima, Berzi dostavi:

- 1) godišnji izveštaj za prethodnu poslovnu godinu;
- 2) polugodišnji izveštaj za tekuću poslovnu godinu;
- 3) izveštaj o emisiji novih akcija, uključujući informacije o eventualnoj novoj dodeli, upisu, poništavanju ili zameni akcija, odnosno novoj emisiji dužničkih hartija od vrednosti, a naročito o osiguranju ili garanciji u vezi sa tim izdavanjem;
- 4) dodatne izveštaje i informacije po zahtevu Berze, koji su prema proceni Berze od značaja za zaštitu investitora i obezbeđenje pravilnog, efikasnog i transparentnog trgovanja datim hartijama od vrednosti na Berzi;
- 5) druge propisane podatke u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima;
Izveštaj o svakoj konkretnoj činjenici ili okolnosti koja bi mogla značajno uticati na poslovanje izdavaoca ili na cenu njegovih hartija od vrednosti uključenih na Open Market, pod uslovom da se ne radi o opštepoznatim informacijama.

Izdavalac akcija, pored izveštaja i obaveštenja iz stava 2. ovog člana, dužan je da Berzi dostavlja i:

- 1) izveštaje o nastalim promenama u pravima iz akcija, za svaku klasu akcija posebno, uključujući i promene u pravima iz izvedenih finansijskih instrumenata koje izdaje izdavalac, a koje daju pravo na sticanje njegovih akcija;
- 2) izveštaj o promenama značajnog učešća u kapitalu izdavaoca;
- 3) obaveštenje o promeni broja akcija sa pravom glasa;
- 4) obaveštenje o sticanju i otuđenju sopstvenih akcija;
- 5) obaveštenje o održavanju sednice skupštine, sa pozivom za sednicu skupštine u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva i ZTK, uključujući i predlog izmena statuta ili osnivačkog akta izdavaoca ako se na datoj sednici skupštine o njima odlučuje;
- 6) obaveštenje o dodeli i isplati dividendi,
- 7) druga obaveštenja i informacije utvrđene zakonom i podzakonskim propisima.

Izdavalac hartija od vrednosti koje nisu akcije, pored izveštaja i obaveštenja iz stava 2. ovog člana, ako drugačije nije određeno ZTK, dužan je da Berzi dostavlja i:

- 1) izveštaje o promenama u pravima iz tih hartija od vrednosti, uključujući i promene u uslovima koje mogu posredno uticati na promenu u pravima tih hartija od vrednosti, a naročito promene u vezi sa uslovima zaduživanja i kamatnom stopom;
- 2) obaveštenje o mestu, vremenu i dnevnom redu skupštine imalaca dužničkih hartija od vrednosti, isplati kamate, ostvarivanju prava na konverziju, zamenu, upis ili poništenje, kao i o pravu da učestvuju u navedenim događajima i poslovima.

Izveštaje i obaveštenja Izdavalac dostavlja Berzi u svemu po postupku i načinu koji je uređen Uputstvom o komunikaciji, u rokovima koji su propisani ZTK, podzakonskim aktima ili ovim Pravilima, a u slučaju da rok nije propisan, isti se dostavljaju odmah, bez odlaganja.

Ako izveštaj ili obaveštenje izdavaoca sadrži podatke koji su utvrđeni kao sadržaj Informatora o izdavaocu, izdavalac je dužan da sa dostavljenim izveštajem ili obaveštenjem, istovremeno dostavi Berzi i Informator o izdavaocu ažuriran datim podacima u svemu u skladu sa odlukom Berze o informatoru.

Izdavalac je dužan da najkasnije do 30. aprila tekuće godine, dostavi Berzi ažuriran Informator o izdavaocu, sa podacima preuzetim iz redovnog godišnjeg finansijskog izveštaja za prethodnu poslovnu godinu.

Ukoliko je Informator izdavaoca u smislu stava 7. ovog člana ažuriran podacima iz godišnjeg finansijskog izveštaja koji nije revidiran, dati informator sadrži obavezu napomenu da su podaci informatora iz nerevidiranog godišnjeg finansijskog izveštaja, a do datuma dostavljanja izveštaja o reviziji istog.

Član 84.

Ukoliko su hartije od vrednosti uključene na Open Market na osnovu zahteva lica koje nije izdavalac, obaveze izveštavanja koje u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima i ovim Pravilima ima izdavalac, shodno se primenjuju na to lice, osim ako nije drugačije propisano ZTK ili podzakonskim aktom.

2. Obaveze izdavaoca čije su hartije od vrednosti uključene na MTP Belex

Član 85.

Izdavalac je dužan da kontinuirano, tokom kotacije hartija od vrednosti na MTP Belex uredno i blagovremeno izvršava obaveze koje su za njega propisane ZTK, podzakonskim aktom u vezi početnog, stalnog i povremenog izveštavanja, ako drugačije nije određeno datim propisima.

U slučaju da su hartije od vrednosti uključene na MTP Belex u skladu sa ovim Pravilima po zahtevu lica koje nije izdavalac, ili su te hartije od vrednosti uključene i na drugom regulisanom tržištu, odnosno MTP kojim ne upravlja Berza, izdavalac nema obaveze u pogledu korporativnog upravljanja, kao ni obaveze u vezi sa početnim, stalnim ili povremenim objavljivanjem finansijskih podataka.

U slučaju da su hartije od vrednosti uključene na MTP Belex u skladu sa ovim Pravilima po zahtevu lica koje nije izdavalac, obaveze izdavaoca koje ima u izveštavanju u skladu sa ZTK, podzakonskim aktom i ovim Pravilima, shodno se primenjuju na lice po čijem zahtevu su hartije od vrednosti uključene na MTP, izuzev ako ZTK i podzakonskim aktima nije drugačije propisano.

3. Evidencija i objava izveštaja izdavalaca na internet stranici Berze

Član 86.

Berza vodi evidenciju o izveštajima dostavljenim Berzi u izvršavanju obaveze izveštavanja u skladu sa ZTK, podzakonskim aktom i ovim Pravilima (u daljem tekstu: Evidencija izveštaja).

Evidencija izveštaja se vodi hronološki prema vremenu prijema i vrsti izveštaja dostavljenih Berzi na objavu i sadrži naročito sledeće podatke o izdavaocu:

- 1) poslovno ime i sedište;
- 2) naziv izveštaja;
- 3) datum objavljivanja izveštaja na internet stranici Berze.

Pored izveštaja koji se Berzi dostavljaju u skladu sa ZTK, Berza vodi i evidenciju o dostavljenim Informatorima o izdavaocu u skladu sa ovim Pravilima.

Član 87.

Berza na svojoj internet stranici objavljuje izveštaje, informacije, odluke, obaveštenja i druge propisane podatke (u daljem tekstu zajednički naziv: izveštaji) koje joj dostavi:

- 1) izdavalac u skladu sa ZTK i odredbama ovih Pravila, kao i
- 2) druga lica, posredstvom člana Berze, u svrhu izvršavanja zakonskih obaveza.

Objavu izveštaja Berza vrši najkasnije narednog radnog dana od dana dostavljanja istih Berzi pod uslovom da je Berzi na objavu dostavljen izveštaj u svemu u skladu sa ovim Pravilima i Uputstvom o komunikaciji.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, Informator o izdavaocu ažuriran podacima u skladu sa odredbama ovih Pravila, Berza objavljuje Informator o izdavaocu, ažuriran u skladu sa ovim Pravilima, na svojoj internet stranici bez odlaganja po prijemu, nakon što izvrši logički i računski pregled dostavljenih podataka.

VII TRGOVINA NA BERZI

Član 88.

Ova Pravila primenjuju se na sve transakcije hartijama od vrednosti zaključene putem TS između članova Berze a koje se odnose na hartije od vrednosti uključene na segmentima regulisanog tržišta ili MTP Belex.

Ukoliko je na Berzi uključeno više emisija hartija od vrednosti istog izdavaoca:

- 1) za emisije iste vrste i klase (sa identičnim ISIN-om), trgovanje se organizuje na istom segmentu regulisanog tržišta, odnosno MTP Belex;
- 2) za emisije različitih vrsta ili klasa (određenih na osnovu podataka Centralnog registra), za svaku emisiju sa posebnim ISIN-om organizuje se odvojeno trgovanje, uz obavezno navođenje razlika u pravima koje proizlaze iz prospekta ili drugog dokumenta o emisiji, u tom slučaju, hartije od vrednosti mogu biti uključene na različite segmente regulisanog tržišta ili MTP Belex.

Odredbe ovog dela Pravila koja se odnose na izdavaoca, shodno se primenjuju i na lica koja u skladu sa ZTK, podzakonskim aktom i ovim Pravilima mogu podneti zahtev za uključenje hartija od vrednosti na regulisano tržište, odnosno MTP Belex.

Član 89.

Trgovanje se organizuje na berzanskim sastancima, putem jednog od metoda trgovanja utvrđenih ovim Pravilima tehnički se sprovode putem TS sistema.

Berzanski sastanci održavaju se terminima određenim Berzanskim kalendarom koji utvrđuje Nadzorni odbor Berze.

U slučaju vanrednih okolnosti koje u trenutku donošenja Berzanskog kalendara nisu mogle biti predviđene, a koje zahtevaju hitnu izmenu termina trgovanja, Direktor Berze može doneti odluku o izmeni kalendara, a koja se objavljuje na internet stranici Berze.

U slučaju postojanja opravdanih razloga koji nalažu naročitu hitnost, izmenjeni Berzanski kalendar stupa na snagu odmah po objavljivanju, a najkasnije narednog radnog dana od dana objave.

Dužinu trajanja faza trgovanja u okviru pojedinog metoda trgovanja, odnosno vreme početka, trajanja i kraja pojedinih faza u okviru određenog metoda trgovanja, utvrđuje Direktor Berze ili lice koje on ovlasti, svojom odlukom, za svaki segment regulisanog tržišta i MTP Belex, odnosno hartiju od vrednosti.

Član 90.

Trgovanje hartijama od vrednosti na berzanskim sastancima organizuje se u skladu sa ovim Pravilima, primenom jednog od sledećih metoda trgovanja:

- 1) metod preovlađujuće cene,
- 2) metod kontinuiranog trgovanja.

1. Indikativna cena za trgovanje hartijama od vrednosti

Član 91.

Indikativna cena za prvo trgovanje hartijama od utvrđuje se u skladu sa ovim Pravilima, na jedan od sledećih načina:

- 1) u visini cene koju je izdavalac, u zahtevu za uključenje hartija od vrednosti na regulisano tržište, odnosno MTP Belex, samostalno odredio, vodeći računa o interesima imalaca hartija od vrednosti i investitora;
- 2) u visini poslednje referentne cene istih hartija od vrednosti (cena na zatvaranju, preovlađujuća cena i sl.), ostvarene na drugom regulisanom tržištu ili MTP, pod uslovom da je ta cena ostvarena najkasnije tri meseca pre dana podnošenja zahteva za uključenje.

Indikativna cena za trgovanje akcijama izražava se celim brojem.

Indikativna cena za prvo trgovanje akcijama i depozitnim potvrdama na akcije ne može biti:

- niža od 10 dinara;
- viša od iznosa koji bi, primenom gornje granice AZF, premašio maksimalno dozvoljenu cenu u nalogu za trgovanje, kako je propisano članovima 101. i 102. ovih Pravila.

Nakon zaključenja transakcije hartijama od vrednosti, indikativna cena za naredni berzanski sastanak utvrđuje se u skladu sa metodom trgovanja primenjenom na prethodnom berzanskom sastanku, u skladu sa pravilima utvrđenim ovim Pravilima.

Indikativna cena za nastavak trgovanja hartijama od vrednosti na drugom segmentu regulisanog tržišta, u skladu sa odredbama ovih Pravila, utvrđuje se u visini cene na zatvaranju, odnosno u visini preovlađujuće cene utvrđene na poslednjem pojedinačnom berzanskom sastanku organizovanom za trgovanje datim hartijama od vrednosti.

Ukoliko se trgovanje hartijom od vrednosti organizuje na Regulisanom tržištu, odnosno MTP u periodu dužem od tri godine i ako u navedenom periodu nikada nije došlo do utvrđivanja cene na zatvaranju, odnosno preovlađujuće cene, Direktor Berze može doneti odluku o promeni indikativne cene na osnovu obrazloženog predloga nadležnog ministarstva za izdavoce u kojima Akcionarski fond poseduje akcije.

Ukoliko je predlog cene definisan u visini knjigovodstvene vrednosti akcije, nadležno ministarstvo je dužno da u obrazloženju navede metodologiju za izračunavanje knjigovodstvene vrednosti i izvor podataka na osnovu kojih je ta vrednost izračunata.

2. Nalozi za trgovanje

Član 92.

Članovi Berze u trgovanju mogu ispostavljati sledeće vrste naloga za trgovanje:

- 1) po vrsti transakcije:
 - kupovni nalog,
 - prodajni nalog,
- 2) prema vremenskom važenju naloga:
 - dnevni nalog,
 - do dana, u roku trajanja najduže do 31.12.2037. godine,
- 3) po ceni:
 - limit nalog,
 - tržišni nalog, koji po vremenu trajanja može da bude samo - dnevni;
- 4) nalog za povlačenje;
- 5) prema posebnim uslovima izvršenja (u daljem tekstu: posebni nalozi):
 - sve ili ništa trenutno (fill or kill – FOK),

- sve ili delimično trenutno (immediate or cancel - IOC)
- market mejker nalog
- nalog za blok trgovanje.

Berza donosi Uputstvo o korišćenju naloga za trgovanje, kojim bliže uređuje tehnička pravila i postupak korišćenja naloga za trgovanje iz prethodnog člana, i to naročito u pogledu:

- 1) elemente naloga za trgovanje po vrstama iz stava 1. ovog člana,
 - 2) minimalni iznos na koji nalog za trgovanje može da glasi,
 - 3) maksimalna cena na nalogu za trgovanje,
 - 4) maksimalni broj naloga za trgovanje ispostavljenih od strane istog člana Berze u jedinici vremena ili vremenskom periodu izraženom u sekundama,
 - 5) način korišćenja i karakteristike naloga za trgovanje,
 - 6) način ispostavljanja naloga za trgovanje koje član Berze može ispostaviti u TS u zavisnosti od tržišnog segmenta,
 - 7) druga pitanja od značaja za korišćenje naloga za trgovanje,
- vodeći računa i uzimajući u obzir odluke Berze kojima su u upotrebu uvedeni nalozi za trgovanje iz grupe posebnih naloga za trgovanje.

Član Berze ispostavlja naloge za trgovanje u TS, u zavisnosti od vrste naloga, putem klijentskih aplikacija ili BelexFIXAPI modula, instaliranih na klijentskoj radnoj stanici, u skladu sa Uputstvom o korišćenju naloga za trgovanje.

Član 93.

U nalogu za trgovanje:

- 1) cene akcija izražavaju se u dinarima u celom broju, osim ukoliko nije drugačije utvrđeno odlukom o uključenju hartija od vrednosti na regulisano tržište, odnosno MTP Belex;
- 2) cene ostalih finansijskih instrumenata izražavaju se u procentu njihove nominalne vrednosti, ili u apsolutnom, odnosno indeksiranom apsolutnom iznosu saglasno odluci o uključivanju hartija od vrednosti na regulisano tržište, odnosno MTP Belex.

Vrednost minimalne cenovne inkrementacije (tick size) za svaku vrstu hartija od vrednosti utvrđuje se odlukom Direktora Berze.

Član 94.

Nalozi za trgovanje sa cenom unutar utvrđenog opsega AZF upisuju se u elektronsku knjigu naloga.

Nalozi čija je cena prilikom ispostavljanja van dozvoljenog opsega AZF, ne mogu biti prihvaćeni (ispostavljeni) u TS.

Za svaki zakazani berzanski sastanak, TS automatski vrši proveru svih prethodno ispostavljenih naloga, saglasno indikativnoj ceni i opsegu AZF utvrđenim za taj sastanak.

Član 95.

Pre početka berzanskog sastanka, TS automatski povlači sve naloge čije su cene izvan granica dozvoljenog opsega AZF za taj sastanak.

Sve ispostavljene naloge za trgovanje, TS obeležava jedinstvenom vremenskom oznakom prijema naloga za trgovanje i jedinstvenim identifikacionim brojem pod kojim je ispostavljen nalog za trgovanje evidentiran u Berzinoj elektronskoj knjizi naloga.

Član 96.

Podaci sadržani u nalogu za trgovanje člana Berze, smatraju se poverljivim i dostupni su isključivo ovlašćenim licima zaposlenim na Berzi, kao i licima kojima po ZTK ove informacije mogu biti dostupne.

Član 97.

Ispostavljeni nalozi za trgovanje u TS povlače se ispostavljanjem naloga za povlačenje, odnosno Berza povlači naloge u skladu sa ovim Pravilima.

Član Berze može u svakom trenutku u toku berzanskog sastanka povlačiti prethodno ispostavljene naloge za trgovanje, odnosno nerealizovane količine iz prethodno ispostavljenih naloga za trgovanje, osim kada je nalog u fazi realizacije, odnosno kada to pravilima metode trgovanja predmetnom hartijom od vrednosti nije dozvoljeno.

3. Kontrola pre trgovanja**Član 98.**

TS sprovodi sledeće kontrole pre trgovanja:

- 1) kontrola raspona cena - vrši se u skladu sa propisanim minimalnim i maksimalnim cenovnim opsegom van kojeg nije moguće ispostavljanje naloga u TS kao i automatskom proverom statusa naloga pri čemu samo aktivni nalozi učestvuju u trgovanju na berzanskom sastanku;
- 2) kontrola maksimalne vrednosti naloga - vrši se automatskim sprečavanjem unosa naloga za trgovanje čija vrednost premašuje propisani prag maksimalne vrednosti naloga;
- 3) kontrola maksimalnog obima naloga - vrši se automatskim sprečavanjem unosa naloga za trgovanje čiji obim premašuje propisani prag za maksimalni obim naloga

3. Model zone fluktuacije**Član 99.**

Trgovanje hartijama od vrednosti organizuje se u okviru raspona modela zone fluktuacije koji je utvrđen za svaki pojedinačni tržišni segment i predstavlja mehanizam zaštite od neurednog trgovanja.

Model zone fluktuacije predstavlja skup primenjenih zona fluktuacije koje mogu biti:

- 1) apsolutna zona fluktuacije /AZF/ - maksimalno dozvoljeno odstupanje cene od indikativne cene hartije od vrednosti, odnosno raspon cena van kojeg nije dozvoljeno ispostavljanje naloga i zaključivanje transakcija na istom berzanskom sastanku;
- 2) statička zona fluktuacije /SZF/ - maksimalno dozvoljeno odstupanje cene od referentne cene, čije prekoračenje tokom faze kontinuiranog trgovanja aktivira primenu vanrednih faza trgovanja;;

Model zone fluktuacije u smislu stava 1. ovog člana obavezno sadrži AZF, a koja može biti primenjena samostalno ili u kombinaciji sa SZF.

SZF može biti deo modela zone fluktuacije na tržišnim segmentima na kojima se trguje metodom preovlađujuće cene i metodom kontinuiranog trgovanja.

SZF se aktivira tokom faze kontinuiranog trgovanja ukoliko je moguće zaključiti transakciju van raspona SZF, čime se aktivira skup faza unutar-dnevne aukcije.

Berza putem TS objavljuje bez odlaganja informacije o aktivaciji sistema za prekid trgovanja u skladu sa ZTK i podzakonskim aktom.

Član 100.

Na tržišnim segmentima regulisanog tržišta i MTP Belex primenjuje se model zone fluktuacije koji sadrži AZF i SZF.

Model zone fluktuacije u smislu stava 1. ovog člana, za tržišne segmenti na kojima se trguje metodom kontinuiranog trgovanja, može se odlukom Nadzornog odbora suziti tako da isti sadrži samo AZF.

Član 101.

Zone fluktuacije za svako pojedinačno trgovanje hartijama od vrednosti određuje se:

1) za AZF u odnosu na indikativnu cenu u rasponu od:

- 1) +/- 20% u trgovanju akcijama i depozitnim potvrđama na Listingu, pri čemu gornja granica AZF ne može preći maksimalni iznos od 99.999,00 RSD
- 2) +/- 20% u trgovanju ostalim hartijama od vrednosti na Listingu;
- 3) +/- 30% u trgovanju akcijama i depozitnim potvrđama na Open Market, pri čemu gornja granica AZF ne može preći maksimalni iznos od 99.999,00 RSD;
- 4) +/- 30% u trgovanju ostalim hartijama od vrednosti na Open Market;
- 5) +/- 50% u trgovanju akcijama i depozitnim potvrđama na MTP Belex, pri čemu gornja granica AZF ne može preći maksimalni iznos od 99.999,00 RSD
- 6) +/- 40% u trgovanju ostalim hartijama od vrednosti i drugim finansijskim instrumentima na MTP Belex.

2) za SZF u sledećim rasponima :

- 1) +/- 10% u trgovanju hartijama od vrednosti na Listingu,
- 2) +/- 15% u trgovanju hartijama od vrednosti na Open Market,
- 3) +/- 25% u trgovanju akcijama na MTP Belex,
- 4) +/- 20% u trgovanju ostalim hartijama od vrednosti i drugim finansijskim instrumentima na MTP Belex.

Član 102.

Raspon AZF utvrđen u rasponu ovim Pravilima, može se promeniti odlukom Direktora Berze, u slučaju:

- 1) kada je kod izdavaoca hartija od vrednosti koje su uključene na regulisano tržište sprovedena korporativna radnja koja može imati značajan uticaj na prilagođavanje tržišne cene tih hartija;
- 2) kada je izvršena obaveza po osnovu dužničkih hartija od vrednosti uključenih na regulisano tržište, kao i u vezi sa drugim aktivnostima koje mogu značajno uticati na tržišnu cenu dužničke hartije od vrednosti;
- 3) obrazloženog zahteva nadležnog ministarstva za izdavoce u kojima Akcionarski fond poseduje akcije.

Dispozitiv date odluke objavljuje se na internet stranici Berze.

Ukoliko cena hartije od vrednosti na berzanskom sastanku dostigne maksimalni iznos predviđen ovim Pravilima, Direktor Berze donosi odluku o privremenoj obustavi trgovanja tom hartijom od vrednosti, sve dok se ne ispune tehnički uslovi za nastavak trgovanja u skladu sa ovim Pravilima.

U slučaju kada se korporativna radnja izdavaoca odnosi na hartije od vrednosti koje su predmet trgovanja, Berza može doneti odluku o privremenoj obustavi trgovanja tim hartijama od vrednosti, kako bi se obezbedilo da sticanje ili otuđenje hartija od vrednosti nakon tog trenutka ne utiče na ostvarivanje prava proisteklih iz te korporativne radnje.

Odluka iz stava 1. tačka 1. i 2. ovog člana donosi se najkasnije po završetku berzanskog sastanka nakon kojeg sticanje ili otuđenje predmetnih hartija od vrednosti više nema uticaja na ostvarivanje prava iz korporativne radnje.

4. Mehanizmi za upravljanje volatilnošću

Član 103.

Vanredne faze trgovanja predstavljaju mehanizam za upravljanje volatilnošću i obezbeđivanje urednog trgovanja u skladu sa ovim Pravilima.

Vanredne faze mogu biti aktivirane:

1. u fazi predotvaranja – u slučaju debalansa između tržišnih i limit naloga;
2. u fazi kontinuiranog trgovanja – u slučaju prekoračenja SZF.

Debalans iz stava 2. tačka 1) ovog člana postoji kada je potencijalna količina izvršenja naloga manja ili jednaka zbiru količina iz neizvršenih tržišnih naloga.

Vanredne faze trgovanja se primenjuju kod metoda preovlađujuće cene i kod metoda kontinuiranog trgovanja.

5. Metod preovlađujuće cene

Član 104.

Trgovanje metodom preovlađujuće cene sprovodi se kroz sledeće faze:

1. redovne faze trgovanja, i
2. vanredne faze trgovanja, u slučajevima i pod uslovima utvrđenim ovim Pravilima.

Redovne faze metoda preovlađujuće cene su:

- 1) predotvaranje – vremenski period namenjen za ispostavljanje i prijem naloga članova Berze,
- 2) aukcija – vremenski trenutak u kome se utvrđuje preovlađujuća cena,
- 3) trgovanje – vremenski trenutak u kome se zaključuju transakcije po preovlađujućoj ceni, i
- 4) trgovanje na zatvaranju – vremenski period namenjen prijemu naloga i zaključivanju transakcija po utvrđenoj preovlađujućoj ceni.

Vanredna faza metode preovlađujuće cene predstavlja skup faza unutar-dnevne (intraday) aukcije, a koje predstavljaju produžetak vremenskog perioda namenjenog za ispostavljanje i prijem naloga za trgovanje.

Član 105.

Faza predotvaranja predstavlja deo berzanskog sastanka u okviru koga članovi Berze mogu da ispostavljaju naloge za trgovanje, u skladu sa ovim Pravilima.

Faza predotvaranja sastoji se iz sledećih podfaza:

1. Podfaza prijema naloga – period tokom koga se u sistem unose nalozi za trgovanje;
2. Podfaza promenljivog perioda (random period) – vremenski interval promenljivog trajanja, koji neposredno sledi nakon podfaze prijema naloga, i tokom koga se nastavljaju aktivnosti iz prethodne podfaze, u skladu sa tehničkim pravilima funkcionisanja sistema.

Trajanje podfaze random period utvrđuje se u TS pomoću posebne procedure za generisanje slučajnih brojeva, koja trajanje perioda prijema naloga za trgovanje u ovoj fazi utvrđuje u vremenskom intervalu ne dužem od trajanja ove podfaze.

Član 106.

U podfazi random perioda, članovi Berze mogu ispostavljati naloge za trgovanje, isključujući naloge za povlačenje .

Član 107.

U fazi predotvaranja ne vrši se utvrđivanje preovlađujuće cene, niti je dozvoljeno zaključivanje transakcija.

Član 108.

Na vanrednu fazu preovlađujuće cene, shodno se primenjuju odredbe članova 105.-107. ovih Pravila.

Član 109.

Faza aukcije predstavlja vremenski trenutak u kome se, na osnovu ispostavljenih naloga za trgovanje, utvrđuje preovlađujuća cena.

Kriterijumi za utvrđivanje preovlađujuće cene su:

- 1) maksimiziranje obima prometa,
- 2) minimiziranje razlike između cene koju je moguće utvrditi i indikativne cene.

Član 110.

Primenom kriterijuma iz člana 109. ovih Pravila preovlađujućom cenom smatra se ona cena po kojoj se ostvaruje najveći obim prometa, meren količinom hartija od vrednosti na koje se nalozi odnose.

Ukoliko se jednako najveći obim prometa može ostvariti po više cena, kao preovlađujuća cena utvrđuje se cena koja je bliža indikativnoj ceni.

Ukoliko se mogu utvrditi dve ili više cena po kojima se može ostvariti jednako najveći obim prometa, i ako se te cene nalaze iznad i ispod indikativne cene, kao preovlađujuća utvrđuje se upravo indikativna cena.

U slučaju kada su sa obe strane tržišta (ponude i tražnje) prisutni isključivo tržišni nalozi, preovlađujuća cena utvrđuje se u visini indikativne cene.

Preovlađujuća cena utvrđena za tekući berzanski sastanak predstavlja indikativnu cenu za naredni berzanski sastanak.

Član 111.

Ukoliko nije moguće utvrditi preovlađujuću cenu u skladu sa kriterijumima za utvrđivanje preovlađujuće cene, indikativna cena za naredni berzanski sastanak ostaje nepromenjena.

Član 112.

U fazi trgovanja zaključuju se transakcije.

Transakcije se zaključuju samo po preovlađujućoj ceni.

Ukoliko se svi nalozi za trgovanje kojima to dozvoljavaju uslovi cene iz naloga ne mogu izvršiti po utvrđenoj preovlađujućoj ceni, uspostavlja se sledeći redosled prioriteta izvršenja naloga:

- 1) tržišni nalozi;
- 2) limit nalog sa cenom povoljnijom od preovlađujuće cene, odnosno:
 - (1) kod naloga kupovine – nalozi sa cenom višom od preovlađujuće cene,
 - (2) kod naloga prodaje – nalozi sa cenom nižom od preovlađujuće cene;
- 3) limit nalozi sa cenom koja je jednaka preovlađujućoj ceni.

Između naloga jednakih po ceni, prednost pri realizaciji dodeljuje se ranije ispostavljenom nalogu za trgovanje.

6. Kontinuirano trgovanje**Član 113.**

Trgovanje metodom kontinuiranog trgovanja sastoji se od redovnih i vanrednih faza trgovanja, ukoliko model zone fluktuacije sadrži SZF koji ih aktiviraju.

Redovne faze metoda kontinuiranog trgovanja su:

- 1) predotvaranje - vremenski period namenjen za ispostavljanje i prijem naloga članova Berze,
- 2) otvaranje – vremenski trenutak u kome se utvrđuje cena otvaranja,
- 3) trgovanje na otvaranju – vremenski trenutak u kome se zaključuju transakcije po utvrđenoj ceni otvaranja,
- 4) kontinuirano trgovanje – period kontinuiranog ispostavljanja i uparivanja naloga za trgovanje,
- 5) zatvaranje – vremenski trenutak u kome se utvrđuje cena zatvaranja, i

Vanredne faze metoda kontinuiranog trgovanja su:

- 1) skup faza unutar-dnevne (intraday) aukcije koji čine sledeće faze:
 - (1) unutar-dnevno predotvaranje - može da se sastoji od jedne ili kombinacije sledećih podfaza:
 1. prijem naloga
 2. random period
 - (2) unutar-dnevne aukcije,
 - (3) trgovanja po ceni unutar-dnevne aukcije.

Član 114.

Na fazu predotvaranja kod metoda kontinuiranog trgovanja, shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila koje se odnose na fazu predotvaranja kod metoda preovlađujuće cene.

Član 115.

Na fazu otvaranja kod metoda kontinuiranog trgovanja, shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila koje se odnose na fazu aukcije kod metoda preovlađujuće cene.

Član 116.

Na fazu trgovanja na otvaranju kod metoda kontinuiranog trgovanja, shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila koje se odnose na fazu trgovanja kod metoda preovlađujuće cene.

Član 117.

Faza kontinuiranog trgovanja predstavlja vremenski period u kome članovi Berze mogu kontinuirano da ispostavljaju naloge za trgovanje.

Član 118.

Nalozi za trgovanje koji se ispostavljaju TS unose se u elektronsku knjigu naloga sa statusom aktivan, ukoliko ispunjavaju tehničke i cenovne uslove u skladu sa ovim Pravilima.

Nalozi koji ne ispunjavaju uslove u pogledu strukture, formata ili cene dobijaju status neaktivan TS automatski odbija njihov prijem.

U fazi kontinuiranog trgovanja, TS kontinuirano upoređuje uslove cene i količine iz prethodno ispostavljenih, a nerealizovanih naloga, kao i novoispostavljenih naloga za trgovanje, i kada to uslovi iz naloga za trgovanje dozvoljavaju zaključuje transakcije.

Nalozi za trgovanje koji čekaju realizaciju, realizuju se prema prioritetu cene iz naloga, a ukoliko su cene u dva ili više naloga jednake, prioritet se dodeljuje ranije ispostavljenom nalogu.

Član 119.

Realizacija naloga za trgovanje moguća je ukoliko su u TS ispostavljeni nalozi suprotni po vrsti transakcije koji imaju cenu jednaku ili bolju od naloga koji sa statusom aktivnog naloga čeka na realizaciju.

Član 120.

Ispostavljeni tržišni nalog odmah se uparuje sa suprotnim nalogom najvišeg prioriteta realizacije.

Ukoliko u trenutku ispostavljanja tržišnog naloga ne postoje nalozi za trgovanje suprotni po vrsti transakcije, ispostavljeni tržišni nalog se automatski povlači.

Član 121.

Ukoliko dva suprotna naloga za trgovanje sadrže različite cene na osnovu kojih je moguće zaključiti transakciju tokom faze kontinuiranog trgovanja, transakcija će biti zaključena po ceni iz ranije ispostavljenog naloga.

Član 122.

Ukoliko su u fazi predotvaranja u TS ispostavljeni takvi nalozi za trgovanje da je najviša limit cena u nalogu kupovine niža od najniže limit cene u nalogu prodaje, ili su ispostavljeni samo nalozi prodaje ili samo nalozi kupovine, ili nema ispostavljenih naloga za trgovanje, cena prve zaključene transakcije u fazi kontinuiranog trgovanja predstavlja cenu na otvaranju.

Član 123.

Za trgovanje tokom skupa faza unutar-dnevne (intraday) aukcije, indikativnu cenu predstavlja referentna cena.

U vanrednim fazama u okviru metode kontinuiranog trgovanja, shodno se primenjuju pravila koja se odnose na primenu preovlađujuće cene, osim ako ovim Pravilima nije drugačije propisano.

Član 124.

Faza zatvaranja predstavlja vremenski trenutak u kome se utvrđuje cena na zatvaranju.

Cena na zatvaranju utvrđuje se primenom jedne od sledećih metoda, u skladu sa odlukom Direktora Berze:

1. cena poslednje transakcije u fazi kontinuiranog trgovanja;
2. prosečno ponderisana cena poslednjih pet transakcija;
3. prosečno ponderisana cena poslednjih 30% trgovanih jedinica;
4. prosečno ponderisana cena u okviru unapred definisanog vremenskog intervala;
5. prosečno ponderisana cena svih transakcija tog dana.

Odluku o načinu utvrđivanja cene na zatvaranju, za svaki pojedinačni tržišni segment ili hartiju od vrednosti, donosi Direktor Berze.

Član 125.

Ukoliko u toku trgovanja hartijama od vrednosti na tržišnim segmentima na kojima se trguje metodom kontinuiranog trgovanja nije bilo zaključenih transakcija, objavljuje se cena na zatvaranju koja je jednaka indikativnoj ceni.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, za naredni berzanski sastanak indikativna cena ostaje nepromenjena.

7. Blok trgovanje

Član 126.

Blok trgovanje predstavlja zaključenje blok transakcije u vezi sa hartijama od vrednosti kojima se trguje na regulisanom tržištu ili na MTP Belex, a pod uslovima utvrđenim ovim Pravilima.

Blok transakcija je transakcija zaključena van berzanskog sastanka, u direktnom (bilateralnom) odnosu jednog kupca i jednog prodavca, za koju su ispunjeni uslovi u pogledu broja učesnika, minimalnog obima i načina prijave, u skladu sa ovim Pravilima.

Za kontrolu ispunjenosti uslova za zaključenje blok transakcije, uključujući broj klijenata u transakciji, odgovoran je član Berze koji je uključen u transakciju.

Blok transakcija se zaključuje na osnovu naloga za kupovinu i naloga za prodaju za istu hartiju od vrednosti, u identičnoj količini i po istoj ceni, koji su ispostavljeni od strane jednog ili dva člana Berze.

Članovi Berze koji učestvuju u blok transakciji ispostavljaju navedene naloge isključivo putem klijentske aplikacije ATHEX Trader, u skladu sa procedurom koju utvrđuje Berza.

Član 127.

Blok transakcija može biti zaključena samo u toku trajanja berzanskog sastanka pod uslovom da:

1. trgovanje hartijom od vrednosti koja je predmet transakcije nije privremeno obustavljeno;
2. hartija od vrednosti nije predmet specijalnog izveštaja u smislu ovih Pravila, u kom slučaju se smatra da uslovi za blok trgovanje tom hartijom nisu ispunjeni u periodu od 30 dana od dana dostavljanja izveštaja Komisiji za hartije od vrednosti, osim ako Komisija za hartije od vrednosti pisanim putem ne odredi drugačije i o tome obavesti Berzu.

Odredbe ovih Pravila o kontroli pre trgovanja koja se odnosi na raspon cena ne primenjuju se na blok transakcije.

Član 128.

Blok transakcija može biti zaključena ukoliko hartija od vrednosti sa istim ISIN brojem, koja je predmet blok transakcije ispunjava jedan od sledećih uslova:

- 1) obim hartija u blok transakciji iznosi najmanje 2% od ukupno izdatog broja te hartije od vrednosti;
- 2) vrednost blok transakcije, iznosi najmanje:
 - (1) akcija – 30.000.000,00 RSD,
 - (2) dužnička hartija od vrednosti – 10.000.000,00 RSD.

Izuzetno od uslova iz stava 1. ovog člana, blok transakcije hartijama od vrednosti uključenim na regulisano tržište, odnosno MTP Belex, mogu zaključiti:

- Republika Srbija,
- Narodna banka Srbije,
- autonomna pokrajina,
- jedinica lokalne samouprave,
- organ javne vlasti,
- kao i privredno društvo ili drugo pravno lice čiji je osnivač Republika Srbija i za čije obaveze ona jamči,

ukoliko, u skladu sa zakonom ili podzakonskim aktima, vrše prodaju hartija od vrednosti u svom vlasništvu na regulisanom tržištu ili MTP Belex.

Član 129.

Ovlašćeni broker prodavca inicira blok transakciju isključivo putem klijentske aplikacije ATHEX Trader unoseći u nalog za blok trgovanje sve elemente transakcije, osim podataka o kupcu i isti upućuje brokeru kupca na potvrđivanje.

Konfirmacijom blok transakcije od strane ovlašćenog brokera kupca smatra se unos zahtevanih podataka o kupcu i dostavljanje tako konfirmirane blok transakcije Berzi u roku od 15 minuta od trenutka kada je broker prodavca uputio brokeru kupca blok transakciju na potvrđivanje.

Konfirmacija blok transakcije od strane ovlašćenog brokera kupca mora biti izvršena na istom berzanskom sastanku na kojem je broker prodavca inicirao blok transakciju, a najkasnije do vremena utvrđenog kalendarom berzanskih sastanaka.

Po prijemu konfirmirane blok transakcije u smislu stava 3. ovog člana, zaključuje se transakcija nakon čega berzanski kontrolor vrši proveru postojanja razloga iz člana 127. ovih Pravila, te računsku usaglašenost elemenata naloga za blok trgovanje:

- proverom računске ispravnosti - proverava se da li elementi naloga za blok trgovanje, cena i obim, odgovaraju uslovima za blok trgovanje iz člana 128. ovih Pravila.

Ako se u postupku provere iz stava 4. ovog člana:

- 1) utvrdi postojanje razloga iz člana 127. ovih Pravila i/ili logička, odnosno računska neusaglašenost elemenata naloga za blok trgovanje sa uslovima iz člana 128. ovih Pravila, smatra se da ne postoje uslovi za zaključenje blok transakcije u skladu sa ovim Pravilima, te će blok transakcija biti stornirana o čemu se brokeri iz stava 1. i 2. ovog člana obaveštavaju putem klijentske aplikacije ATHEX Trader;
- 2) utvrdi odsustvo razloga iz člana 127. ovih Pravila, te računska usaglašenost elemenata naloga za blok trgovanje sa uslovima iz člana 128. ovih Pravila, smatra se da su ispunjeni uslovi za blok trgovanje u skladu sa ovim Pravilima, te se izrađuje zaključnica u formi i na način utvrđen ovim Pravilima.

Zaključene blok transakcije objavljuje Berza kao posebne transakcije, sa odgovarajućom oznakom kojom se obeležava njihov status, u skladu sa opštim aktima Berze.

Član 130.

Cene i obim prometa iz zaključenih blok transakcija ne utiču na cene i obim prometa ostvarene u trgovanju hartijama od vrednosti na berzanskom sastanku, kao i na vrednost indeksa u koji su date hartije od vrednosti uključene.

Podaci o blok trgovanju čine poseban deo izveštaja koje Berza objavljuje, u skladu sa ovim Pravilima i opštim aktima Berze.

8. Transakcije**Član 131.**

Transakcija se zaključuje uTS na osnovu naloga za trgovanje koji je uparen sa odgovarajućim suprotnim nalogom, u skladu sa pravilima odgovarajuće metode trgovanja.

Član 132.

Predmet transakcije je hartija od vrednosti navedena u nalogu za trgovanje, u količini koja je realizovana u celini ili delimično.

Zaključenom se smatra svaka transakcija u kojoj je u skladu sa ovim Pravilima realizovana celokupna ili delimična količina iz pojedinačnog naloga za trgovanje u TS.

Član 133.

Zaključenu transakciju Berza evidentira i automatski dostavlja Centralnom registru i članu Berze koji je transakciju zaključio, u formi zaključnice koja sadrži sve elemente propisane sporazumom zaključenim između Berze i Centralnog registra.

Član 134.

Sve transakcije zaključene u TS smatraju se konačnim i neopozivim, bez potrebe za dodatnim potvrđivanjem od strane članova Berze koji su ih zaključili.

Član Berze može podneti zahtev za storniranje transakcije zaključene u fazi kontinuiranog trgovanja, isključivo ukoliko su kumulativno ispunjeni sledeći uslovi:

1. da je transakcija rezultat očigledne tehničke greške, koja se sa sigurnošću može utvrditi pregledom knjige naloga i druge relevantne dokumentacije člana koji podnosi zahtev;
2. da transakcija nije uticala na tok trgovanja, odnosno da cena i količina iz transakcije ne predstavljaju do momenta podnošenja zahteva nijednu od sledećih referentnih vrednosti:
 - 1) cenu na otvaranju,
 - 2) najvišu cenu,
 - 3) najnižu cenu,
 - 4) cenu na zatvaranju,
 - 5) utvrđenu cenu na zatvaranju,
 - 6) vrednost indeksa.

Tehničkom greškom u smislu ovih Pravila smatra se očigledna greška u unosu numeričkog podatka, nastala na jedan od sledećih načina:

- 1) propuštanjem unosa jedne ili više cifara iz autentičnog podatka,
- 2) ponovljenim unosom jedne ili više cifara,
- 3) izmenjenim redosledom cifara.

Zahtev za storniranje transakcije član Berze podnosi berzanskom kontroloru u pisanom obliku, uz obrazloženje i odgovarajuću dokumentaciju, u roku od 30 minuta od momenta zaključenja transakcije, a najkasnije do isteka faze kontinuiranog trgovanja.

Zahtev mora sadržati i pisanu saglasnost drugog člana Berze sa kojim je zaključen predmet transakcije.

Podnosilac zahteva dužan je da plati naknadu u iznosu utvrđenom Tarifnikom Berze.

Transakcija se po zahtevu može stornirati samo uz pisanu saglasnost drugog člana Berze sa kojim je član Berze - podnosilac predloga zaključio predmetnu transakciju.

Odluku o storniranju transakcija po zahtevu donosi Direktor Berze, na osnovu obrazloženog predloga berzanskog kontrolora.

Blok transakcija se stornira ukoliko nisu ispunjeni uslovi iz članova 127-129. ovih Pravila.

Član 135.

Berzanski kontrolor može, po službenoj dužnosti, stornirati bilo koju transakciju zaključenu u trgovanju na Berzi, ako oceni da je to nužno radi očuvanja urednog i pravednog funkcionisanja tržišta, zaštite investitora ili javnog interesa, u slučajevima kada su elementi transakcije, kao

što su cena ili količina hartija od vrednosti, očigledno pogrešni ili ukazuju na manipulaciju tržištem, odnosno zloupotrebu, u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima.

Berzanski kontrolor može povući naloge za trgovanje članova Berze u slučaju tehničkih grešaka koje utiču na ispravno funkcionisanje trgovačkog sistema TS, uključujući i greške u radu samog sistema.

Berzanski kontrolor je dužan da bez odlagnja povuče naloge za trgovanje koji su u suprotnosti sa ovim Pravilima ili drugim opštim aktima Berze, kao i naloge članova Berze kojima je Narodna banka Srbije oduzela dozvolu za rad, a koji su imali odobrenje Komisije za hartije od vrednosti u skladu sa ZTK, shodno odluci Berze.

Berzanski kontrolor će o storniranim transakcijama i povučenim nalogima za trgovanje bez odlaganja obavestiti strane u transakciji, odnosno članove Berze čiji su nalozi za trgovanje povučeni.

Berzanski kontrolor sačinjava obrazloženi pisani izveštaj o storniranim transakcijama i povučenim nalogima za trgovanje.

Član 136.

Zaključene transakcije mogu se stornirati samo u skladu sa ovim Pravilima i najkasnije do trenutka njihovog dostavljanja Centralnom registru, na osnovu odluke nadležnog organa Berze.

Berza obezbeđuje svakom članu Berze uvid u transakcije koje je zaključio u TS, u skladu sa tehničkim i bezbednosnim uslovima propisanim ovim Pravilima.

Ukoliko se podaci o zaključenim transakcijama, uvidom iz sistema Berze, ne slažu sa evidencijom člana Berze, član je dužan da o neslaganju obavesti berzanskog kontrolora u pisanom obliku, najkasnije do početka narednog berzanskog sastanka.

Ako se ne može sa sigurnošću utvrditi razlog neslaganja podataka iz stava 2. ovog člana, uključujući i upoređivanje sa evidencijom drugog člana Berze koji je bio druga ugovorna strana u tim transakcijama, merodavnom se smatra evidencija zaključenih transakcija koju vodi Berza.

Član 137.

Transakcije u kojima je član Berze evidentiran kao nalogodavac u sistemu TS smatraju se njegovim transakcijama, koje je dužan da izvrši u skladu sa ovim Pravilima.

U postupku kliringa i saldiranja transakcija zaključenih na Berzi članovi Berze dužni su da u svemu postupaju u skladu sa ZTK i pravilima Centralnog registra.

9. Usluge dostave podataka

Član 138.

Berza može na način i pod uslovima predviđenim ZTK i podzakonskim aktom da organizuje i upravlja sistemom odobrenih objava APA (u daljem tekstu: BelexAPA), a koji investiciona društva mogu koristiti za potrebe objavljivanja podataka o izvršenim transakcijama, pod uslovima predviđenim ZTK i podzakonskim aktom.

Članovi Berze koji za sopstveni račun ili za račun klijenata nisu zaključili transakciju na regulisanom tržištu ili MTP kojim upravlja i vodi poslovanje Berza, u skladu sa ZTK i podzakonskim aktom, objavljuju obim i cenu tih transakcija, kao i vreme njihovog zaključenja, a prijavljivanje zaključenih transakcija vrše posredstvom BelexAPA.

Putem BelexAPA objavljuju se najmanje podaci propisani ZTK i podzakonskim aktom, a forma i način prijavljivanja transakcija bliže se uređuju odlukom Direktora Berze.

Podaci objavljeni putem BelexAPA, objavljuju se u elektronskom obliku na internet stranici Berze i odvojeno od ostalih Belex servisa koje Berza koristi za distribuciju podataka iz trgovanja na Berzi.

Podaci koji se objavljuju putem BelexAPA raspoloživi su javnosti:

- u realnom vremenu, u meri u kojoj je to tehnički izvodljivo, na razumnoj poslovnoj osnovi;
- protekom vremena od 15 minuta nakon što su objavljeni putem BelexAPA, bez naknade.

Berza objavljuje uputstvo o uslovima korišćenja BelexAPA na internet stranici.

VIII NADZOR I KONTROLA

Član 139.

Radi obezbeđenja organizovanog, efikasnog, poštenog i nesmetanog funkcionisanja regulisanog tržišta i MTP Belex, u okviru nadležnosti propisanih ZTK, Berza vrši nadzor i kontrolu nad članovima Berze u vezi sa obavljanjem poslova trgovanja hartijama od vrednosti koje su uključene na segmente regulisanog tržišta i MTP Belex, radi otkrivanja i sprečavanja postupanja protivno ovim Pravilima; izdavaocima u vezi sa izvršavanjem obaveza izveštavanja u skladu sa ovim Pravilima.

1. Nadzor nad članovima Berze i trgovanjem

Član 140.

Berza vrši nadzor i kontrolu članova Berze u vezi sa poslovima koje obavljaju na Berzi i preduzima mere iz svoje nadležnosti radi obezbeđenja organizovanog, nesmetanog, poštenog i efikasnog funkcionisanja regulisanog tržišta, odnosno MTP Belex.

U okviru nadzora iz stava 1. ovog člana, Berza prati ispunjenost obaveza članova Berze utvrđenih ovim Pravilima i otkriva postupanja protivna tim pravilima, a naročito u vezi sa:

1. pravilima trgovanja utvrđenim ovim Pravilima;
2. sprečavanjem i otkrivanjem zloupotreba tržišta;
3. ispunjavanjem uslova za članstvo na Berzi;
4. obavljanjem poslova market mejkera.

Član 141.

Poslove nadzora i kontrole u skladu sa odredbama ove glave Pravila vrši berzanska kontrola koju čine:

- 1) zaposleni Berze koji je na osnovu opisa poslova radnog mesta na koje je raspoređen ovlašćen za obavljanje poslova nadzora i kontrole u skladu sa ovim Pravilima (u daljem tekstu: Berzanski kontrolor),
- 2) drugo lice koje po ovlašćenju Direktora Berze, učestvuje u prikupljanju i obradi podataka i dokumentacije u vezi sa poslovanjem, zaposlenima ili imovinom člana Berze.

Član 142.

Član Berze i njegovi zaposleni dužni su da berzanskoj kontroli u postupku nadzora i kontrole poslovanja, bez odlaganja dostave sve tražene informacije i dokumentaciju, da se izjasne po pitanjima koja su predmet kontrole, kao i da ne ometaju službena lica u vršenju tih poslova.

Član Berze i njegovi zaposleni dužni su i da omoguće pristup u svoje poslovne prostorije, pristup poslovnim knjigama, evidencijama i drugim ispravama i dokumentima koji su potrebni za obavljanje berzanske kontrole.

Berzanska kontrola je dužna da sa svim podacima i dokumentima do kojih dođe u vršenju nadzora i kontrole postupa kao sa poverljivim informacijama, u skladu sa aktima Berze i zakonom.

Član 143.

Berza vrši nadzor i kontrolu trgovanja i u cilju otkrivanja i sprečavanja zloupotreba na tržištu, odnosno pokušaja njihovog izvršenja. U obavljanju ovih poslova, Berza:

- 1) primenjuje postupke i mere u skladu sa ovim Pravilima;
- 2) obaveštava i izveštava Komisiju za hartije od vrednosti o činjenicama koje ukazuju na postojanje radnji koje predstavljaju zloupotrebu na tržištu ili na lice za koje postoje osnovi sumnje da je izvršilac takvih radnji;
- 3) sarađuje sa Komisijom za hartije od vrednosti i nadležnim javnim tužilaštvom, u skladu sa zakonom, pružajući podatke i dokumentaciju neophodnu za sprovođenje istražnih radnji i postupaka u vezi sa zloupotrebama koje su se dogodile na Berzi.

Član 144.

Zabranjeno je da se na Berzi preduzmaju radnje koje predstavljaju zloupotrebu na tržištu u smislu ZTK i podzakonskih akata Komisije za hartije od vrednosti, a koje obuhvataju:

1. korišćenje insajderskih informacija,
2. manipulaciju tržištem, kao i podsticanje ili pomaganje drugom licu u vršenju manipulacije na tržištu

Lice koje raspolaže insajderskom informacijom ne sme je koristiti neposredno ili posredno za sticanje, otuđenje ili pokušaj sticanja odnosno otuđenja, za sopstveni ili tuđi račun, hartija od vrednosti na koje se ta informacija odnosi.

Takođe, zabranjeno je takvu informaciju otkriti trećem licu ili na njenoj osnovi preporučivati trećem licu da pribavi, otuđi ili na drugi način raspolaže hartijama od vrednosti.

Lica koja raspolažu insajderskim informacijama dužna su da s njima postupaju u skladu sa ZTK i odgovarajućim podzakonskim aktima.

Član 145.

Član Berze postupa suprotno ovim Pravilima ukoliko preduzme, pokuša da preduzme ili učestvuje u radnjama koje imaju obeležja zloupotrebe tržišta u smislu ZTK i podzakonskih akata Komisije za hartije od vrednosti, uključujući naročito sledeće aktivnosti:

- 1) sukcesivno kupuje i/ili prodaje istu hartiju od vrednosti sa ciljem stvaranja lažne slike o aktivnosti na tržištu;
- 2) učestvuje u udruživanju radi međusobnog trgovanja hartijama od vrednosti s ciljem veštačkog podizanja njihove cene, nakon čega sledi prodaja;
- 3) učestvuje u udruživanju radi međusobnog trgovanja s ciljem veštačkog snižavanja cene hartije od vrednosti, nakon čega sledi kupovina;
- 4) ispostavlja naloge neposredno pre zatvaranja berzanskog sastanka radi manipulisanja cenom na zatvaranju, iako isti može biti realizovan pod povoljnijim uslovima;
- 5) ispostavlja nalog za kupovinu ili prodaju znajući da je drugo lice već dalo ili će dati isti ili sličan nalog, radi ostvarivanja koristi na osnovu te informacije;
- 6) koristi informacije o klijentskim nalogima u sledećim situacijama:

(1) kada, znajući da klijent namerava da ispostavi veliki nalog koji može uticati na tržište, prethodno za sopstveni ili tuđi račun ispostavlja nalog s ciljem ostvarivanja koristi;

(2) kada koristi klijentovu strategiju tako što je imitira za sopstveni račun ili račun trećeg lica;

7) preduzima radnje koje imaju karakter obmane ili su usmerene ka obmanjivanju drugih učesnika u vezi sa trgovinom na Berzi.

Član Berze postupa suprotno pravilima Berze ako ne ispunjava svoje propisane obaveze prema Berzi i ne poštuje zabrane utvrđene ovim Pravilima, kao i u slučaju:

- 1) odbijanja da se pisano i/ili usmeno izjasni u postupku nadzora člana Berze,
- 2) ne dostavi potpunu i urednu dokumentaciju po zahtevu Berzanskog kontrolora, ili je dostavi neblagovremeno,
- 3) vrši radnje koje nisu u interesu poslovanja Berze i koje narušavaju ugled Berze,

Berza prati i analizira indikatore moguće zloupotrebe tržišta, utvrđene podzakonskim aktom Komisije za hartije od vrednosti.

U slučaju kada uoči značajne povrede pravila trgovanja, neuredne uslove trgovanja ili poremećaje u trgovačkom sistemu koji mogu ugroziti regularnost trgovanja, Berza bez odlaganja o tome obaveštava Komisiju za hartije od vrednosti.

2. Sprečavanje neurednih uslova trgovanja

Član 146.

Berza u vršenju nadzora nad članovima Berze i trgovanjem, primenjuje sledeće mehanizme za sprečavanje neurednih uslova trgovanja:

1. Ograničenje frekvencije naloga – tehnička ograničenja koja definišu maksimalan broj naloga koje član Berze može ispostaviti u jednoj sekundi, u cilju sprečavanja sistemskog zagušenja i mogućih zloupotreba;
2. Mehanizmi kontrole volatilnosti – automatske kontrole koje suspenduju trgovanje hartijama od vrednosti u slučaju naglih i neuobičajenih cenovnih oscilacija u kratkom vremenskom intervalu;
3. Kontrole pre trgovanja (pre-trade checks) – mehanizmi koji se primenjuju pri unosu naloga, uključujući validaciju strukture naloga, ograničenja po ceni i količini, radi prevencije grešaka i neusklađenosti sa pravilima trgovanja.

3. Mere i postupci za otkrivanje i sprečavanje zloupotreba na tržištu

Član 147.

U cilju otkrivanja i sprečavanja zloupotreba na tržištu, Berza primenjuje sledeće postupke:

- 1) sistematsko prikupljanje i analiza podataka o trgovanju i ostalih raspoloživih podataka,
- 2) praćenje trendova i otkrivanje bitnih odstupanja u kretanju cene ili prometa pojedinih hartija od vrednosti,
- 3) praćenje trendova i otkrivanje bitnih odstupanja u učestalosti ispostavljanja naloga za trgovanje, njihove prisutnosti na tržištu i njihove realizacije u zaključenim transakcijama,
- 4) praćenje i analiza formiranja cene u okviru pojedinih faza trgovanja u trgovanju pojedinih hartijama od vrednosti,
- 5) praćenje povezanosti između objava izdavalaca hartija od vrednosti sa kretanjem prometa i cena pre ili nakon javne objave,

- 6) praćenje povezanosti između objava tržišnih analiza članova Berze ili sa njima povezanih lica sa njihovim trgovanjem pojedinim hartijama od vrednosti i kretanjem cena i prometa pre ili nakon objave tih analiza,
- 7) sprovođenje nadzora nad poslovanjem članova Berze,
- 8) mehanizme kontrole volatilnosti tržišta,
- 9) pribavljanje dodatnih informacija i izveštaja od izdavaoca, po zahtevu Berze i slično.

Pored postupaka iz stava 1. ovog člana, Berza primenjuje i sledeće preventivne i nadzorne mere u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima i ovim Pravilima:

- 1) organizuje edukaciju investitora i drugih učesnika na tržištu kapitala;
- 2) obezbeđuje adekvatnu tehničku infrastrukturu, informacioni sistem i metodologije trgovanja, u skladu sa standardima tržištasprovođa nadzorne postupke i izriče mere u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima i ovim Pravilima.

4. Indikatori procene pri utvrđivanju sumnje na manipulacije na tržištu

Član 148.

Pri oceni da li aktivnosti člana Berze ili drugog lica ukazuju na moguću manipulaciju na tržištu, Berza posebno vrednuje konkretne okolnosti svakog pojedinačnog slučaja.

- 1) Osim pokazatelja i signala utvrđenih podzakonskim aktima, Berza može uzeti u obzir i sledeće činjenice i okolnosti: da li aktivnost ima uticaj na likvidnost i efikasnost tržišta;
- 2) sposobnost tržišnih učesnika da pravovremeno reaguju na promene uslova koje proizilaze iz predmetne aktivnosti;
- 3) da li aktivnost narušava integritet tržišta;
- 4) da li su nastupile značajne promene uslova na tržištu;
- 5) nalaze eventualnih ranijih slučajeva;
- 6) istorijat uključenja u trgovanje hartije od vrednosti nad kojom se sprovodi odgovarajuća aktivnost;
- 7) vrstu hartije od vrednosti;
- 8) stepen disperzije vlasništva nad hartijom, posebno učešće individualnih investitora;
- 9) detaljna uputstva, mišljenja i preporuke nadležnih institucija, ukoliko su dostupna .

5. Postupak nadzora i kontrole

Član 149.

Berza u vršenju nadzora i kontrole članova Berze sprovodi postupak i preduzima mere prema članu Berze u skladu sa odredbama ovih Pravila.

Berzanski kontrolor je samostalan u vršenju nadzora u granicama ovlašćenja utvrđenih ovim Pravilima i drugih akata donetih na osnovu ovih Pravila.

Član 150.

Redovni nadzor nad trgovanjem i kontrolu poslovanja članova Berze u vezi sa poslovima koje zaključuju na Berzi, Berza vrši:

- 1) preko posebnih nadzornih radnih stanica, i to:
 - (1) u realnom vremenu tokom berzanskog sastanka,
 - (2) po završetku berzanskog sastanka, analizom informacija o trgovanju
- 2) pregledom dokumentacije, evidencija i poslovnih knjiga člana Berze koja je u vezi sa poslovima hartijama od vrednosti.

Kontrolu u smislu stava 1. tačke 2) ovog člana, Berza može izvršiti u poslovnim prostorijama člana Berze ili zahtevati da joj se data dokumentacija i knjige dostave u sedište Berze.

Nadzor i kontrolu poslovanja članova Berze u smislu stava 1. i 2. ovog člana, nije potrebno prethodno najaviti.

Ako se u postupku nadzora i kontrole koji se vrši u poslovnim prostorijama člana Berze u skladu sa ovim Pravilima, ne zatekne odgovorno lice člana Berze, berzanska kontrola izvršiće se bez njegovog prisustva, izuzev kada po oceni Berzanskog kontrolora postupak nadzora i kontrole nije moguće izvršiti u odsustvu odgovornog lica člana Berze, u kom slučaju će Berzanski kontrolor uputiti poziv odgovornom licu da u određeno vreme bude prisutno radi vršenja nadzora, a dato lice je dužno da postupi po pozivu Berzanskog kontrolora ili da omogućiti izvršenje nadzora imenovanjem lica koje će ga u datom slučaju zameniti.

Postupanje odgovornog lica suprotno stavu 4. smatraće se da je član Berze odbio da pruži informacije, dokaze i dokumentaciju u postupku nadzora i kontrole, te da je izvršio radnju koja je članu Berze zabranjena ovim Pravilima.

U postupku nadzora i kontrole, Berza koristi podatke i informacije o izdavaocu koje su dostupne iz zvaničnih izvora, elektronskih registara, finansijskih izveštaja i drugih informacionih servisa, u meri neophodnoj za sprovođenje nadzorne funkcije u skladu sa ovim Pravilima.

Član 151.

O sprovedenom nadzoru i kontroli nad članom Berze i trgovanjem u smislu odredbi ovih Pravila, Berzanski kontrolor sačinjava Izveštaj o kontroli i dostavlja ga kontrolisanom članu Berze na izjašnjenje u roku koji odredi Berzanski kontrolor, a koji rok ne može biti kraći od 3 radna dana.

U slučaju utvđene nepravilnosti, a ceneći njenu težinu u svemu u skladu sa ovim Pravilima, preduzimaju se mere u nadzoru utvđene ovim Pravilima.

Izveštaj o kontroli iz stava 1. ovog člana sa konačnim aktom donetim u disciplinskom postupku kojim je član Berze oglašen odgovornim za delo koje je zabranjeno ZTK, podzakonskim aktom i/ili ovim Pravilima i izrečena mera utvrđena ovim Pravilima, dostavlja se nadležnim organima u skladu sa ZTK i podzakonskim aktom.

Član 152.

Vanredni nadzor i kontrolu poslovanja člana Berze, Berza može da vrši po pisanoj inicijativi drugog člana Berze, odnosno drugog zainteresovanog lica, a inicijativa mora biti obrazložena tako da se iz nje jasno vidi u čemu se sastoji nedozvoljeno postupanje člana Berze u vezi sa poslovima koje obavljaju na Berzi i posledice koje ono izaziva ili može izazvati.

Član 153.

Ukoliko trgovanje bilo kojom hartijom od vrednosti pokaže neuobičajeno kretanje njene cene i/ili količine, odnosno aktivnost člana Berze i/ili njegovih klijenata, ovlašćeno lice Berze dužno je da ga identifikuje kao predmet posebne analize i praćenja.

Ukoliko neuobičajena kretanja i aktivnosti u smislu stava 1. ovog člana nije moguće objasniti na osnovu raspoložive dokumentacije, podataka i informacija, berzanski kontrolor će izvršiti analizu slučaja i sačiniti specijalni izveštaj i isti, sa svim do tada prikupljenim informacijama i podacima, dostaviti Komisiji za hartije od vrednosti.

Analiza i svi podaci prikupljeni za potrebe specijalnog izveštaja u smislu odredbi ovog člana, predstavljaju poslovnu tajnu za sve učesnike koji su učestvovali u toj analizi i prikupljanju podataka i mogu se dostavljati samo nadležnim nadzornim organima Berze.

Član 154.

Tok i red na berzanskom sastanku nadzire Berzanski kontrolor.

Član 155.

Ukoliko se u postupku vršenja nadzora i kontrole u smislu ovih Pravila, utvrdi nepravilnost, ili ako član Berze ne izvršava ili neuredno izvršava svoje obaveze po osnovu članstva na Berzi utvrđene ovim Pravilima, Berzanski kontrolor može članu Berze uputiti pismenu, nejavnu opomenu bez pokretanja postupka pred nadležnom komisijom Berze.

Opomenu iz stava 1. ovog člana Berzanski kontrolor izriče ukoliko oceni da utvrđena nepravilnost nije izazvala narušavanje interesa nalogodavaca (klijenata) i/ili integriteta tržišta hartija od vrednosti, drugih članova Berze i same Berze, te da će se svrha otklanjanja nepravilnosti u radu člana Berze postići i izricanjem opomene iz ovog člana.

Na žalbu člana Berze koja se može izjaviti na opomenu Berzanskog kontrolora u smislu odredbi ovog člana, te odlučivanje o istoj, shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila koje regulišu žalbu i odlučivanje u disciplinskom postupku.

Član Berze za vođenje postupka nadzora u kom postupku je njemu ili njegovom ovlašćenom brokeru izrečena konačna pismena, nejavna opomena u smislu ovog člana, plaća Berzi naknadu koja je utvrđena Tarifnikom Berze.

Član 156.

Berzanski kontrolor može, ako ovim Pravilima nije drugačije određeno za slučaj privremene obustave trgovanja, po skraćenom postupku privremeno ograničiti ili onemogućiti pristup članu Berze i/ili njegovom ovlašćenom brokeru trgovačkom sistemu TS, ako je ispunjen bilo koji od sledećih uslova:

- 1) ako njihovo postupanje ugrožava sigurnost investitora, drugih članova ili same Berze;
- 2) ako član Berze postupa suprotno ovim Pravilima ili ugovoru zaključenom sa Berzom;
- 3) ako je finansijsko stanje člana Berze takvo da ugrožava sigurnost tržišta;
- 4) ako je Komisija za hartije od vrednosti rešenjem o izricanju nadzorne mere naložila Berzi da se privremeno ograniči ili suspenduje pristup TS za tog člana ili njegovog brokera.
- 5) donetoj meri lice protiv koga je mera preduzeta obaveštava se bez odlaganja u pisanoj formi, a Berza pokreće postupak u skladu sa ovim Pravilima radi daljeg odlučivanja o merama nadzora.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i u slučaju kada Narodna banka Srbije oduzme dozvolu za rad kreditnoj instituciji koja ima status člana Berze.

6. Disciplinski postupak**Član 157.**

Ukoliko postoje činjenice i okolnosti koje ukazuju da je član Berze izvršio, pokušao da izvrši ili učestvovao u izvršenju radnji koje predstavljaju zloupotrebu na tržištu u smislu zakona, podzakonskih akata, ovih Pravila ili drugih opštih akata Berze, ili je na drugi način postupio suprotno tim aktima, Berza pokreće disciplinski postupak pred Disciplinskom komisijom.

Disciplinska komisija je nadležna za pokretanje i sprovođenje disciplinskih postupaka protiv članova Berze i njihovih ovlašćenih brokera, u skladu sa ZTK i ovim Pravilima.

Član Berze odgovara za postupke svog ovlašćenog brokera, kontrolora, člana uprave i zaposlenih, ukoliko su oni počinili povredu u vezi sa njegovim članstvom na Berzi ili u vezi sa izvršavanjem obaveza iz ovih Pravila.

Član 158.

Disciplinska komisija je prvostepeni organ nadležan za sprovođenje disciplinskog postupka i izricanje mera protiv članova Berze ili ovlašćenih brokera koji su rešenjem tog organa oglašeni odgovornim za povrede iz člana 157. stav 1. ovih Pravila.

Način rada Disciplinske komisije, sastav i mandat članova, pravila postupanja, kao i kriterijumi za utvrđivanje troškova postupka i druga pitanja od značaja za vođenje disciplinskog postupka, uređuju se pravilnikom koji donosi Nadzorni odbor Berze.

Član 159.

Po pravilu Disciplinska komisija pokreće postupak na zahtev Berzanskog kontrolora, a zahtev mogu podneti i druga lica utvrđena pravilnikom kojim se uređuje rad i postupak pred Disciplinskom komisijom.

Disciplinska komisija može pokrenuti disciplinski postupak ukoliko saznanja da postoji opravdana sumnja da je drugi član Berze ili njegov ovlašćeni broker izvršio radnju koja ima obeležja povrede iz člana 157. stav 1. ovih Pravila, a na osnovu činjenica i okolnosti utvrđenih u tom postupku.

Član 160.

Disciplinska komisija može, izvršiocu povrede iz člana 157. stav 1. ovih Pravila, koga je oglasila odgovornim za izvršenje ili pokušaj izvršenja te povrede, izreći jednu od sledećih mera:

- 1) opomenu, koja može biti:
 - (1) nejavna opomena,
 - (2) opomena sa objavljivanjem članovima Berze,
 - (3) javna opomena sa objavom na internet stranici Berze i/ili servisu javnog informisanja;
- 2) suspenziju u obavljanju trgovine na Berzi, svim ili pojedinim vrstama hartijama od vrednosti,
 - (1) u unapred određenom trajanju, a najduže do šest meseci, ili
 - (2) do nastupanja okolnosti predviđenih, rešenjem Disciplinske komisije, za njen prestanak;
- 3) trajnu zabranu trgovine na Berzi, sa upućivanjem predloga Nadzornom odboru za donošenje odluke o prestanku statusa člana Berze, odnosno statusa ovlašćenog brokera.

Ukoliko Nadzorni odbor Berze ne usvoji predlog iz stava 1. tačke 3. ovog člana može da ukine rešenje Disciplinske komisije i predmet vrati Disciplinskoj komisiji na ponovni postupak.

Izuzev nejavne opomene i mere iz stava 1. tačke 3. ostale mere se mogu izreći uslovno sa rokom proveravanja od najkraće tri meseca, a najduže godinu dana.

Član Berze je dužan da plati naknadu Berzi za vođenje prethodnog nadzora i disciplinskog postupka u kome je njemu ili njegovom ovlašćenom brokeru, konačnim rešenjem izrečena jedna od mera predviđenih ovim Pravilima.

Naknada iz stava 4. ovog člana se obračunava u skladu sa Tarifnikom Berze.

Član 161.

Pri odlučivanju o težini povrede ovih Pravila i odmeravanju disciplinske mere, Disciplinska komisija vodi računa o svrsi izricanja mere, kao i o svim relevantnim okolnostima koje utiču na njenu strožinu.

Olakšavajuće okolnosti mogu biti:

- činjenica da je delo učinjeno iz nehata ili bez prethodne namere,
- dosledno i savesno poštovanje akata Berze u ranijem periodu,
- korektno postupanje izvršioca nakon povrede Pravila.

Otežavajuće okolnosti mogu biti:

- namera ili teži oblik nepažnje prilikom povrede,
- narušavanje interesa klijenata, članova Berze ili integriteta tržišta,
- prethodna odgovornost za slična dela u ranijim postupcima pred Disciplinskom komisijom.

Disciplinska komisija posebno ceni težinu prethodnih povreda, okolnosti pod kojima su učinjene i vreme proteklo od njihovog izvršenja.

Pri odlučivanju o izricanju uslovne mere, Disciplinska komisija uzima u obzir:

- prethodno poslovanje člana Berze ili ovlašćenog brokera,
- ponašanje nakon učinjene povrede,
- stepen odgovornosti i druge konkretne okolnosti slučaja.

Član 162.

Protiv rešenja Disciplinske komisije može se izjaviti žalba Nadzornom odboru Berze, kao drugostepenom organu, u roku od osam dana od dana prijema rešenja.

Uz žalbu iz stava 1. ovog člana se prilaže dokaz o uplati naknade u iznosu utvrđenom Tarifnikom Berze.

Postupak odlučivanja po žalbi sprovodi se u skladu sa pravilnikom o radu Disciplinske komisije.

7. Nadzor nad izdavaocem i mere u nadzoru**Član 163.**

Berza vrši nadzor nad izvršavanjem obaveza izdavaoca hartija od vrednosti uključenih na segmente regulisanog tržišta, odnosno MTP Belex, a koje obaveze imaju u izveštavanju u skladu ZTK, podzakonskim aktom, ovim Pravilima i ugovorom koji izdavalac ima zaključen sa Berzom, a naročito izvršavanje obaveze dostavljanja:

- 1) godišnjeg izveštaja – najkasnije do 30. aprila tekuće godine;
- 2) polugodišnjeg izveštaja - najkasnije do 30. septembra tekuće godine;
- 3) kvartalnog izveštaja – najkasnije mesec dana nakon završetka kvartala;
- 4) Informatora o izdavaocu, ažuriranog podacima iz sastavljenog redovnog godišnjeg finansijskog izveštaja za prethodnu poslovnu godinu u skladu sa članom 83. ovih Pravila – najkasnije do 30. aprila tekuće godine.

Ukoliko je hartija od vrednosti uključena u trgovanje na regulisanom tržištu, odnosno MTP Belex, po zahtevu lica koje nije izdavalac, obaveze iz stava 1 ovog člana važe za izdavaoca u meri u kojoj su predviđene zakonom i podzakonskim aktima, bez obzira na to ko je podneo zahtev za uključivanje. Berza vrši proveru dostave izveštaja i Informatora o izdavaocu 20. dana

u kalendarskom mesecu koji sledi po isteku roka za dostavljanje navedenih dokumenata iz stava 1. ovog člana.

Ako izdavalac ne dostavi Informator o izdavaocu u skladu sa rokovima i sadržinskim zahtevima iz ovih Pravila, počev od 1. maja tekuće godine hartije od vrednosti tog izdavaoca se u sistemu Berze označavaju posebnom oznakom „BI“ (bez Informatora o izdavaocu).

Član 164.

Ako u postupku nadzora nad izvršavanjem obaveza izveštavanja Berza utvrdi da izdavalac nije dostavio propisane izveštaje i/ili Informator o izdavaocu, može privremeno obustaviti trgovanje hartijama od vrednosti tog izdavaoca na rok koji ne može biti duži od 10 radnih dana i pozvati ga da postupi u skladu sa obavezama izveštavanja u ostavljenom roku.

Ako izdavalac u ostavljenom roku ne dostavi izveštaj, ili ga dostavi na način koji nije u skladu sa ovim Pravilima, Berza ga na svojoj internet stranici označava kao izdavaoca koji ne ispunjava propisane obaveze izveštavanja, vidljivom napomenom u delu koji se odnosi na informacije o tom izdavaocu.

U slučaju da je hartija od vrednosti uključena na Listing, pored oznake iz stava 2. ovog člana, Berza pokreće postupak za isključenje iste sa Listinga.

Upozorenje o posledicama iz stava 2. i 3. ovog člana, sastavni je deo poziva Berze iz ovog člana.

Član 165.

Kada uvidom u registre u okviru službenog registra informacija Komisije za hartije od vrednosti, ili na drugi način Berza dođe u saznanje da izdavalac hartija od vrednosti ne izvršava obaveze izveštavanja u skladu ZTK, podzakonskim aktom, ovim Pravilima i/ili ugovorom koji ima zaključen sa Berzom, Berza može odlukom izdavaocu izreći nejavnu ili javnu opomenu. Kod donošenja odluke iz stava 1. ovog člana:

- 1) kada se potpuno činjenično stanje ne može utvrditi na osnovu javno dostupnih podataka nadležnih registara ili podataka kojima Berza raspolaže, Berza će uputiti zahtev izdavaocu da se u roku koji odredi Berza, pisano izjasni o okolnostima zbog kojih nije izvršio, ili je neuredno izvršio svoju obavezu izveštavanja,
- 2) uzeće se u obzir sve okolnosti:
 - (1) pod kojima je došlo do neizvršavanja obaveze izveštavanja,
 - (2) vezane za intenzitet narušavanja integriteta tržišta hartija od vrednosti, interesa investitora i ugleda same Berze,
 - (3) vezane za ranije postupanje izdavaoca po propisanim obavezama izveštavanja.

Na postupanje Berze iz ovog člana shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila koje se odnose na postupanje u slučaju neizvršavanja ili neurednog izvršavanja obaveze izveštavanja od strane izdavaoca, utvrđenog u postupku nadzora.

IX PRIVREMENA OBUSTAVA TRGOVANJA

Član 166.

Berza privremeno obustavlja trgovanje svim ili pojedinim hartijama od vrednosti uključenim na regulisano tržište (u daljem tekstu: privremena obustava trgovanja) po nalogu Komisije za hartije od vrednosti.

Berza privremeno obustavlja trgovanje hartijama od vrednosti i u slučajevima predviđenim ovim Pravilima.

O privremenoj obustavi trgovanja i njenom prestanku odlučuje:

- 1) Komisija za listing – kada su hartije od vrednosti listirane na segmentu Listinga;
- 2) Direktor Berze – kada su hartije kotirane na Open Marketu.

Izuzetno, po nalogu Komisije za hartije od vrednosti ili u slučaju postojanja razloga za obustavu predviđenih ovim Pravilima, Direktor Berze može doneti odluku o privremenoj obustavi trgovanja svim ili određenim listiranim hartijama od vrednosti, najduže na rok od deset radnih dana u kojima se organizuju berzanski sastanci.

O odluci iz stava 3. ovog člana, Direktor Berze odmah obaveštava Komisiju za listing.

Ako se u roku iz stava 3. steknu uslovi za prestanak privremene obustave, Direktor Berze donosi odluku o nastavku trgovanja.

Ukoliko se u roku iz stava 4. ovog člana ne steknu uslovi za prestanak privremene obustave trgovanja, Komisija za listing po sopstvenoj inicijativi ili na predlog Direktora Berze, odlukom produžava rok privremene obustave trgovanja i ista traje do sticanja uslova za nastavak trgovine, a najduže do isteka roka utvrđenog odlukom iz ovog stava.

Po ispunjenju uslova za nastavak trgovanja, odluku o prestanku privremene obustave trgovanja donosi Komisija za listing.

Predlog za produženje roka privremene obustave trgovanja, u skladu sa odredbama ovog člana, podnosi se najkasnije poslednjeg radnog dana koji prethodi isteku roka utvrđenog odlukom Direktora Berze o privremenoj obustavi.

Odredbe Pravila Berze koje regulišu privremenu obustavu trgovanja na regulisanom tržištu, shodno se primenjuju na privremenu obustavu trgovanja hartijama od vrednosti koje su kotirane na MTP Belex.

Berza odluke donete u skladu sa ovim članom, odmah objavljuje na internet stranici Berze i dostavlja izdavaocu.

Protiv odluka Berze dozvoljena je žalba u skladu sa ovim Pravilima, a žalba ne odlaže izvršenje odluke.

O odlukama se dostavljaju podaci Komisiji za hartije od vrednosti u skladu sa podzakonskim aktom.

Pravilima postupka, kao sastavnom delu ovih Pravila, bliže se uređuju: sadržina zahteva i obaveznih priloga u postupcima koji se odnose na privremenu obustavu trgovanja, kao i način odlučivanja po tim zahtevima.

Član 167.

Berza može privremeno obustaviti trgovanje u sledećim slučajevima:

- 1) ukoliko proceni da je to potrebno radi zaštite investitora ili u cilju pravičnog i urednog organizovanja trgovanja hartijama od vrednosti, kao i ukoliko trgovanje tom hartijom od vrednosti nije u saglasnosti sa Pravilima;
- 2) po predlogu Izdavaoca, odnosno ovlašćenog podnosioca u skladu sa članom 170. ovih Pravila;
- 3) ukoliko hartija od vrednosti više ne ispunjava pravila regulisanog tržišta;

- 4) u slučaju nastupanja okolnosti koje utiču na pravilno funkcionisanje TS i mogućnost članova Berze da pristupaju i koriste TS;
- 5) u drugim slučajevima utvrđenim ovim Pravilima i Pravilnikom o listingu.

Berza saglasno ZTK i podzakonskom aktu neće privremeno obustaviti trgovanje ako bi ta privremena obustava nanela značajnu štetu interesima investitora ili pravilnom funkcionisanju tržišta.

Član 168.

Pri odlučivanju o privremenoj obustavi trgovanja, Berza posebno ocenjuje postojanje okolnosti koje mogu ukazivati na narušenost uslova za nesmetano i uredno trgovanje, a naročito:

- 1) da li postoje činjenice koje mogu ugroziti uslove trgovanja svim ili pojedinim hartijama od vrednosti;
- 2) da li je obustava nužna radi zaštite interesa i sigurnosti učesnika u trgovanju;
- 3) da li je narušeno poverenje u trgovanje hartijama od vrednosti;
- 4) da li trgovanje određenom hartijom izaziva ili može izazvati ozbiljan poremećaj na tržištu;
- 5) da li postoje smetnje koje onemogućavaju prenos vlasništva nad hartijama od vrednosti;
- 6) da li su u nadzornom postupku utvrđene okolnosti koje mogu dovesti, ili su dovele, do ugrožavanja razumnog odlučivanja investitora tokom perioda listiranja ili kotacije hartija od vrednosti na regulisanom tržištu.

Članovi Berze su dužni da po saznanju o nastanku činjenica ili okolnosti iz stava 1. ovog člana, o istima odmah obaveste Berzu.

Član 169.

Odlukom o privremenoj obustavi trgovanja, ako drugačije nije regulisano ovim Pravilima, Berza naročito određuje vreme trajanja privremene obustave trgovanja i postupanje sa nalogima za trgovanje koji su ispostavljeni u TS, u smislu da:

- 1) utvrđuje mirovanje naloga za trgovanje do dana prestanka privremene obustave trgovanja;
- 2) povlači sve naloge za trgovanje hartijom od vrednosti za koju je trgovanje privremeno obustavljeno, a koji su do dana nastupanja privremene obustave trgovanja ispostavljeni u TS, ili
- 3) utvrđuje rok do kog datuma su članovi Berze dužni da sami povuku svoje naloge za trgovanje.

Privremena obustava trgovanja traje do sticanja uslova za nastavak trgovine, a najduže do isteka roka utvrđenog odlukom iz stava 1. ovog člana, ako nije drugačije regulisano ovim Pravilima.

Na odluke Berze donete u vezi sa privremenom obustavom trgovanja dozvoljena je žalba, a žalba ne odlaže izvršenje te odluke.

1. Privremena obustava trgovanja po predlogu

Član 170.

Predlog za privremenu obustavu trgovanja pod uslovima utvrđenim ovim članom Berzi može uputiti :

- 1) Izdavalac, uz obavezu da:
 - (1) u predlogu detaljno i argumentovano obrazloži razloge za privremenu obustavu trgovanja, uz dostavljanje odgovarajućih dokaza;

- (2) navede rok u kojem se realno može očekivati otklanjanje razloga i ispunjenje uslova za nastavak trgovanja;
 - (3) priloži odluku skupštine izdavaoca kojom se podržava podnošenje predloga, a koja čini njegov sastavni deo;
- 2) Izdavalac, u slučaju zamene postojećih akcija akcijama iz nove emisije, usled promene ISIN broja hartija od vrednosti uključenih na regulisano tržište, uz obavezno dostavljanje:
 - (1) odluke skupštine izdavaoca ili
 - (2) pravnosnažno potvrđenog plana reorganizacije, koji čine sastavni deo predloga;
- 3) drugo lice i to:
 - (1) zakoniti imalac koji poseduje najmanje 5% hartija od vrednosti na koje se predlog odnosi, ili
 - (2) lice po čijem je zahtevu hartija od vrednosti uključena na regulisano tržište u skladu sa zakonom i ovim Pravilima. (U daljem tekstu, lica iz tač. 1) do 3) ovog stava nazivaju se: predlagač.

Izuzetno, u vanrednim okolnostima koje sprečavaju redovno poslovanje izdavaoca, odgovorno lice izdavaoca može podneti predlog za privremenu obustavu trgovanja bez dostavljanja odluke skupštine, uz odgovarajuće obrazloženje i dokaze o vanrednoj prirodi nastalih okolnosti.

Berza po predlogu lica iz stava 1. tačke 3. ovog člana može privremeno obustaviti trgovanje, pod uslovom da predlogom obrazloženo navede razloge na kojima zasniva svoj predlog da kotirane hartije od vrednosti više ne ispunjavaju pravila regulisanog tržišta, odnosno da se organizovanje trgovanja istim nanosi ili bi se nanela značajna šteta interesima investitora ili pravilnom funkcionisanju tržišta, te uz predlog priloži dokaze i dokumentaciju kojom potvrđuje navode datog predloga, kao i predlog roka u kome se razumno može očekivati ispunjavanje uslova za nastavak trgovanja.

2. Privremena obustava trgovanja zbog razloga koji su u vezi sa pristupom i korišćenjem TS

Član 171.

Berza donosi odluku o privremenoj obustavi trgovanja u slučaju nastupanja okolnosti koje:

- 1) utiču na pravilno funkcionisanje TS sistema, ili
- 2) onemogućavaju većem broju članova Berze da istovremeno, ravnopravno i pod jednakim uslovima pristupaju i koriste TS, u skladu sa ovim Pravilima i u cilju očuvanja urednosti i redovnosti organizovanog trgovanja.

Član 172.

U slučaju više sile ili nastupanja okolnosti na koje Berza ne može uticati, a koje onemogućavaju pravilno funkcionisanje TS i nakon primene utvrđenih mera za obezbeđenje njegove funkcionalnosti u vanrednim okolnostima, Berza:

- 1) donosi odluku o privremenoj obustavi trgovanja do uspostavljanja uslova za nesmetano funkcionisanje TS i/ili
- 2) preduzima odgovarajuće mere radi omogućavanja završetka započetih poslova na berzanskom sastanku, o čemu bez odlaganja obaveštava članove Berze putem TS, odnosno na drugi primeren način, u zavisnosti od prirode nastalih okolnosti.

Berza donosi odluku o privremenoj obustavi trgovanja i u slučaju kada vanredne okolnosti iz stava 1. ovog člana nastupe kod članova Berze, na koje isti nisu mogli uticati, a zbog kojih veći broj članova, prema proceni Berze, nije u mogućnosti da istovremeno, ravnopravno i pod jednakim uslovima pristupi i koristi TS koji je u funkciji.

U smislu stava 2. ovog člana, pod većim brojem članova Berze podrazumeva se:

- 1) da više od 40% od ukupnog broja članova Berze nije u mogućnosti da istovremeno, ravnopravno i pod jednakim uslovima pristupi i koristi TS, ili
- 2) da manje od 40% članova Berze nije u mogućnosti da pristupi i koristi TS, ali da isti, prema poslednjem mesečnom izveštaju o ukupnoj vrednosti prometa koji je Berza dostavila Komisiji za hartije od vrednosti, ostvaruju više od 50% ukupnog prometa članova Berze.

3. Prestanak privremene obustave trgovanja i nastavak trgovanja hartijama od vrednosti na regulisanom tržištu

Član 173.

Po nastupanju ispunjenosti uslova za nastavak trgovanja, Berza donosi odluku o prestanku privremene obustave trgovanja i nastavku organizovanja trgovanja hartijama od vrednosti na segmentu regulisanog tržišta.

Berza donosi odluku o prestanku privremene obustave trgovanja i organizovanju nastavka trgovanja akcijama novog ISIN broja i u slučaju kada je promena ISIN broja akcija posledica podele ili spajanja akcija izdavaoca uz promenu nominalne vrednosti akcija tako da je osnovni kapital izdavaoca ostao nepromenjen.

Odlukom iz stava 1. ovog člana određuje se:

- 1) datum berzanskog sastanka sa kojim se nastavlja organizovanje trgovanja;
- 2) indikativna cena hartije od vrednosti za nastavak trgovanja i to u visini cene na zatvaranju, odnosno u visini preovlađujuće cene utvrđene na poslednjem pojedinačnom berzanskom sastanku koji je organizovan za trgovanje datim hartijama od vrednosti pre nastupanja privremene obustave trgovanja.

Izuzetno u slučaju iz stava 2. ovog člana indikativna cena za nastavak trgovanja utvrđuje se u visini cene iz stava 3. tačke 2) ovog člana, korigovane parametrima izvršene podele, odnosno spajanja akcija.

Član 174.

Ukoliko razlozi zbog kojih je trgovanje hartijama od vrednosti privremeno obustavljeno nisu otklonjeni u skladu sa odlukom o privremenoj obustavi, Berza može doneti jednu od sledećih odluka:

- 1) odluku o nastavku trgovanja hartijama od vrednosti istog izdavaoca na istom segmentu Listinga ili Open Market-a, u skladu sa uslovima utvrđenim ovim Pravilima i Pravilnikom o listingu;
- 2) odluku o nastavku trgovanja na istom segmentu Listinga ili Open Market-a, uz obavezu preduzimanja mera informisanja investicione javnosti, ukoliko je odlukom o privremenoj obustavi trgovanja kao uslov za nastavak trgovanja bilo naloženo dostavljanje dokumentacije i dokaza o ispunjavanju obaveza izrade i ažuriranja Informatora o izdavaocu, kao i obaveza izveštavanja u svojstvu javnog društva, u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima i aktima Berze;
- 3) odluku o produženju privremene obustave trgovanja hartijama od vrednosti datog izdavaoca.

U slučaju iz stava 1. tačke 2) ovog člana, Berza hartije od vrednosti izdavaoca odgovarajuće označava, u skladu sa ovim Pravilima.

Izuzetno od stava 1. i 2. ovog člana, Berza postupa u skladu sa nalogom Komisije za hartije od vrednosti, ukoliko takav nalog postoji.

X ISKLJUČENJE HARTIJA OD VREDNOSTI

Član 175.

Berza odlukom isključuje hartije od vrednosti sa regulisanog tržišta po nalogu Komisije za hartije od vrednosti u skladu sa ZTK.

Berza u skladu sa ZTK i podzakonskim aktom može doneti odluku o isključenju hartije od vrednosti iz trgovanja ukoliko hartija od vrednosti više ne ispunjava pravila regulisanog tržišta, izuzev ako bi to isključenje nanelo značajnu štetu interesima investitora ili pravilnom funkcionisanju tržišta, ili postoje druge zakonske smetnje za isključenje hartija od vrednosti sa Berze.

Odredbe ovih Pravila koje regulišu isključenje hartija od vrednosti sa regulisanog tržišta, shodno se primenjuju na isključenje hartija od vrednosti koje su kotirane na MTP Belex.

Pravilima postupka koja su utvrđena ovim Pravilima bliže su uređena pitanja u vezi sa zahtevom i priložima uz zahtev po pojedinačnim pitanjima u vezi sa isključenjem hartija od vrednosti sa segmenta regulisanog tržišta ili MTP Belex, kao i pitanja u vezi sa odlukama Berze po podnetim zahtevima.

Berza ne snosi odgovornost za bilo kakvu direktnu ili indirektnu štetu, uključujući izmaklu dobit, koja može nastati kao posledica donošenja odluke o isključenju hartija od vrednosti sa tržišta, ukoliko je ta odluka doneta u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima i ovim Pravilima.

1. Isključenje hartije od vrednosti sa regulisanog tržišta kada je trgovanje tom hartijom bilo privremeno obustavljeno

Član 176.

Berza donosi odluku o isključenju hartija od vrednosti sa regulisanog tržišta Berze kada je trgovanje istim bilo privremeno obustavljeno, a tokom trajanja privremene obustave trgovanja nastupi neki od osnova za isključenje hartija od vrednosti utvrđenih ovim Pravilima, o kojima Berza odlučuje bez zahteva izdavaoca.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, kada je osnov za isključenje nastupio zbog ispisa akcija iz Centralnog registra hartija od vrednosti, a izdavalac istovremeno ne podnese zahtev za uključenje novoizdatih akcija na regulisano tržište, Berza ga poziva da podnese takav zahtev u roku koji sama odredi.

Ako izdavalac ne postupi po pozivu iz stava 1. ovog člana u ostavljenom roku, Berza o tome obaveštava Komisiju za hartije od vrednosti.

2. Isključenje sa regulisanog tržišta po zahtevu

Član 177.

Berza može po zahtevu izdavaoca isključiti hartiju od vrednosti sa regulisanog tržišta (u daljem tekstu: zahtev za isključenje), u slučaju kada je:

- 1) doneta skupštinska odluka izdavaoca o:

- (1) povlačenju akcija sa regulisanog tržišta, kada je izdavalac uz prethodnu ispunjenost propisanih kumulativnih uslova, uspešno okončao postupak isplate nesaglasnih akcionara u skladu sa ZTK;
 - (2) isključenju akcija, kada su sve akcije izdavaoca otkupljene u postupku:
 1. preuzimanja u skladu sa zakonom kojim se uređuje preuzimanje akcionarskih društava;
 2. prinudnog otkupa ili prinudne prodaje akcija u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava;
 - (3) pokretanju postupka dobrovoljne likvidacije izdavaoca;
- 2) predmet zahteva isključenje dužničke hartije od vrednosti, pod uslovima koji su utvrđeni odobrenim prospektom za uključenje datih hartija od vrednosti na regulisano tržište ili odlukom o izdavanju datih hartija od vrednosti ako su uključene bez odobrenog prospekta.

Berza može isključiti hartiju od vrednosti sa regulisanog tržišta i po zahtevu lica po čijem zahtevu su hartije od vrednosti uključene na regulisano tržište u skladu sa ZTK i ovim Pravilima.

Na zahtev iz stava 2. ovog člana shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila o predlogu za privremenu obustavu trgovanja.

Uz zahtev za isključenje, prilaže se sledeća dokumentacija i dokazi:

- 1) skupštinska odluka izdavaoca o povlačenju akcija sa regulisanog tržišta i dokazi o ispunjenosti propisanih uslova ZTK i podzakonskim aktom:
 - (1) dokaz o registraciji predmetne odluke u nadležnom registru privrednih društava,
 - (2) zapisnik sa sednice skupštine na kojoj je doneta predmetna odluka, a koji sadrži podatak sa kojom je većinom doneta ova odluka, i
 - (3) neopoziva izjava nadležnog odbora Izdavaoca, data uz prihvatanje pune odgovornosti utvrđene propisima Republike Srbije kojom se potvrđuje da su ispoštovane propisane procedure za isplatu nesaglasnih akcionara i da su svi nesaglasni akcionari izdavaoca u celosti isplaćeni za vrednost svojih akcija u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj privredna društva, odnosno da nije bilo nesaglasnih akcionara sa donošenjem date odluke, kao i da ne postoje zakonske, niti druge smetnje za isključenje akcija izdavaoca sa Berze; ili
- 2) skupštinska odluka izdavaoca o isključenju akcija sa regulisanog tržišta doneta glasovima akcionara koji su preuzeli, odnosno otkupili date akcije u postupku prinudnog otkupa ili prinudne prodaje u skladu sa zakonom, sa dokazom o ispunjenosti datih uslova:
 - (1) zapisnikom sa sednice skupštine na kojoj je doneta predmetna odluka, a koji sadrži podatak o licu/licima i glasovima sa kojima je doneta ova odluka, i
 - (2) neopozivom izjavom nadležnog odbora Izdavaoca, datu uz prihvatanje pune odgovornosti utvrđene propisima Republike Srbije kojom se potvrđuje da ne postoje zakonske niti druge smetnje za isključenje akcija izdavaoca sa Berze; ili
- 3) skupštinska odluka izdavaoca o pokretanju postupka dobrovoljne likvidacije i isključenju hartija od vrednosti sa Berze; ili
- 4) odluka nadležnog odbora izdavaoca o podnošenju zahteva za isključenje dužničkih hartija od vrednosti, a kojom odlukom se taksativno navodi ispunjenost uslova za isključenje date hartije iz odobrenog prospekta za uključenje istih na regulisano tržište, ili odluke o izdavanju datih hartija od vrednosti ako su uključene bez odobrenog prospekta.

Uz zahtev za isključenje prilaže se i dokaz o uplati naknade za isključenje hartija od vrednosti sa segmenta regulisanog tržišta, odnosno MTP Belex u iznosu koji je utvrđen Tarifnikom Berze, kao i odgovarajući dokaz iz koga se može sagledati da je izdavalac, odnosno lice u čije ime je podnet zahtev, izmirio sva svoja dugovanja koja ima prema Berzi po osnovima utvrđenim Tarifnikom Berze i ugovorom koji ima zaključen sa Berzom.

Zahtev iz ovog člana podnosi lice koje je u nadležnom registru privrednih društava registrovano za zakonskog zastupnika izdavaoca ili lice koje u skladu sa ovim članom može podneti zahtev.

Zakonski zastupnik može pisanim punomoćjem, overenim u skladu sa propisima kojima se uređuje overa potpisa, a koje se prilaže u originalu uz zahtev, ovlastiti treće pravno ili fizičko lice da u njegovo ime podnese zahtev, izuzev u slučaju kada je punomoćje sadržano u ugovoru zaključenom sa članom Berze o pružanju usluga zastupanja u vezi sa poslovima na Berzi.

Smatra se da je izjavu iz ovog člana dao nadležni odbor izdavaoca, ako je istu potpisao predsednik odbora direktora, odnosno predsednika nadzornog odbora ako je upravljanje društvom dvodomno, a ako je organizacija i upravljanje izdavaoca regulisana posebnim zakonom, predsednika upravnog odbora izdavaoca.

Berza donosi odluku o isključenju hartija od vrednosti sa regulisanog tržišta kada su ispunjeni razlozi propisani ZTK, podzakonskim aktima i ovim Pravilima, osim u slučajevima kada zakonom postoje izričite zabrane ili ograničenja za isključenje.

Određbe ovog člana koje se odnose na isključenje hartija od vrednosti sa regulisanog tržišta po osnovu donete skupštinske odluke shodno se primenjuju na isključenje hartija od vrednosti usled statusne promene izdavaoca kojom se gubi svojstvo javnog akcionarskog društva.

Član 178.

Odluka Berze doneta po zahtevu za isključenje hartija od vrednosti sa regulisanog tržišta, dostavlja se izdavaocu, odnosno licu koje je u skladu sa ovim Pravilima podnelo zahtev za isključenje, i o donošenju iste dostavljaju se podaci Komisiji za hartije od vrednosti u skladu sa podzakonskim aktom.

Protiv odluke iz stava 1. ovog člana dozvoljena je žalba, a žalba ne odlaže izvršenje te odluke.

Odluku iz stava 1. ovog člana Berza objavljuje na svojoj internet stranici i objavom iste smatra se da je Berza izvršila obavezu informisanja i izdavaoca čije hartije od vrednosti nisu uključene na regulisano tržište po njegovom zahtevu u skladu sa ZTK i ovim Pravilima, a predmet su predloga za isključenje njegovih hartija od vrednosti sa regulisanog tržišta.

3. Isključenje sa regulisanog tržišta u drugim slučajevima.

Član 179.

Berza isključuje hartije od vrednosti sa regulisanog tržišta pored slučajeva utvrđenih ovim Pravilima i u slučaju kada je izdavalac informiše i podnese zahtev za isključenje, ili Berza dođe u saznanje na drugi način, da je:

- 1) nad izdavaocem pokrenut postupak stečaja i da je nastupila pravnosnažnost rešenja o otvaranju ovog postupka;
- 2) izvršen ispis hartija od vrednosti izdavaoca iz Centralnog registra;
- 3) izvršeno brisanje izdavaoca iz nadležnog registra privrednih društava;
- 4) u drugim slučajevima utvrđenim ovim Pravilima i/ili Pravilnikom o listingu.

Izuzetno, do pravnosnažnosti pokretanja postupka stečaja nad izdavaocem, Berza može privremeno obustaviti trgovanje njegovim hartijama od vrednosti na regulisanom tržištu.

Berza, bez donošenja posebne odluke, briše dužničku hartiju od vrednosti sa regulisanog tržišta o roku njenog dospeća i nakon završetka poslednjeg berzanskog sastanka organizovanog za trgovanje datom hartijom od vrednosti koji je određen aktom Berze kojim su iste uključene na regulisano tržište.

XI NAČIN ORGANIZOVANJA I FUNKCIONISANJA TS**Član 180.**

Trgovanje hartijama od vrednosti na Berzi obavlja se isključivo putem TS, u skladu sa pravilima i procedurama utvrđenim ovim Pravilima.

Berza organizuje i upravlja TS na način kojim se obezbeđuje tačnost i pouzdanost pri prikupljanju, unosu, obradi, prenosu i upotrebi podataka kojima raspolaže Berza i kojima se obezbeđuju i ispunjavaju drugi uslovi utvrđeni ZTK i podzakonskim aktima, a vodeći računa o prirodi, obimu i složenosti poslova koje obavlja.

Za pravilno funkcionisanje TS, Berza obezbeđuje ispunjenost sledećih uslova:

1. Organizaciono-prostorni uslovi, koji podrazumevaju postojanje posebne tehničke prostorije (tehničke sobe) sa:

- neprekidnim napajanjem električnom energijom (agregat, UPS),
- uzemljenjem i antistatičkom podlogom,
- uređajima za klimatizaciju kojima se obezbeđuje temperaturna stabilnost,
- sistemom protivpožarne zaštite,
- kontrolom pristupa i drugim bezbednosnim merama.

2. Tehnički uslovi, koji uključuju:

- odgovarajući broj i kapacitet serverske i radne opreme neophodne za nesmetano obavljanje berzanskih poslova,
- adekvatnu softversku podršku kojom se omogućava elektronsko trgovanje svim vrstama hartija od vrednosti i primena svih metoda trgovanja u skladu sa ovim Pravilima,
- telekomunikacioni uslovi koji obuhvataju postojanje dovoljnog broja odgovarajućih telekomunikacionih linija i druge komunikacione infrastrukture.

Aktom o unutrašnjoj organizaciji Berze određuju se organizacione jedinice Berze i ovlašćena lica Berze za obavljanje pojedinih poslova u vezi sa TS.

1. Otpornost i kapacitet sistema za elektronsko trgovanje i obezbeđenje kontinuiteta poslovanja**Član 181.**

Berza u cilju obezbeđenja kontinuiteta poslovanja ima uspostavljene efikasne sisteme, postupke i mehanizme kojima obezbeđuje otpornost TS, u smislu obezbeđenja dovoljnog kapaciteta za funkcionisanje TS bez kvarova, prekida ili grešaka u sistemu pri uparivanju naloga, a u skladu sa zahtevima ZTK i podzakonskih akata.

Berza pre uvođenja novih funkcionalnosti TS, odnosno nadogradnje sistema, sprovodi testiranje sistema u skladu sa odredbama ZTK, podzakonskim aktom i aktom Berze.

Berza ima plan kontinuiteta poslovanja kojim definiše postupke i mehanizme za upravljenje i rešavanje incidenata koji uzrokuju prekid u radu TS u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima.

Pored TS, Berza organizuje i rezervni informacioni sistem koji u slučaju otkazivanja TS, preuzima njegovu funkciju, a u skladu sa ZTK, podzakonskim aktom i propisima koji uređuju bezbednost informacionih sistema.

2. Kontinuirano praćenje funkcionisanja TS

Član 182.

Berza u realnom vremenu nadzire funkcionisanje i korišćenje sistema TS, naročito u pogledu:

- 1) maksimalni kapacitet prijema poruka u sekundi;
- 2) ukupan broj poruka u sistemu, raščlanjeno na elemente sistema trgovanja, uključujući:
 - (1) broj primljenih poruka u sekundi;
 - (2) broj poslatih poruka u sekundi;
 - (3) broj odbijenih poruka u sekundi;
- 3) vremena odziva sistema, koje se meri kao period između prijema poruke kroz bilo koji predviđeni način pristupa sistemu i slanja povezane poruke sa istog sistema, nakon obrade od strane sistema za uparivanje;
- 4) Pravilnog i neprekidnog rada sistema uparivanja naloga.

Tokom kontinuiranog praćenja funkcionisanja sistema za trgovanje, Berza periodično spovodi stres testiranja u cilju provere rada hardvera, softvera i komunikacionih kanala.

Berza bez odlaganja preduzima sve neophodne mere i aktivnosti u cilju rešavanja eventualnih problema uočenih u funkcionisanju sistema, uključujući i mogućnost njegovog prilagođavanja, ograničavanja ili isključenja.

Organizovanje, nadzor i periodično preispitivanje rada i kapaciteta sistema algoritamskog trgovanja vrše se u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala, podzakonskim aktima i posebnim uputstvom Berze.

3. Procena usklađenosti TS sa propisanim zahtevima

Član 183.

Berza pre uvođenja novih funkcionalnosti TS, kao i najmanje jednom godišnje vrši samoprocenu usklađenosti TS sa propisanim zahtevima, uključujući i zahteve koji se odnose na algoritamsko trgovanje, a uzimajući u obzir prirodu obim i složenost poslovanja Berze.

O izvršenoj samoproceni Berza sačinjava izveštaj koji odobrava Nadzorni odbor Berze, koji se čuva najmanje 5 godina od odobravanja u evidenciji Berze.

U okviru sistema upravljanja i odlučivanja o proceni usklađenosti TS sa propisanim zahtevima, Berza uzima u obzir sve raspoložive informacije, naročito:

- 1) analize tehničkih pitanja, rizika i usklađenosti pri donošenju ključnih odluka;
- 2) procene nivoa odgovornosti, uključujući postupke razvoja, uvođenja i naknadnih nadogradnji sistema trgovanja i rešavanje problema uočenih pri praćenju sistema trgovanja;
- 3) efikasnost postupaka za pribavljanje informacija na način da se uputstva mogu efikasno i blagovremeno zatražiti i sprovesti;
- 4) razdvajanje zadataka i odgovornosti na način da omogućuje efikasan nadzor usklađenosti mesta trgovanja.

Praćenja usklađenosti sistema za trgovanje sa propisanim zahtevima obuhvata i nadležnosti Berze za praćenje ispunjenosti propisanih uslova za primenu algoritamskog trgovanja od strane članova Berze koji isti koriste.

U okviru funkcije praćenja usklađenosti sistema za trgovanje sa propisanim zahtevima Berza vrši periodičnu proveru plana i mehanizama za kontinuitet poslovanja.

5. Usklađivanje poslovnih satova

Član 184.

Berza se stara o usklađenosti poslovnih satova koji se koriste za evidentiranje datuma i vremena svih događaja na Berzi o kojima se izveštava, u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima.

Berza jednom godišnje vrši proveru usklađenosti poslovnih satova sa zahtevima maksimalnog odstupanja.

6. Uslovi za pristup i korišćenje TS

Član 185.

Članovi Berze su obavezni da svoje poslovanje u delu rada sa TS obavljaju u svemu prema pravilima pristupa i korišćenja TS koji su utvrđeni ovim Pravilima i drugim aktima Berze, i da svojim aktima regulišu pravila i procedure usaglašene sa pravilima i procedurama pristupa i korišćenja TS.

Članovi Berze su obavezni da svoje poslovanje u smislu stava 1. ovog člana usaglašavaju sa svim izmenama i dopunama ovih Pravila, tehničkom dokumentacijom i protokolima za komunikaciju informacionih sistema članova Berze sa TS, kao i odlukama, merama i uputstvima izrađenim u skladu sa ovim Pravilima.

Član 186.

Član Berze prethodnim obezbeđenjem ispunjenosti uslova tehničke organizovanosti za članstvo na Berzi u skladu sa ovim Pravilima, obezbeđuje uslove za pristup i korišćenje TS, sa svog glavnog Informacionog sistema, pod uslovima i na način koji su utvrđeni ovim Pravilima.

Član Berze koji je uspostavio rezervni Informacioni sistem, može pristupati i koristiti TS sa svog rezervnog Informacionog sistema pod uslovima i na način koji je propisan ovim Pravilima.

Odredbe ovih Pravila o uslovima za pristup i korišćenje TS odnose se na glavni Informacioni sistem člana Berze, a primenjuju se i na rezervni Informacioni sistem člana Berze, ako drugačije nije regulisano ovim Pravilima.

Član 187.

Član Berze pristupa i koristi TS po pravilu sa svog glavnog Informacionog sistema.

Prelazak na pristup i korišćenje TS sa rezervnog Informacionog sistema člana Berze, ako ga je uspostavio, vrši se primenom pravila i procedura utvrđenih ovim članom.

U slučaju prelaska na rezervni informacioni sistem, član Berze je dužan da odmah telefonskim putem obavesti Berzu o nastupanju razloga za prelazak i da istovremeno potvrdi navedeno obaveštenje u pisanoj formi putem elektronske pošte.

Berza javno objavljuje na svojoj internet stranici podatke o kontakt licima nadležnim za poslove iz stava 1. ovog člana.

Član Berze po upućivanju zahteva iz stava 3. ovog člana, dužan je da odmah, bez odlaganja obezbedi da lice koje vrši informatičku i tehničku podršku u vezi rezervnog Informacionog sistema člana Berze kontaktira ovlašćeno lice Berze iz stava 3. ovog člana i preduzme druge potrebne aktivnosti na uspostavljanju uslova za aktiviranje rezervnog Informacionog sistema člana Berze.

Po podnetom zahtevu iz stava 3. ovog člana, Berza u saradnji sa članom Berze, a po izvršenoj proveru telekomunikacionih i drugih uslova za pristup i korišćenje TS sa rezervnog

Informacionog sistema člana Berze, u najkraćem roku, a najkasnije narednog berzanskog sastanka, omogućiti pristup i korišćenje TS.

Član 188.

Po prestanku razloga zbog kojih je članu Berze odobren pristup i korišćenje TS sa rezervnog Informacionog sistema člana Berze, preduzimaju se aktivnosti na prelasku pristupa i korišćenja TS sa glavnog Informacionog sistema člana Berze, a primenom pravila procedure iz člana 195. ovih Pravila.

Član 189.

U slučaju kada zbog specifičnosti organizacione i tehničke osposobljenosti člana Berze postoji opravdana potreba da se pojedina međusobna prava i obaveze Berze i člana Berze u vezi sa uslovima i načinom pristupa i korišćenja TS urede na način koji odstupa od ovih Pravila, a u pogledu:

- 1) postupka i nadležnosti obavljanja poslova instalacije, održavanja i podešavanja opreme člana Berze;
 - 2) podrške u otklanjanju problema u pristupu i korišćenju TS;
 - 3) odgovornosti za štetu uzrokovanu radnjama na instalaciji, podešavanju i održavanju hardverskih i softverskih komponenti opreme člana Berze, kao i
 - 4) drugih odstupanja od odredbi Pravila Berze,
- data pitanja uz prethodno odobrenje Nadzornog odbora Berze uređuju se zaključenjem posebnog ugovora, čiju sadržinu utvrđuje Direktor Berze.

Član 190.

Pravo pristupa i korišćenja TS imaju samo zaposleni člana Berze koji su u skladu sa ovim Pravilima stekli status ovlašćenog brokera.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ograničeni pristup TS:

- 1) sa pravom korišćenja istog, ograničeno samo za ispostavljanje naloga za trgovanje u poslovima obavljanja procedura i operacija na regulisanom tržištu, odnosno MTP propisanih zakonom i u skladu sa sporazumom koji je sa Berzom u skladu sa ovim Pravilima zaključila Republika Srbija ili Centralni registar;
- 2) bez prava korišćenja istog za ispostavljanje naloga za trgovanje, imaju zaposleni člana Berze koji obavljaju poslove:
 - (1) kontrole poslova u skladu sa ZTK;
 - (2) upravljanja hartijama od vrednosti u ime i za račun nalogodavaca (portfolio menadžer);
 - (3) pružanja savetodavnih usluga u vezi sa poslovanjem hartijama od vrednosti (investicioni savetnik).

Berza licu iz stava 2. ovog člana izdaje dozvolu za ograničeni pristup TS i ako to lice nema zvanje brokera, pod uslovom da ispunjava ostale uslove propisane ovim Pravilima za izdavanje dozvole za trgovanje.

Na zahtev i obezbeđenje ispunjenosti uslova za izdavanje dozvole za ograničeni pristup TS u smislu stavova 2. i 3. ovog člana shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila o zahtevu i obezbeđenju uslova za izdavanje dozvole za trgovanje ovlašćenog brokera.

Na obaveze lica kome je Berza izdala dozvolu iz stava 2. ovog člana, shodno se primenjuju obaveze utvrđene ovim Pravilima za ovlašćenog brokera.

Član 191.

Za potrebe člana Berze, uz naknadu utvrđenu Tarifnikom Berze, Berza obezbeđuje:

- 1) klijentske aplikacije za trgovanje, za server i klijentsku radnu stanicu, posebno za glavni Informacioni sistem i posebno za rezervni Informacioni sistem člana Berze;
- 2) sertifikate za pristup i korišćenje TS sa glavnog i rezervnog Informacionog sistema člana Berze;
- 3) BelexFIXAPI modul za povezivanje korisničke aplikacije sa TS;

4) Uputstva za konekciju na ATHEX Trader.

Član 192.

Ovlašćena lica Berze vrše poslove:

- 1) instalacije klijentske aplikacije na server i klijentske radne stanice člana Berze za glavni i rezervni Informacioni sistem člana Berze;
- 2) priključenja servera i klijentske radne stanice na TS i finalno podešavanje klijentske aplikacije za glavni i rezervni Informacioni sistem člana Berze;
- 3) Stručnu pomoć u povezivanju na ATHEX Trader.

Član 193.

Članovi Berze su dužni da prilikom korišćenja klijentskih radnih stanica i servera postupaju u skladu sa sledećim pravilima:

- 1) nakon instalacije klijentske aplikacije, član Berze ne sme, bez prethodne saglasnosti Berze, instalirati nove softverske komponente, niti preduzimati radnje koje mogu ugroziti bezbednost i efikasan rad informacionog sistema Berze. Instalirani server i klijentske radne stanice ne mogu se ustupati na korišćenje drugim korisnicima.TS;
- 2) instalirani server, odnosno klijentska radna stanica mogu se oristiti samo za daljinsko trgovanje na Berzi;
- 3) Član Berze ne sme modifikovati server ili klijentsku radnu stanicu, niti kopirati njihov sadržaj, niti instalirati softver za daljinsko trgovanje na drugoj opremi, osim:
 - (1) u slučaju uspostavljanja rezervnog informacionog sistema, ili
 - (2) u slučaju zastarelosti ili neispravnosti fizičkog ili virtuelnog servera, pod uslovom da za to prethodno pribavi saglasnost Berze;
- 4) nakon izvršene instalacije klijentske aplikacije od strane Berze, član Berze ne sme instalirati niti pokretati bilo kakav drugi softver na predmetnim uređajima, osim kada se to vrši radi organizacije i održavanja rezervnog informacionog sistema, u skladu sa procedurom utvrđenom ovim Pravilima;
- 5) član Berze je odgovoran za sinhronizaciju vremena na svojim radnim stanicama i serverima sa zvaničnim vremenom Republike Srbije.

Korišćenje aplikacije ATHEX Trader, uključujući instalaciju, pristup, način unosa naloga i bezbednosne zahteve, reguliše se uputsvom baziranim na tehničkim uslovima propisanim ugovorom sa Atinskom berzom i smernicama proizvođača aplikacije.

Član 194.

Ukoliko član Berze želi da promeni namenu servera, odnosno klijentske radne stanice, kao i kada prestane da koristi Belex, bez obzira na razloge, član Berze je obavezan da o tome odmah obavesti Berzu.

Berza je obavezna da odmah, a najkasnije u roku od pet radnih dana, deinstalira server, odnosno klijentsku radnu stanicu i iste isključi iz TS, nakon čega član Berze može vršiti promene namene datog servera, odnosno radne stanice.

Član 195.

Kod korišćenja KLIJENTSKIH APLIKACIJA primenjuje se princip ravnopravnosti, koji podrazumeva:

- 1) jednaku mogućnost pristupa TS svim njegovim korisnicima,
- 2) da podaci koji se emituju iz TS su istovremeno dostupni svim njegovim korisnicima.

TS obezbeđuje ravnopravni tretman svih naloga za trgovanje primljenih u TS.

Član 196.

Članu Berze zabranjeno je da zloupotrebljava ovlašćenje za pristup i korišćenje TS, odnosno da isti koristi suprotno odredbama ovih Pravila, kao i odlukama, merama i uputstvima izrađenim u skladu sa ovim Pravilima.

Član 197.

TS se pristupa kroz bezbedne kanale komunikacije korišćenjem individualnog korisničkog imena i lozinke koju Berza dodeljuje na ime ovlašćenog brokera, koji je dužan da istim isključivo lično, pristupa i koristi klijentsku aplikaciju.

Članovi Berze TS-u pristupaju putem sledećih kanala komunikacije:

1. VPN konekcije tipa lokacija-do-lokacije (site-to-site), realizovane korišćenjem standardizovanih bezbednosnih protokola (npr. IPsec, SSL/TLS ili ekvivalentnih), uz obaveznu autentifikaciju i enkripciju u skladu sa tehničkim zahtevima Pružaoca usluge; ili
2. klijentske web aplikacije (ATHEX Trader), pri čemu se autentifikacija i enkripcija ostvaruje korišćenjem mehanizma međusobne TLS autentifikacije (mTLS), uz obavezno posedovanje važećeg digitalnog sertifikata izdatog od strane ovlašćenog sertifikacionog tela i prihvaćenog od strane Pružaoca usluge.

Svaki drugi vid povezivanja ili pokušaj pristupa servisu van gorenavedenih kanala smatra se neovlašćenim pristupom i predstavlja povredu ovih Pravila.

Berza inicijalno definiše lozinku iz stava 1. ovog člana za klijentsku aplikaciju Belex, a ovlašćeni broker je dužan da je odmah prilikom prvog pristupa TS izmeni i ne sme je saopštavati, niti na drugi način učiniti dostupnom drugim licima.

Član Berze koji koristi klijentsku aplikaciju ATHEX Trader samostalno kreira korisničko ime i lozinku za pristup, a na osnovu podataka koje je dostavio u zahtevu za izdavanje dozvole. Ukoliko neovlašćeno lice dođe u posed lozinke iz stava 2. ovog člana, ovlašćeni broker je dužan da odmah izvrši promenu lozinke i bez odlaganja o tome obavesti Berzu.

Član Berze snosi odgovornost za štetu nastalu usled zloupotrebe otkrivene lozinke, ako je do iste došlo usled nepostupanja ovlašćenog brokera u skladu sa obavezama iz ovog člana.

Član 198.

Član Berze može razvijati i koristiti sopstvene interne aplikacije, pod uslovom da njihovo korišćenje ne ugrožava funkcionisanje TS.

Razvoj i instalacija aplikacija iz stava 1. ovog člana, nisu dozvoljeni na serverima i klijentskim radnim stanicama koje su povezane sa TS.

Ukoliko se utvrdi da aplikacije iz stava 1. ovog člana ugrožavaju bezbednost, stabilnost ili funkcionalnost sistema TS, Berza može naložiti njihovo privremeno ograničavanje, zabranu korišćenja ili trajno uklanjanje.

Član 199.

Član Berze je u potpunosti odgovoran za prosleđivanje naloga za trgovanje u TS, kao i za ispravnost i potpunost podataka sadržanih u tim nalogima.

Članovi Berze su dužni da obezbede tehničke, organizacione i kontrolne mehanizme u cilju obezbeđivanja uslova da nalozi prosleđeni u TS svojim obimom, cenom ili drugom karakteristikom, ne mogu ugroziti regularnost i ispravnost trgovanja i integritet tržišta.

Član 200.

Član Berze je obavezan da ovlašćenim licima Berze omogući da neometano u svakom trenutku izvrše reviziju tehničke opreme člana Berze, prate način korišćenja opreme i poštovanje odredbi ovih Pravila.

U cilju kontrole rada TS, uključujući i sve klijentske aplikacije članova Berze koje komuniciraju sa njim, Berza može, osim ako drugačije nije propisano ugovorom iz člana 189. ovih Pravila, bez prethodne saglasnosti člana Berze:

- instalirati posebni softver za nadzor i praćenje funkcionalnosti TS, uključujući njegove podsisteme i aplikativne interfejse, i/ili
- koristiti druga tehničko-tehnološka sredstva i alate za kontinuirano praćenje i kontrolu funkcionisanja TS.

Ovlašćena lica Berze dužna su da poslove iz st. 1. i 2. ovog člana obavljaju na način koji u najmanjoj mogućoj meri ometa redovne aktivnosti trgovanja.

Član 201.

Berza je dužna da članovima Berze koji koriste TS omogući pristup informacijama o nalogima, cenama i obimu trgovanja, u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim ovim Pravilima i tehničkim uslovima propisanim za korišćenje tog sistema.

Članovi Berze su dužni da sa informacijama koje su im dostupne u smislu stava 1. ovog člana, postupaju u skladu sa odredbama ovih Pravila.

Član 202.

Berza je ovlašćena da koristi, proverava i proučava podatke dobijene iz TS i da objavljuje iste u skladu sa svojim aktima.

Član 203.

Članovi Berze dužni su da bez odlaganja obaveste Berzu o svakom događaju koji ih onemogućava da pristupe sistemu TS, ispostavljaju naloge za trgovanje ili sprovede druge operacije u tom sistemu.

U slučaju iz stava 1. ovog člana članovima Berze je na raspolaganju sistem podrške korišćenja TS, postavljen od strane Berze, a koji naročito obuhvata davanje usmenih instrukcija i uputstava i preduzimanje aktivnosti na otklanjanju uzroka iz stava 1. ovog člana, od strane ovlašćenih lica Berze.

Odmah po prestanku uslova iz stava 1. ovog člana, članovi Berze su dužni da o tome obaveste Berzu.

Član 204.

Za potrebe člana Berze u cilju pružanja pomoći u otklanjanju problema vezanih za pristup i korišćenje TS, a koji su po svojoj prirodi takvi da ih član Berze uz odgovarajuće uputstvo ovlašćenih lica Berze može sam otkloniti, ovlašćena lica Berze pružaju pismenu ili usmenu podršku članu Berze, korišćenjem svih primerenih sredstava komunikacije.

Za komunikaciju sa licima iz stava 1. ovog člana, Berza obezbeđuje odgovarajući broj telefonskih linija i drugih primerenih komunikacionih sredstava.

Na postupak komunikacije člana Berze i Berze u slučaju postojanja potrebe za pružanjem podrške Berze članu Berze, shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila o uspostavljanju uslova za pristup i korišćenje TS sa rezervnog Informacionog sistema člana Berze.

Član 205.

Berza obavlja sledeće poslove u vezi sa klijentskim aplikacijama:

1. održavanje i podešavanje klijentskih aplikacija na serverima i klijentskim radnim stanicama članova Berze;
2. zamenu postojećih verzija klijentskih aplikacija novim verzijama;
3. modifikacije aplikacija i druge poslove koji se odnose na funkcionisanje klijentskog softvera u okviru TS

Berza ne obavlja poslove instalacije, održavanja i tehničke podrške za funkcionisanje hardverske opreme i sistemskog softvera na strani člana Berze.

Član 206.

Berza odgovara za ispravno funkcionisanje klijentske aplikacije, u skladu sa ovim Pravilima.

Za štetu nastalu članu Berze, njegovim klijentima ili trećim licima, Berza odgovara samo ako je šteta neposredno prouzrokovana neispravnim funkcionisanjem klijentske aplikacije koje je posledica namere ili grube nepažnje zaposlenih u Berzi.

Član 207.

Berza ne odgovara za štetu nastalu usled:

1. prekida ili kvara telekomunikacionih veza na strani člana Berze, uključujući posledice više sile ili greške u rukovanju opremom od strane člana Berze;
2. neispravnosti sistemskog softvera i hardvera na opremi člana Berze;
3. nepotpune ili nepravilne obrade i prenosa podataka van sfere uticaja Berze;
4. grešaka člana Berze u korišćenju TS, uključujući neovlašćene izmene konekcije ili konfiguracije sistema;
5. problema u funkcionisanju TS u vanrednim okolnostima izazvanim višom silom;
6. poteškoća nastalih tokom prelaska sa glavnog na rezervni informacioni sistem člana Berze i obrnuto;
7. postupanja trećih lica, nepredviđenih okolnosti ili drugih događaja van kontrole Berze, uključujući slučajeve kada instalaciju, podešavanje i održavanje opreme nije obavila Berza u skladu sa ugovorom iz člana 189. ovih Pravila.

Član 208.

Ako ovlašćena lica Berze tokom trajanja trgovanja utvrde da radnje koje potiču sa servera ili klijentske radne stanice člana Berze ometaju ili ugrožavaju normalno funkcionisanje TS, Berza može bez odlaganja privremeno onemogućiti pristup tom serveru, odnosno radnoj stanici, isključivanjem iz sistema.

O donetoj meri Berza obaveštava člana Berze, navodeći razloge isključenja i upućujući upozorenje o obavezi hitnog otklanjanja uzroka koji su doveli do isključenja.

Ukoliko je član Berze pristupao sistemu putem aplikacije ATHEX Trader, Berza je ovlašćena da ograniči pristup i toj aplikaciji, ukoliko je nesmetano funkcionisanje TS time direktno ugroženo.

Član 209.

Član Berze i njegov ovlašćeni broker snose odgovornost za svako kršenje ovih Pravila, uključujući i svaku radnju ili propust u suprotnosti sa njihovim odredbama, u skladu sa pravilima o disciplinskoj i drugoj odgovornosti utvrđenoj ovim Pravilima.

U slučajevima iz stava 1. ovog člana, kao i u slučaju ponovljenih radnjih iz člana 208. ovih Pravila, Berza isključuje server, odnosno klijentsku radnu stanicu iz TS i pristup TS, o čemu obaveštava člana Berze, navodeći razloge isključenja.

7. Uslovi za pristup i korišćenje TS putem BelexFIXAPI modula

Član 210.

Berza svim članovima Berze omogućava da na ravnopravan način i pod uslovima utvrđenim ovim Pravilima, a u postupku uređenom uputstvom Berze, koriste BelexFIXAPI modul.

BelexFIXAPI modul omogućava korišćenje sledećih FIXAPI servisa Berze:

- 1) automatsko elektronsko ispostavljanje naloga za trgovanje u TS, iz korisničke aplikacije u TS (ne uključujući naloge za blok transakcije);
- 2) automatski elektronski prenos informacije o statusu naloga u Knjizi naloga i informacija o statusu zaključnica u Knjizi zaključnica iz TS u korisničku aplikaciju;

TS posebno označava naloge za trgovanje iz stava 2. tačke 1. ovog člana pod imenom ovlašćenog brokera koga odredi član Berze, pri čemu je član Berze odgovoran za naloge za trgovanje označene u smislu ovog stava.

Pored FIXAPI servisa iz stava 2. ovog člana, Berza može razvijati i druge FIXAPI servise.

Član 211.

BelexFIXAPI modul može koristiti član Berze čiju je korisničku aplikaciju, u delu funkcionalnosti koja omogućava elektronsko povezivanje korisničke aplikacije sa TS putem BelexFIXAPI modula (u daljem tekstu: FIXAPI funkcionalnost), Berza sertifikovala u postupku uređenom uputstvom iz člana 210. ovih Pravila.

Član 212.

Postupak za odobrenje članu Berze da pristupa i koristi TS putem BelexFIXAPI funkcionalnosti započinje na osnovu njegovog pismenog zahteva upućenog Berzi uz koji se prilaže ugovor o korišćenju BelexFIXAPI funkcionalnosti potpisan od strane registrovanih zakonskih zastupnika podnosioca zahteva.

Po prijemu zahteva iz stava 1. ovog člana, Berza isporučuje članu Berze BelexFIXAPI modul sa pripadajućom dokumentacijom u svrhu razvoja FIXAPI funkcionalnosti.

Član Berze sam vrši instalaciju BelexFIXAPI modula na svom serveru.

U slučaju da se iz zahteva iz stava 1. ovog člana može utvrditi da član Berze namerava da koristi aplikaciju čiju je FIXAPI funkcionalnost Berza već sertifikovala, sprovodi se skraćeni postupak implementacije FIXAPI aplikacije člana Berze, koji obuhvata samo probno trgovanje koje se odvija na produkcionim okruženjima člana Berze i Berze, van termina erzanskog sastanka.

Član 213.

Pre puštanja u produkcijski rad sertifikovane FIXAPI funkcionalnosti korisničke aplikacije, Berza potpisuje i overava ugovor koji je sastavni deo zahteva za korišćenje BelexFIXAPI funkcionalnosti.

Ugovor iz stava 1. ovog člana se smatra zaključenim danom kada ga potpišu sve ugovorne strane.

Član Berze koji je zaključio ugovor iz stava 1. ovog člana dužan je da obezbedi i koristi najmanje jednu klijentsku radnu stanicu sa instaliranom klijentskom aplikacijom za pristup i korišćenje TSu skladu sa tehničkim uslovima propisanim ovim Pravilima.

Član 214.

U slučaju izmena na sertifikovanoj FIXAPI funkcionalnosti korisničke aplikacije, kao i izmena drugih funkcionalnosti korisničke aplikacije koje mogu uticati na funkcionisanje sertifikovane FIXAPI funkcionalnosti, sprovodi se postupak ponovnog testiranja i sertifikacije, u skladu sa postupkom propisanim članovima 211. i 212. ovih Pravila.

Postupak ponovnog testiranja i sertifikacije sprovodi se u slučaju izvršenih izmena na sertifikovanoj FIXAPI funkcionalnosti korisničke aplikacije, kao i u slučaju izmena drugih funkcionalnosti korisničke aplikacije, a koje su od uticaja na funkcionisanje sertifikovane FIXAPI funkcionalnosti korisničke aplikacije u smislu da:

- 1) mogu narušiti kompatibilnost korisničke aplikacija i TS ili
- 2) su posledica uvođenja nove funkcionalnosti korisničke aplikacije koja može uticati na komunikaciju sa TS.

Član Berze je dužan da o svakoj nameravanoj izmeni u smislu ovog člana, blagovremeno obavesti Berzu.

Nakon uspešno završenog ponovnog testiranja i sertifikacije u smislu ovog člana, član Berze može početi sa korišćenjem izmenjene korisničke aplikacije.

Član 215.

Berza je obavezna da u slučaju izmena u TS koje uslovljavaju izmene u korisničkoj aplikaciji, u najkraćem mogućem roku članu Berze najavi predstojeće izmene i obavesti ga o detaljima istih, i utvrdi primeren rok za prilagođavanje Korisničke aplikacije izmenama u TS.

Berza će u zavisnosti od vrste i obima izmena iz stava 1. ovog člana proceniti da li je neophodno da član Berze nakon prilagođavanja korisničke aplikacije datim izmenama, izvrši ponovno testiranje i sertifikaciju FIXAPI funkcionalnosti korisničke aplikacije.

Ponovno testiranje i sertifikacija FIXAPI funkcionalnosti korisničke aplikacije u smislu stava 2. ovog člana vrši se po postupku koji je regulisan uputstvom Berze.

Član 216.

Ako ovlašćena lica Berze utvrde da korisnička aplikacija ometa normalno funkcionisanje TS i/ili ugrožava integritet TS, Berza će članu Berze, odmah, bez prethodne najave, suspendovati korišćenje BelexFIXAPI funkcionalnosti.

Član 217.

U slučaju iz člana 181. ovih Pravila, korišćenje BelexFIXAPI modula uređuje se posebnim aktom Berze (Plan kontinuiteta poslovanja).

Član 218.

Odredbe ovih Pravila kojim se regulišu prava, obaveze i odgovornosti članova Berze i Berze u vezi sa pristupom i korišćenjem TS putem klijentske radne stanice, shodno se primenjuju na pristup i korišćenje TS putem BelexFIXAPI modula.

XII IZVEŠTAVANJE BERZE I EDUKACIJA**1. Izveštavanje Berze****Član 219.**

Berza dostavlja Komisiji za hartije od vrednosti izveštaje, obaveštenja i podatke u rokovima, obimu i na način propisan ZTK i podzakonskim aktima.

Član 220.

Berza preko informacionog sistema vodi evidenciju o transakcijama finansijskim instrumentima koji su uključeni u trgovanje na regulisano tržište, odnosno MTP Belex.

Član 221.

Informacije o toku berzanskog sastanka koje nisu predmet javnog objavljivanja mogu biti raspoložive uz odobrenje Direktora Berze samo ovlašćenim licima zaposlenim na Berzi, odnosno licima koja po zakonu i aktima Berze imaju ovlašćenje da dobiju takve informacije, na njihov pisani zahtev.

Član 222.

Berza na svojoj internet stranici objavljuje sledeće izveštaje:

- 1) dnevni izveštaj o trgovanju, koji sadrži podatke o količini i ceni na zatvaranju svakog trgovanog finansijskog instrumenta, kao i vrednost indeksa;
- 2) nedeljni izveštaj, koji obuhvata podatke o trgovanju, strukturi prometa po segmentima, učešću članova Berze u trgovanju i vrednosti indeksa;
- 3) mesečni izveštaj, koji sadrži podatke o trgovanju, strukturi prometa po segmentima i članovima Berze, kao i vrednosti indeksa;
- 4) izveštaje o kvalitetu izvršenja transakcija, koje objavljuje kvartalno, u rokovima i na način propisan Zakonom o tržištu kapitala i podzakonskim aktima.

Član 223.

Berza obezbeđuje transparentnost pre i posle transakcije i izvršava obaveze izveštavanja u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima.

Distribucija podataka o trgovanju na Berzi vrši se putem Belex servisa, u realnom i vanrealnom vremenu.

Obim, uslovi distribucije i korišćenja podataka iz stava 1. ovog člana uređuju se ugovorom koji korisnik zaključuje sa Berzom, u zavisnosti od vrste servisa i usluga, u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima.

Član 224.

Članovi Berze ne smeju distribuirati, saopštavati ili analizirati komentarisati niti objavljivati informacije, saopštenja, podatke ili analize koje potiču od Berze, pod svojim imenom, bez jasnog navođenja izvora.

U komunikaciji sa javnošću i davanju preporuka u vezi sa trgovanjem finansijskim instrumentima, članovi Berze i njihovi zaposleni dužni su da postupaju u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima, ovim Pravilima i načelima etičkog kodeksa.

Informacije koje član Berze prenosi iz delokruga rada Berze moraju biti prenete u izvornom i neizmenjenom obliku.

2. Edukacija**Član 225.**

Berza organizuje edukativne aktivnosti radi unapređenja znanja i veština u vezi sa berzanskim poslovanjem.

Edukativne aktivnosti mogu se organizovati za:

1. članove uprave i zaposlene Berze;

2. zaposlene kod članova Berze;
3. predstavnike medija;
4. druga zainteresovana fizička i pravna lica.

Edukacija se sprovodi u formi kurseva, seminara, predavanja, prezentacija, radionica, konferencija i drugih odgovarajućih oblika.

Berza može organizovati edukativne programe samostalno ili u saradnji sa obrazovnim, naučnim i drugim relevantnim institucijama.

Predmet edukacije čine berzansko poslovanje i pojedini aspekti tržišta kapitala, u skladu sa planovima i potrebama Berze.

Član 226.

Berza može organizovati edukativne obuke za sticanje ili unapređenje znanja i veština potrebnih za obavljanje poslova na finansijskom tržištu.

Član 227.

Berza organizuje izdavačku delatnost. Predmet izdavačke delatnosti su publikacije o finansijskom tržištu i njegovim pojedinim aspektima.

Berza učestvuje u izdavačkoj delatnosti drugih izdavača, kada su njen predmet publikacije o različitim pitanjima poslovanja na finansijskom tržištu.

XIII REŠAVANJE SUKOBIA INTERESA

Član 228.

Berza, akcionari Berze, članovi Berze, izdavaoci, kao i članovi organa uprave i zaposleni Berze i članova Berze, odnosno lica koja pružaju usluge Berzi ili članovima Berze, dužni su da u slučaju sukoba svojih interesa sa interesima Berze i drugih učesnika na tržištu kapitala i u svrhu održavanja fer, pravičnog i transparentnog tržišta, postupaju na način kojim se štite interesi tržišta kapitala.

Postojanje sukoba interesa se ocenjuje kada postoji lični interes lica iz stava 1. ovog člana, odnosno sa njima blisko povezanih lica u odlučivanju ili aktivnostima vezanim za regulisano tržište, odnosno MTP kojim upravlja i vodi poslovanje Berza, u odnosu na lica koja učestvuju na istim, ili u vezi sa urednim izvršavanjem obaveza Berze.

Sukob interesa postoji kada lični interes člana nadzornog odbora, člana uprave, zaposlenog ili drugog ovlašćenog lica Berze utiče ili može uticati na njihovu objektivnost i nepristrasnost u odlučivanju ili postupanju, odnosno kada se, s obzirom na sve raspoložive okolnosti, osnovano može zaključiti da bi takav lični interes mogao dovesti do umanjenja objektivnosti i nepristrasnosti u obavljanju dužnosti.

Nadzorni odbor Berze nadležan je da odlučuje o postojanju sukoba interesa, kao i da donosi preporuke i smernice za njegovo sprečavanje i upravljanje posledicama.

Nadzorni odbor posebno utvrđuje:

1. kriterijume za prepoznavanje sukoba interesa;
2. mehanizme za upravljanje situacijama u kojima sukob interesa postoji ili bi mogao nastati;
3. mere za sprečavanje preduzimanja aktivnosti koje su u suprotnosti sa pravilima o sukobu interesa u skladu sa ZTK.

U slučaju postojanja sumnje da bi lice iz stava 1. ovog člana moglo da dođe u sukob interesa u smislu odredbi ovog stava, pokreće se postupak pred Nadzornim odborom Berze radi utvrđivanja da li u konkretnom slučaju postoji sukob interesa.

Berza će postupak pred Nadzornim odborom Berze pokrenuti na sopstvenu inicijativu ili po predlogu lica iz stava 1. ovog člana, kao i lica koje je u saznanju razloga zbog kojih, prema odredbama ovog člana, postoji sumnja o postojanje sukoba interesa.

U slučaju da Nadzorni odbor Berze odlučuje o sukobu interesa člana Nadzornog odbora Berze, taj član biće izuzet iz odlučivanja o datom pitanju.

U postupku odlučivanja o postojanju sukoba interesa Nadzorni odbor Berze donosi mišljenje o tome da li u konkretnom slučaju postoji sukob interesa u odnosu na određeno lice, i nalaže mere i postupke koji se imaju preduzeti prema određenom licu za koje je utvrđeno postojanje sukoba interesa.

Odlučivanje Nadzornog odbora u skladu sa ovim članom ne isključuje mogućnost odobrenja poslova u kojima postoji lični interes u skladu sa odredbama zakonom kojim se uređuju privredna društva i Statutom Berze.

Akta Nadzornog odbora doneta u pojedinačnim postupcima odlučivanja o postojanju sukoba interesa, kao i akta doneta u smislu stava 3. ovog člana objavljuju se na internet stranici Berze.

XIV UPRAVLJANJE RIZICIMA, LIČNE TRANSAKCIJE I SPREČAVANJE ZLOUPOTREBE POVERLJIVIH ILI INSAJD INFORMACIJA

Član 229.

Berza kontinuirano vrši identifikaciju i procenu rizika uključujući i rizik usklađenosti poslovanja Berze, kao i identifikaciju izvora eventualne neusklađenosti poslovanja Berze.

Pod identifikacijom procene rizika podrazumeva se proces prepoznavanja događaja koji su, ili mogu biti potencijalni izvor rizika usklađenosti poslovanja Berze, te kvalitativnu procenu potencijalnih slabosti, potrebu za preduzimanjem korektivnih mera u organizaciji posla, odgovornost za nastalu izloženost riziku i predlog za prevazilaženje problema.

Berza je dužna da tokom celokupnog poslovanja obezbedi raspoloživost dovoljnih finansijskih sredstava radi neometanog funkcionisanja svog poslovanja i rada regulisanog tržišta, odnosno MTP Belex, u skladu sa ZTK i podzakonskim aktima.

Berza realizuje sprovođenje mera i postupaka za:

- 1) sprečavanje razmene insajderskih, poverljivih i/ili javno nedostupnih informacija kojima Berza raspolaže i
- 2) realizaciju procedura za lične transakcije članova uprave i zaposlenih Berze (relevantna lica), ugovaranjem obaveze deklarisanja njihovih investicionih računa i investicionih aktivnosti koje se u skladu sa podzakonskim aktom smatraju ličnim transakcijama.

Lična transakcija, u smislu podzakonskog akta kojim se uređuje ta oblast, jeste transakcija sa finansijskim instrumentima koju relevantno lice:

1. izvrši van svojih profesionalnih aktivnosti koje obavlja kao relevantno lice;
2. izvrši za svoj račun;

3. izvrši za račun lica sa kojim je u rodbinskoj vezi, blisko povezanog lica u smislu ZTK, ili drugog lica sa kojim ima takav odnos da ostvaruje neposredan ili posredan ekonomski interes od rezultata te transakcije.

Članovi uprave su dužni da, pod punom odgovornošću i u skladu sa propisima Republike Srbije, daju izjavu kojom potvrđuju da su upoznati sa mogućnošću ulaganja svojih sredstava, kao i sredstava lica sa kojima su u rodbinskoj ili bliskoj vezi, u hartije od vrednosti koje su uključene na regulisano tržište ili MTP Belex, pod uslovom da takva ulaganja nisu u suprotnosti sa ZTK, podzakonskim aktima i opšteprihvaćenim pravilima profesionalnog i zakonitog postupanja.

Ulaganja iz stava 1. ne smeju biti u suprotnosti sa načelima izbegavanja sukoba interesa, zabranom korišćenja privilegovanih informacija, zabranom manipulacije tržištem, dužnošću čuvanja poslovne tajne i zabranom širenja neistinitih informacija..

Način davanja izjava, postupci nadzora i mere za upravljanje rizicima koji mogu proisteći iz ličnih transakcija i sukoba interesa uređuju se pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i poslovanju Berze.

XV ZAŠTITA POVERLJIVIH PODATAKA I PODATAKA O LIČNOSTI

Član 230.

Berza je dužna da kao poverljive čuva sve informacije i podatke koji joj postanu dostupni u vršenju poslova i ovlašćenja u skladu sa ZTK, a koji nisu javno objavljeni.

Poverljivi podaci iz stava 1. ovog člana mogu se saopštiti ili učiniti dostupnim isključivo Komisiji za hartije od vrednosti, sudu ili drugom nadležnom organu Republike Srbije, u skladu sa ZTK, na osnovu njihovog pisanog naloga, i isključivo u svrhu obavljanja poslova iz njihove nadležnosti.

Berza, u obavljanju poslova utvrđenih ZTK i ovim Pravilima, prikuplja i obrađuje podatke o ličnosti domaćih i stranih fizičkih lica, u meri koja je neophodna za ostvarivanje zakonitih ciljeva iz svoje nadležnosti.

Obrada podataka vrši se u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti i drugim propisima kojima se uređuje zaštita podataka o ličnosti, i obuhvata naročito sledeće kategorije podataka:

- podatke o klijentima članova Berze koji su domaća fizička lica (ime i prezime, jedinstveni matični broj građana - JMBG);
- podatke o klijentima članova Berze koji su strana fizička lica (ime i prezime, broj i oznaka važećeg identifikacionog dokumenta);
- podatke o zastupnicima, ovlašćenim brokerima i drugim ovlašćenim licima članova Berze, koji obavljaju pojedine poslove na Berzi ili komuniciraju sa Berzom (ime i prezime, JMBG);
- podatke o akcionarima, članovima uprave, zaposlenima, članovima komisija i tela Berze, kao i licima koja po osnovu ugovora zaključenog sa Berzom obavljaju poverene poslove (ime i prezime, JMBG i adresa prebivališta);
- podatke o zastupnicima izdavalaca čije su hartije od vrednosti uključene na tržišta Berze, kao i drugim licima ovlašćenim za komunikaciju sa Berzom;
- podatke koji su Berzi učinjeni dostupni po osnovu ugovora zaključenog sa Berzom, kao i druge podatke koji se Berzi učine dostupnim u realizaciji pojedinih poslovnih aktivnosti kao što su organizacija edukativnih programa, odlučivanje po zahtevima fizičkih lica i drugo, sve detaljno predviđeno i važećom Politikom privatnosti Berze, objavljenoj na internet stranici Berze;
- druge podatke o ličnosti ukoliko za njihovo prikupljanje i obradu postoji zakonit osnov.

Podaci o ličnosti koje Berza obrađuje ograničeni su na one podatke koji su neophodni za jedinstvenu identifikaciju lica, kao i kontakt podatke kada je to potrebno radi komunikacije sa Berzom u vezi sa pravima i obavezama datih lica.

Berza podatke o klijentima članova Berze prikuplja od članova Berze, i obrađuje ih na osnovu Ugovora koji ima zaključen sa svakim od članova posebno. Osim režima zaštite podataka, predmetni ugovori regulišu obaveze članova Berze o pribavljanju saglasnosti svakog od klijenata za obradu podataka o ličnosti, davanje obaveštenja o obradi podataka o ličnosti, te njihov izvoz u drugu državu ili međunarodnu organizaciju, odnosno privrednom društvu Hellenic Exchanges - Athens Stock Exchange S.A u Republiku Grčku, bez dalje saglasnosti i pristanka klijenta člana Berze, uz poštovanje svih propisanih mera i ograničenja koje uređuju propisi koji regulišu materiju zaštite podataka o ličnosti.

U izuzetnim slučajevima, kada je to potrebno radi realizacije zakonskih obaveza Berze, odnosno realizacije ugovora, Berza može prikupljati i druge podatke o ličnosti, ali samo u obimu neophodnom za realizaciju datih aktivnosti, pri čemu se posebne vrste podataka o ličnosti koji su kao takvi utvrđeni propisima koji uređuju zaštitu podataka o ličnosti mogu prikupljati samo uz saglasnost lica na koje se dati podaci odnose, u kom slučaju data saglasnost obavezno sadrži i svrhu obrade zbog koje su podaci prikupljeni.

Berza preduzima odgovarajuće tehničke, organizacione i kadrovske mere kojima se obezbeđuje da se obrada podataka o ličnosti sprovodi u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti, a na osnovu procene bezbednosnih rizika.

Podatke o ličnosti obrađuju zaposleni u organizacionim jedinicama Berze, a u skladu sa nadležnostima njihovog radnog mesta utvrđenih aktima o unutrašnjoj organizaciji poslovanja Berze.

Zaposleni mogu podatke o ličnosti koristiti isključivo u okviru svojih ovlašćenja i u svrhe u koje su im date informacije učinjene dostupnim.

Berza ne vrši praćenje internet aktivnosti lica čije lične podatke obrađuje niti koristi njihove podatke za automatsko donošenje odluka, i/ili profilisanje.

Berza prosleđuje podatke o ličnosti trećim licima samo ukoliko je na to obavezana zakonom ili ukoliko je prosleđivanje podataka neophodno za izvršenje ugovora koje lice na koga se podaci odnose, odnosno njegov poslodavac ima zaključen sa Berzom.

Izuzetno od prethodnog stava, Berza će proslediti podatke o ličnosti i u slučajevima kada Berza ustupa obavljanje pojedinih poslova iz njene nadležnosti trećim licima, u kom slučaju obavezni deo ugovora sa datim licima čine odredbe kojima su uređena pitanja obaveza i odgovornosti datih lica u pogledu zaštite poverljivih podataka i podataka o ličnosti koji im mogu za potrebe obavljanja poverenih poslova biti učinjeni dostupnim od strane Berze.

U ovim slučajevima, Berza će, kada god je to moguće, vršiti pseudonimizaciju podataka o ličnosti, ako se poslovi po datom ugovoru mogu obaviti upotrebom ovako obrađenih podataka.

Kada su pružaoci usluga pravna lica, ugovorne obaveze uključuju i njihovu obavezu da obezbede adekvatnu zaštitu poverljivih podataka (uključujući i podatke o ličnosti) i od strane fizičkih lica koja u njihovo ime obavljaju pojedine poslove u okviru ugovorenih usluga (preuzimanjem odgovarajućih ličnih obaveza i odgovornosti u vezi sa zaštitom poverljivosti podataka koji im se učine dostupnim).

Kada je Berza radi ispunjavanja obaveza utvrđenih zakonom u obavezi da ustupi podatke o ličnosti trećim licima, izuzev kada je reč o licima iz stava 2. ovog člana, Berza će uputiti data

lica da dostavljeni podaci podležu zaštiti podataka o ličnosti i da se mogu koristiti isključivo radi ispunjavanja zakonskih obaveza po osnovu kojih su im dati podaci učinjeni dostupnim.

U datim slučajevima Berza će lične podatke dostaviti samo u obimu neophodnom za ispunjenje zakonskih obaveza zbog kojih se dostavljaju.

Berza može, za potrebe informisanja investicione javnosti i obavljanja poslova u skladu sa ovim Pravilima ili uz pribavljenu saglasnost lica na koje se podatak odnosi, putem objave na svojoj internet stranici učiniti dostupnim javnosti ograničeni skup podataka o ličnosti (kao što su ime i prezime, funkcija/ovlašćenja) o:

- članovima uprave i zaposlenima Berze,
- članovima komisija i drugih tela Berze,
- zastupnicima, ovlašćenim brokerima i drugim ovlašćenim licima članova Berze, uključujući i o licima o kojima vodi evidenciju u skladu sa ovim Pravilima,
- drugim licima uz njihovu saglasnost.

Politikom privatnosti Berze koju donosi Direktor Berze, kao i aktima Berze kojima se uređuju pitanja organizacije poslovanja Berze, te ugovorima zaključenim sa Berzom bliže se uređuju pitanja zaštite poverljivih podataka uključujući i podatke o ličnosti, te prava i obaveze lica kojima su u obavljanju njihovih ovlašćenja poverljivi podaci učinjeni dostupnim.

Odredbe ovog člana o zaštiti poverljivosti podataka ne primenjuju se na podatke koji su javno objavljeni na zvaničnim registrima i portalima državnih organa i institucija.

XVI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 231.

Berza uz prethodnu obezbeđenost ispunjenosti organizacionih uslova utvrđenih ZTK i pribavljenu dozvolu Komisije za hartije od vrednosti obavlja i poslove upravljanja organizovanom trgovačkom platformom (OTP).

U postupku uspostavljanja uslova za upravljanje OTP i pribavljanja dozvole u smislu stava 1. ovog člana, a kada se za to steknu tehničke mogućnosti sistema za trgovanje koji je u primeni u trgovanju hartijama od vrednosti uključenim na segmentu regulisanog tržišta ili MTP Belex kojim upravlja i vodi poslovanje, Berza će izmeniti ova Pravila i utvrditi uslove i način obavljanja poslova upravljanja OTP.

Član 232.

Primarno trgovanje hartijama od vrednosti, može se po zahtevu izdavaoca organizovati na Berzi, metodama trgovanja utvrđenim ovim Pravilima, shodnom primenom odredbi ovih Pravila koje se odnose na prvo trgovanje.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ako je izdavalac u prospektu čije je objavljivanje odobrila Komisija za hartije od vrednosti, utvrdio kriterijume i uslove u skladu sa kojima se utvrđuje konačna cena u ponudi, odnosno najviša cena u ponudi, AZF se utvrđuje u skladu sa podacima iz datog prospekta.

Indikativna cena za primarno trgovanje utvrđuje se u visini cene koju odredi izdavalac u svom zahtevu iz stava 1. ovog člana, a saglasno podacima iz odobrenog prospekta u skladu sa ZTK.

Član 233.

Autentično tumačenje odredaba ovih Pravila daje Nadzorni odbor Berze, i to na obrazloženi pisani zahtev, uz navođenje odredbe čije se tumačenje traži, kao i razloga za tumačenje. Uz zahtev se prilaže dokaz o uplati naknade za tumačenje u iznosu utvrđenom Tarifnikom Berze.

Berza može, po nalogu Nadzornog odbora, od podnosioca zahteva iz stava 1. ovog člana tražiti dodatna pojašnjenja zahteva.

Član 234.

Naslovi pojedinih glava, kao i podnaslovi u okviru glava ovih Pravila služe isključivo za lakše snalaženje u tekstu i nemaju značaj prilikom tumačenja pojedinih odredbi ovih Pravila.

Član 235.

Na obrazloženi pisani zahtev Nadzorni odbor Berze daje mišljenje kada je to potrebno radi primene i sprovođenja odredbi ovih Pravila.

Prilikom tumačenja i formulisanja mišljenja u vezi sa primenom ovih Pravila, Nadzorni odbor će se rukovoditi sledećim ciljevima i načelima:

1. zaštite investitora;
2. obezbeđenja fer, urednog i efikasnog trgovanja,
3. ravnopravnog informisanja svih učesnika na tržištu,
4. dostupnosti javnosti svih propisanih informacija o izdavaocima i finansijskim instrumentima,
5. smanjivanja sistemskog rizika, kao i
6. sprečavanja sukoba interesa.

Član 236.

Uputstva za sprovođenje odredbi ovih Pravila donosi Direktor Berze.

Član 237.

Ova Pravila i sve njihove izmene i dopune objavljuju se na internet stranici Berze narednog dana od dana dobijanja saglasnosti Komisije za hartije od vrednosti.

Ova Pravila stupaju na snagu protekom roka od osam dana od dana objavljivanja.

Izuzetno, ako je u odluci o donošenju izmena i dopuna ovih Pravila izričito naznačeno postojanje opravdanih razloga zbog kojih je neophodno njihovo hitno stupanje na snagu, izmene i dopune mogu stupiti na snagu danom objavljivanja, odnosno u roku kraćem od 8 dana, pod uslovima utvrđenim ZTK i uz saglasnost Komisije.

Član 238.

Članovi Berze koji imaju taj status na dan stupanja na snagu ovih Pravila, zadržavaju taj status pod uslovom da obezbede ispunjenost uslova za članstvo utvrđenih Pravilima, te dostave nedostajuću dokumentaciju i dokaze utvrđene ovim Pravilima za sticanje statusa člana Berze i izdavanje dozvole za trgovanje ovlašćenom brokeru, odnosno dokaze o obezbeđenosti izmenjenih uslova za članstvo u smislu ovog stava i usklade svoje akte sa odredbama ovih Pravila, najkasnije u roku od 60 dana od dana početka primene ovih Pravila.

Član Berze koji je sa Berzom ugovorio u skladu sa ovim Pravilima korišćenje funkcionalnosti BelexFIXAPI dužan je da izvrši obavezu utvrđenu ovim Pravilima u vezi sa identifikacijom naloga za trgovanje koje automatski ispostavlja u TS putem funkcionalnosti BelexFIXAPI.

Članu Berze koji ne postupi u skladu sa stavom 1. i 2. ovog člana, Berza će privremeno obustaviti pristup TS do otklanjanja nepravilnosti.

Nadzorni odbor Berze donosi odluku o privremenoj obustavi pristupa TS članu Berze koji nije postupio u skladu sa obavezom iz stava 1. ovog člana, i pritom određuje primereni rok za otklanjanje nepravilnosti, koji ne može biti duži od 30 dana.

Ukoliko član Berze ne postupi u skladu sa utvrđenom obavezom ni po isteku tog roka, Nadzorni odbor donosi odluku o prestanku njegovog statusa člana Berze.

Ugovori koje je Berza zaključila sa članovima do dana stupanja na snagu ovih Pravila ostaju na snazi, osim u delu u kojem su njihove odredbe u suprotnosti sa ovim Pravilima, u tom slučaju, neposredno se primenjuju odredbe ovih Pravila.

Član 239.

Lica koja na dan početka primene ovih Pravila imaju status ovlašćenog brokera kod člana Berze, zadržavaju taj status pod uslovom da član Berze u roku od 60 dana postupi u skladu sa obavezama iz člana 238. ovih Pravila.

Član 240.

Odluka Berze o primeni modela zone fluktuacije u trgovanju hartijama od vrednosti (04/2 br. 7912/16, od 19.10.2016. godine, sa poslednjom izmenom 04/2 br. 8422/16, od 14.11.2016. godine) ostaje na snazi i primeni danom stupanja na snagu i primenom ovih Pravila, te na tržišnim segmentima regulisanog tržišta i MTP Belex u trgovanju metodom preovlađujuće cene, odnosno metodom kontinuiranog trgovanja:

- 1) akcijama primenjuje se model zone fluktuacije koji činu kombinaciju AZF i SZF;
- 2) dužničkim hartijama od vrednosti i drugim finansijskim instrumentima - primenjuje se model zone fluktuacije koji sadrži samo AZF.

Svim hartijama od vrednosti se danom početka primene ovih Pravila zona fluktuacije definiše u skladu sa članom 101. ovih Pravila.

Član 241.

Nalozi za trgovanje koji su do dana početka primene ovih Pravila ispostavljeni u BelexFIX poništavaju se danom početka primene ovih Pravila.

Berza je dužna da, najkasnije do dana početka primene ovih Pravila, donese uputstvo o korišćenju naloga za trgovanje iz člana 92. ovih Pravila.

Član 242.

Postupci koji su pred Berzom pokrenuti do dana stupanja na snagu i primene ovih Pravila, a na osnovu Pravila poslovanja Beogradske berze a.d. Beograd (broj: 04/2 br. 4022/22, sa izmenama i dopunama broj 04/2 br. 2725/25), kao i pravilnika donetih na osnovu tih Pravila, okončaće se u skladu sa tim aktima Berze.

Član 243.

Nakon stupanja na snagu ovih Pravila, ostaju na snazi pravilnici, odluke, uputstva, rešenja i druga akta koje je Berza donela do dana stupanja na snagu i primene ovih Pravila, izuzev odredbi datih akata koje su u suprotnosti sa ovim Pravilima u kom slučaju se direktno primenjuju odredbe ovih Pravila.

Član 244.

Ugovori zaključeni sa izdavaocima čije su hartije od vrednosti uključene na segmente regulisanog tržišta ili MTP Belex do dana stupanja na snagu ovih Pravila, Berza neće otkazivati danom stupanja na snagu ovih Pravila i isti, do zaključenja novih ugovora kojima se regulišu međusobna prava i obaveze u vezi sa uključanjem i organizovanjem trgovanja hartijama od vrednosti saglasno ovim Pravilima, važe u svim odredbama zaključenog ugovora izuzev onih koje su u suprotnosti sa ovim Pravilima u kom slučaju se direktno primenjuju odredbe ovih Pravila.

Član 245.

U slučaju da izdavalac kod koga je u skladu sa propisima koji uređuju privatizaciju, doneta odluka o prodaji kapitala putem organizovanog tržišta, a u odsustvu zahteva izdavaoca za uključanje tih akcija na regulisano tržište ili MTP Belex u skladu sa zakonom i ovim Pravilima, iste se uključuju na MTP Belex po zahtevu ministarstva nadležnog za poslove privrede (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Uz zahtev iz stava 1. ovog člana, Ministarstvo podnosi Berzi sledeću dokumentaciju i dokaze:

- 1) kopiju odluke iz stava 1. ovog člana kao i informaciju o tome da izdavalac nije u propisanom roku postupio u skladu sa datom odlukom;
- 2) poslednji godišnji finansijski izveštaj o poslovanju izdavaoca dostavljen nadležnom registru finansijskih izveštaja u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo.

Radi sagledavanja svih uslova za uključivanje i organizovanje trgovanja akcijama u skladu sa ovim članom, Berza može tražiti i dodatne dokaze i dokumentaciju.

Na uključenje akcija na MTP Belex saglasno odredbama ovog člana, kao i indikativnu cenu za prvo trgovanje datim akcijama, shodno se primenjuju odredbe ovih Pravila koje se odnose na uključenje hartija od vrednosti po zahtevu izdavaoca i utvrđivanje indikativne cene za prvo trgovanje na obrazložen predlog.

Akcije koje su uključene na MTP Belex u skladu sa odredbama ovog člana, na internet stranici Berze, označavaju se posebnom oznakom «BI» (bez informatora o izdavaocu), a koja oznaka se briše kada se te akcije uključe po zahtevu izdavaoca na regulisano tržište ili MTP Belex u skladu sa ovim Pravilima.

Član 246.

Berza ova Pravila dostavlja Komisiji za hartije od vrednosti radi davanja saglasnosti, u skladu sa zakonom.

Po dobijanju saglasnosti Komisije za hartije od vrednosti, Pravila stupaju na snagu protekom osam dana od dana objavljivanja na internet stranici Berze.

Pravila se primenjuju danom donošenja odluke Nadzornog odbora o prelasku na novi trgovački sistem.

Danom primene ovih Pravila prestaju da važe Pravila poslovanja Beogradske berze a.d. Beograd (broj: 04/2 br. 4022/22, sa izmenama i dopunama broj 04/2 br. 2725/25).

BEOGRADSKA BERZA**Predsednik Nadzornog odbora****Ognjen Popović**